

DIOPEN

PRO KULTURA MAGAZIN
CULTURE MAGAZINE

www.diogenpro.com

Broj 9. / Issue No 9.

Godišnjak/Annual - Autumn/Jesen 2019

Poetry
Prose
Interviews

Essays
Guest Writer

Papers
Reports

Assoc. Prof. Dr Sabahudin Hadžalić

gl.i odg urednik od 1.9. 2009.g.

Sarajevo, Bosnia an Herzegovina

Freelance Editor in chief (since 1.9.2009)

Info: <http://sabihadzi.weebly.com/>

E-mail: contact_editor@diogenpro.com

Mobile: +387 61 196 707

Goran Vrhunc, Zamjenik gl.i odg.urednika (MLADOST ŽIVJETI

TRAŽI- DIOGEN BUDUĆNOST); od 01.09.2010.g.,

Sarajevo, Bosnia i Hercegovina

Deputy editor in chief (Youth
is seeking for life- DIOGEN
OF THE FUTURE). as of
01.09.2010

Info: <http://goranvrhunc.weebly.com/>

<http://www.diogenpro.com/diogenes-poetes-mladost-youth.html>

E-mail: youth.mladi@diogenpro.com

Mobile: +387 61 493 882

Redakcija / Editorial board

Tatjana Debeljački, Zamjenik gl. i odg. urednika za intervjuje i
saradnju sa magazinima/časopisima, Užice, Srbija

Deputy Editor in chief for
interviews and
cooperation with
magazines, Uzice, Serbia

Od 1.09.2010.

Info: <http://tatjana-debeljacki.blogspot.com/>

<http://www.diogenpro.com/intervjujiinterviews.html>

E-mail: interviews.intervjui@diogenpro.com

Mobile: +381 64 333220

Copyright © 2018 Sabahudin Hadžalić & Peter Tase

Design: Sabi / Autors & Sabahudin Hadžalić

Design LOGO - getrhythm as of 1.7.2018

Design LOGO (2009 - 1.7.2018) - Stevo Basara.

Freelance gl. i odg. urednik od / Freelance Editor in chief as of 2009:
Sabahudin Hadžalić

All Rights Reserved. Publishers and owners: Peter Tase & Sabahudin Hadžalić
Whitefish Bay, WI, United States of America

Diogen pro kultura magazin (Online)

ISSN 2296-0929

Diogen pro kultura magazin (Print)

ISSN 2296-0937

Library of Congress USA / Biblioteka - Knjižnica Kongresa SAD

http://www.diogenpro.com/all-issues_svi-brojevi.html

Contact Editorial board E-mail: contact_editor@diogenpro.com;

Narudžbe/Order: <http://www.diogenpro.com/diogen-all-in-one.html>

Pošta/Mail BiH: Sabahudin Hadžalić, Grbavčka 32, 71000 Sarajevo i/ili Dr. Wagner 18/II,
70230 Bugojno, Bosna i Hercegovina

Pošta/Mail USA: Peter Tase, 5023 NORTH BERKELEY BLVD. WHITEFISH BAY, WI, 53217,

USA

Žarko Milenić, Zamjenik gl. i odg. urednika (Azija - Rusija & EU-Hrvatska) od 14.6.2014., (Rijeka-CRO, Brčko-BIH, Moskva-Russia)

Info: <http://diogenplus.weebly.com/zarko-milenic.html>
 E-mail: euasia@diogenpro.com

Dr. hab. Dorota Siemieniecka, prof. UMK
Deputy Editor in chief for science since 1.4.2019

Torun, Poland

Info: <https://www.pedagogika.umk.pl/wydzial/pracownicy/?id=2727940>
 E-mail: science@diogenpro.com
 Mobile: +48 781 440 244

Prof.dr. Hristo Petreski, Zamjenik gl. i odg. urednika (Makedonske refleksije) od 22.2.2014.
Skopje, Makedonija

Deputy Editor in chief for
*Macedonian reflections as of
 22.2.2014 (Skopje, Macedonia)*

Info: <http://www.diogenpro.com/makedonske-refleksije.html>
 E-mail: feniksmk@hotmail.com

DTP-InDesign
ARS Studio
Sarajevo & Bugojno

fo: <http://www.diogenpro.com/stane-jagodich.html>
 -mail: stane.jagodic@gmail.com

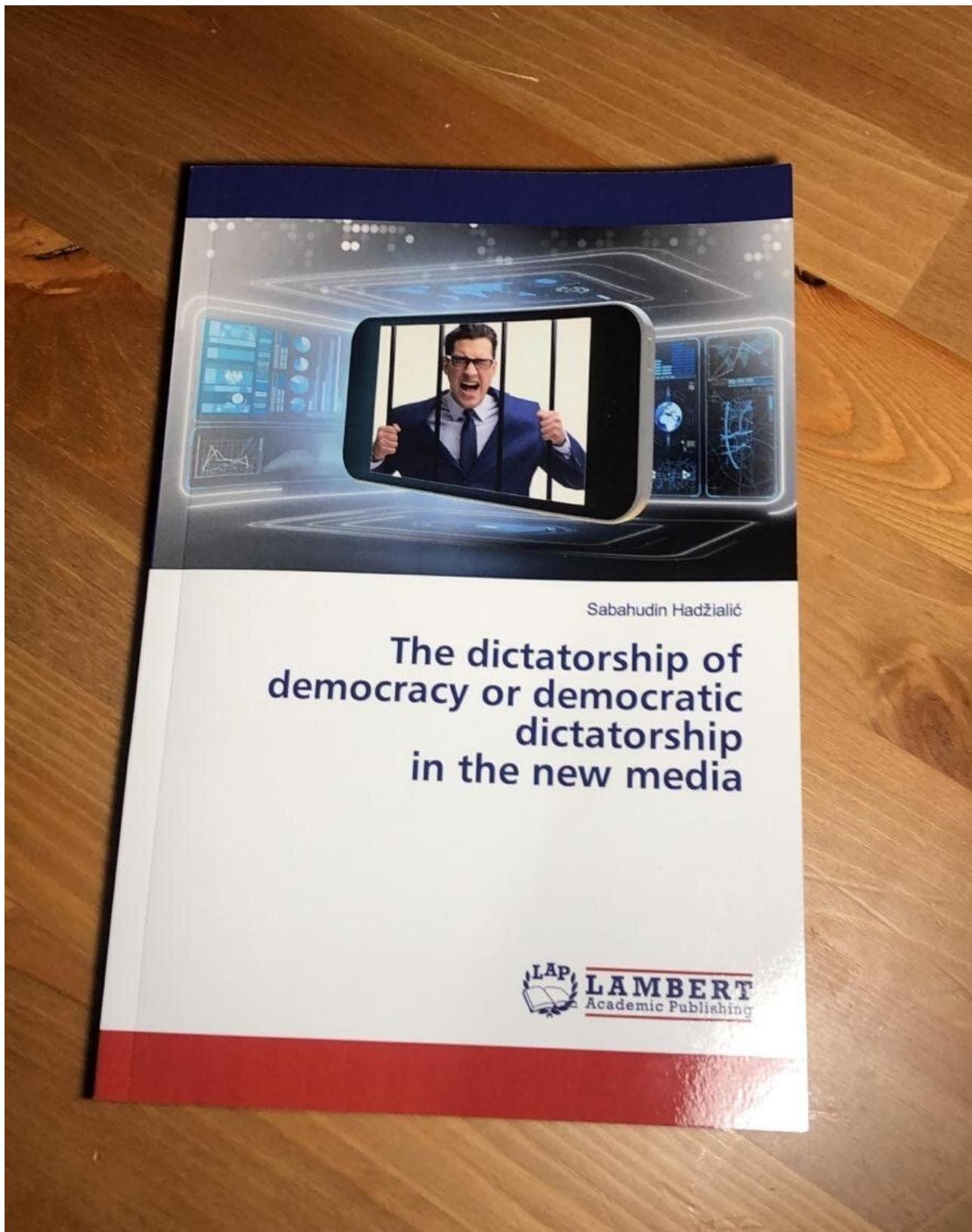

DIOGEN pro kultura magazin pro culture magazine

ONLINE EDITION....ONLINE EDICIJA –On the cover page ART— DIOGEN

Instead Editor's word — book

July 2019

A new book published by Lambert Academic Publishing

*(LAP - Latvia & Germany) - July, 201A new book published by Lambert Academic Publishing
(LAP - Latvia & Germany) - July, 2019*

Info and purchase: https://sabihadzi.weebly.com/a-book_germany_latvia-july-2019.html

Instead Editor's word — book

October 2019

Eurasia Review

Media literacy and Media Ethics, the only way out

**Assoc. Prof. Dr. & Dr. Honoris Causa
Sabahudin Hadžalić
USA, 2019**

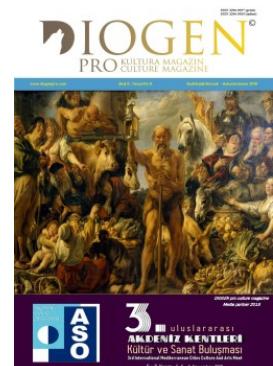
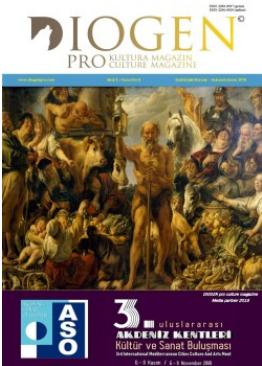
Publisher - EURASIA REVIEW (USA), October 2019

More info about author here: <http://sabihadzi.weebly.com>

....and order your copy here:

e-book - https://www.amazon.com/Media-Literacy-Ethics-only-way-ebook/dp/B07ZM3XVKW/ref=sr_1_1?keywords=Sabahudin+Hadzialic&qid=1572290998&s=amazon-devices&sr=8-1

print copy: <http://www.lulu.com/shop/sabahudin-had%C5%BEialic%C4%87/media-literacy-and-media-ethics-the-only-way-out/paperback/product-24293931.html>

**DIOGEN pro kultura magazin
Godišnjak br. 8. 2017-2018.**

PREDSTAVLJANJE AUTORA (POEZIJA/PROZA)/
REPRESENTATION OF THE AUTHORS
(POETRY/PROSE).....Str./Pg. 7 - 66

VIVA FILM FESTIVAL...70 - 79

ESEJI / ESSAYS...Str.Pg. 82– 87

DIOGEN focus Str. Pg. 88 –91

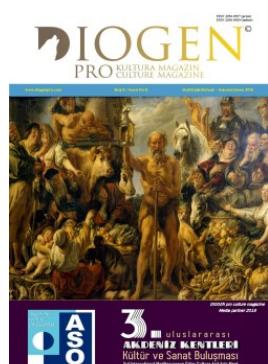
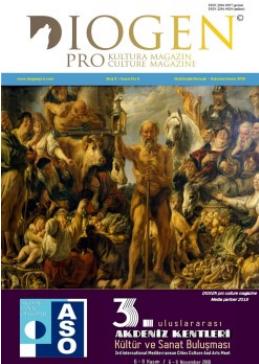
PODRŠKA—DEKLARACIJA O ZAJEDNIČKOM JEZIKU...Str.Pg. 92– 93

ULICOM VLASTITE DUŠE....Str.Pg. 94 - 97

INTERVJUI / INTERVIEWS...Str.Pg. 98 - 101

SLOVENSKI DIH...Str.Pg. 102 - 103

GOST PISAC / GUEST WRITER...Str.Pg. 106 – 109

Autori i/ili "Autori"**Authors and/or "Authors"**

„Autori“ su ličnosti osebujnog karaktera i misli, usmjerena nadnaravnom obliku sopstvene prezentacije. Neko bi mogao reći kako književnici, da ne kažem pisci, pjesnici, esejisti, ini... svojim poslanjem o slobodnoj ne samo njega/nje već i nas samih, čitalaca (ups... zar svi mi potajno negdje ne pišemo nešto za sebe?) žele egoistično, samosvjesno, isključivo ostaviti sopstveni trag na ovađnjem terenu sunovrata što se Svetom zove. Ne! Pišući urbi et orbi oni prenose zajednička iskustva svih nas. Pretočene i prekrasne slike pejsaža, ljubavi, patnji, jednom riječju življenja... ali i smrti.

Naši autori-AUTORI Diogenia su svi oni književnici, da ne kažem pisci, pjesnici, esejisti, ini... koji teže upravo tom savršenstvu.

Da se ne zavaravamo. Rijetko ko će u tome uspjeti. Ali, ko smo mi da sudimo. Buduće generacije će, distancirane od nas, surovih idotskih spodoba što se ljudima zovu, kada budu „kopali“ po ostacima naših slobodnosti, znati raščlaniti sve to.

Autori nisu ovdje samo zbog sebe samih. Već i radi budućnosti... zajedničke, prije svega.

Sabahudin Hadžalić

Serpil Devrim, Bodrum, Turkey

“Authors” are the peculiar character of the personality and thoughts, directed to the supernatural form of their own presentations. Some might say that writers, not to say prose writers, poets, essayist, with their mission about their fate of not only him / her but also of ourselves, readers (sorry... do we all secretly somewhere write something for ourselves ?) wish egoistic, self-confident, exclusively to leave their own mark on our own falling field - what is the name for the World nowadays. No! Through writing urbi et orbi they convey a common experience for all of us. Transformed and beautiful landscape paintings, love, suffering, in a word ... of living.. but also... death.

Our authors-AUTHORS of Diogenes are all the writers, not to say prose writers, poets, essayist, ... who are seeking for, exactly, that perfection.

Please, do not deceive ourselves. Some of us might succeed. But, who are we to judge. Future generations will, distanced from us, crude creatures that are called: people and when they are “digging” the remains of our destiny, know how to analyze that. Authors are not here only because of themselves. They are here for the future ... common, first and foremost.

Sabahudin Hadžalić

Born in 1960 in İstanbul.
Her interest and love for poetry and literature began in her middle school years.

Speaks English and German.
Has a daughter named Nazli.

She worked in Istanbul as an export import company owner for 15 years and she moved to Canada and lived there for 12 years. After returning to Turkey, she started to publish her works.

Poetry Books:

At the Birth of day / Çingi Publishing
One half is half done / Artshop Publishing
The road was ending / Kaynak Publishing
Pain of the Earth/ Artshop Publishing

Short Stories:

Purple alphabet women / Artshop Publishing

Novel:

Like water / Mühür Publishing

Serpil Devrim has won the Muammer Hacıoğlu Literary Award for her book One Half is Half Done in April 2018. In her poetry, she focuses on social issues, inspired by real life. She also writes love poems, socialist and lyric lines. Her poems, her novel and her stories are racial, violence and war against and she read her poems in different radio and television channels and shared her humanist views with listeners and viewers. One Half is Half Done was translated to Russian and Bulgarian, Purple Alphabet Women and Like Water were translated to Bulgarian. Her poem named Wall was translated to Italian and published in an Italian literature magazine. The poems Wall, Hold My Dead Branches, and The Poem of the 100th Day were translated to Balkan Languages and published in Balkan Literary Herald magazine. Also was translated to Bulgarian and published in another literary magazine ; Balkanski Književni Glasnik. Many of her poems and short stories were published in different literature magazines in Turkey. Some of these magazines are: Kasabadan Esinti, Menekşe, Bodrum Gündem, Berfin Bahar, Adalya, Tmolos Edebiyat, Aratos, Lacivert and Mühür. She has taken place at many different international poetry festivals such as : Feminİstanbul, Bodrum Bineali and Kalimerhaba. She is involved with many charities and works with disabled and homeless children. She lives in Bodrum. She is a member of the PEN International Writers Association in Turkey.

Contact:
serpil1devrim@gmail.com

Structure of Serpil Devrim poetry is strange mixture of devotion, search and interaction of the soul and practical focus on answering the main questions of the humanity: Who we are and why we are here? So, if you want to find out the answers...simply read her poetry. Enjoying the search.

Editor in chief

Sabahudin Hadžalić

A

Assoc. Prof. Dr. & Dr. Honoris Causa

HUMAN TAKES EVERYTHING

HE EXPERIENCES AWAY

A human takes everything he experiences away

His knees when he falls on the parquet stones

His palate sweetened with sugar

He mostly takes his innocence away from his childhood

The passions which he hugs around his neck

The flappings of his heart

He takes the sentence which contains the letters
whose base starts with human away

He mostly takes the poems
with sighings away from his youth

He takes climates from the south away

bluer, greener, very hot

he takes existing by rolling into love away

He takes the first lights from east away

that is starting him off

by building factories, cities

He mostly takes the smell of bread away

A human takes everything he experiences away

The pains from his elderliness

his crowded memories from years past

his oblivions from today

He mostly takes tomorrowlessness away

BUT IT IS IMPOSSIBLE

Mothers,

are a route for their children who are blind

A cane for those whose hands and feet are disabled

But it is impossible

to influence milk not pouring in Congo

while nipples are being chewed in vain

But it is impossible

to fit the shrapnel in which one hundred bullets can hardly fit

in a five-year-old child's body in Ghaza

But it is impossible

to apologize to a four-year-old girl's soul in Iraq

But it is possible

to go crazy from head to toe

CONQUEST

Do not tell me about conquering my heart

I'm closed for depredation of thieves

What you call conquering is, raping what belongs to life

My dove nests would be destroyed

My cool, cobbled street would become asphalt

My childhood would get lost

in the backyard of a wooden house with bay window

My storks would not come over

to the scratchy slum rooftops

My youth would be rasped

My agedness would go senile

You would start dealing with my thoughts unmannerly

and be through with my beliefs

You are both impertinent and unfit

The magic in the texture

of an old city is beyond your ken

You would talk about burning heedlessly

about burning and destroying

I would talk about not burning and not being burned

What we understand is not the same passion

Neither for dreaming nor for hoping

Forgive

forgive me my beloved

I couldn't learn love's measure of more or less

while my past is a sum of passersby

you are my equivalent that lives in me nonetheless

on earth where fortune turns its wheel

in-between life and death I loved you

where a guided missile penetrates through

you are my intimacy from the unflinching day

my infinity whose face I'm made to long for

my earth with little bit of sun,

my universe with a lot of stars

my sky, whatever you rain on me I will submit to

yes it is such a heavy burden to live without you

Herat

Nerat, the red roof of my wheat house
the big gap in the middle of my solitude
surrounder by an endless cliff

a foggy cloud passes it through
and then women submissive voiceless
with their moan attached to their shells
whose tulle-curtained eyes are owl nets
so far from love, close to god

then children monotone and motionless
their passive bodies are hung on death
wooden legs unable to run
at times in which time stops
so far from life, close to god

Herat : the red roof of my wheat house
they dig holes out of pinpricks
in the fifty two savage teeth of the dragon
the tears the whole into bits
the big gap in the middle of its solitude
so far from bread, close to god

Hold My Dead Branches !

“my soul was a door handle
as my mind never matched the steps”

the brunette refugee child with otherworldly descriptions

who lands down on the cage of my chest fluttering
your face is the gap called wound this evening

your eyes were a single country, the whole earth
the insensitivity of this era is a death trap
the thundering robbery, plunder, pillage of an avalanche
with its cooperative loam the red-brown marsh

depth and the subsiding weight do go away
lacking humanity that makes it lose its way
it has no roof to wash ashore or to take shelter
in september the unhugged body the surplus of water

the iceberg drifting from where it belongs is just like you

woven for the outer world a long time ago
its fragile body lessens by moments, from which
it adds itself to the water that will drown us all

wherever i turn the speed of light is the same
one’s circle, occasionally recurring mercy sprinkle
which pours down on the sift of the sky
from a long distance

Hold my dead branches ! Hold my dead branches !
let the dead leaf fall !
let my crooked branch flatten...

Love Never Kills

"I've seen harness-free horses,
they swept sad songs before them."

if only you wish to become a river
we'll go back to the begining , float from the top
the hosting of dyer's woad watercress dutchman's
breeches

like two old friends at the farthest pillion
on the seas rising from the last glacial age
in the morning fog and dew downpour

don't pass by the castle of your absence playing an
instrument

the endless space bleeds hungry againts the sky
the women with sealed lip burns like kindling and cry

from red to purple exiled to outside the heart
don't always watch from the side,come, love never
kills

NOW IS THE TIME

The clutter of that abstract time is
a fingerprint on the ruins of the ancient cities
Limbs of unknown skeletons
have been taken out of them up to their hands
Starting with their mouths and eyes
The sense of making space of the turnings
that remained distant passes the place where it touches

It passes through all the living spaces
through the fertile womb
through a nibbled apple
through the passions that harass while taking root
It unquestioningly passes into the soil
Now the things experienced while we are alive
are unfortunately rather far removed
from creating a new measure
whose subject bears human values
on the scalepan of the day and night
identified with their black and white
interconnected by motion
Prohibitions divinely enthroned
suddenly fall down in the middle of our humanity
like a meteor
moving away from the vital one
with a deadlock they impose violence
on freedom for which innocence has passion
within its own nature
The metal coins on whose image death is written
are not widely accepted under their own wreckage
of the blood-sucking fascist dictators
who appraise the massacre of mankind
not having been able to learn their lesson from the
historical range

So now's the time
it's time to think once more
decluttering in favor of mankind
in order to bring the days that suit mankind

The Dead Poet

the dead poet is a river exiled from its bed
its gurgle is without foot or rhyme
its flow is the linear of existence
the path it knows is courageous and open
water takes the form of the container
dress the form of the body in it
and the chewn bits the form of the mouth
the bed of the poet for the outbursts
is like the narrow Aegean shores
the Cretan promontory
its two sides are the song of goats
and a lyric poem blessed with immortality
on the land of the dead
its heart never decays
the river exiled from its bed
stripped of its privacy
it brings down stars from the sky
and bathes in its own water
it's hilly and rocky when seen from the sea
when seen from the land there are crazy blue waves
only
with their hard-line freedom
it sweeps before itself the ways
landless peasants walk on
and the aid sailors seek
it grows out of the labors
of workers and splitters
and lies next to dead children
decapitated at each war

it had sad eyes at each break up
it gurgles to death
with fragile loves at its core

The Song Of Cypress

I lie a long cypress on a cloud
as I reach I dress in green all around
cool waters with which I grew rise and
surround my tall slim body from the soil it holds on
as my branches advance in over my head
I won't forget anything about life

each sound I heard by hitting the notes
with each breath I took, the moon lighted days

tell the starry night not to forget about me
neither should the waters I'm in love with

nor the wind that pierces through me
in front of which alone I prostrate

my thomy leaves hurt me merely
tell them not to fear being scattered

I lie a long cypress on a cloud
I've come a kong way in a short story

Jozo Jakiša, Bosna i Hercegovina

Jozo Jakiša je rođen (samo) u Mostaru, BiH - 21.4.1950. Po struci je kovinotar, a radni vijek je proveo u autoprijevozničkom preduzeću. Sudjelovao je u Domovinskom ratu od 1991. do 1994. godine. Kao umirovljenik živi u Čapljini.

KARMEN

gledam te odostraga
izgledaš mi kao
cesta
što se križa
u dva brijeza
pa se sužava
i zalazi
ja te i ne pitam
iz kojeg si mješta
koliko ovdje ostaješ
je li večeras
izlaziš
ti se samo
okrenu
a u meni krv jutros pretočena
krenu
teče
gledam te sprjeda
kose ti
ko' prve
jutarnje rose
oci
zarnamne
i prikoviše blage
lice
ti se
prigrnulo
mirisiju
• 01/87/01

NEVENKA

ti odlaziš ja ostajem
sustigle me nebrojive suze
uzame se stisle
ukumile da te isprate
i gdje god ošla
neka su ti blagoslovjeni puti
i sve ono izmednas
što se zbilo
z a n o s s m i j e h g r i j e h i u z n o s
bilo nam mrsko il milo
u sebi zatomi
šuti
g o t o v o j e
gotovo
jerbo i svaka pomisao na te
sa sobom
ni zborit mi ne da
veda
i je li sve ovo
n a č i n j e n o
izere
imalo i smisla

Poezija Joze Jakiše je hercegovački dert uklesan u kamen tamošnji. Grubost izričaja i iskrenost pojavnosti unutar isprepletenosti realnosti i snova. Hrabar je Jozo. I ne prestaje. Zbog realiteta, ali i zbog snova.

Gl. i odg. urednik

Sabahudin Hadžialić

Assoc. Prof. Dr. & Dr. Honoris Causa

I KO TE PITA

vječito zatečenu
obaspu te uzdasi
obgrle riječi
samilosnog sjaja
i kad budeš grljena blagošću
osluškuj
jer ljudi su ti...
nadasevizašve u blještavilu darivanih ruža
u razgorenjožudnji ugasnutoj vatri
jadni
i poslije te prozovnu
krevelje se
a ti izranjena
trpnjom
nevjericom
svunoć bi proplakala
na izvanu
išla k vodi
vraćala se
proklinjala

i na tisuće puta
ostajala bi

nezadovoljena

a tobože voljena

i sve bi prigorila

samo

kad bi ljudi

bili ljudi

IZBORI

i nacipjana prvotna rič
zarila se u me ko mlič
eece
bezbeli
jopet njima pupa
prilivode i podkožene
povuklo gori

oli se legu u jatin
i dokasno u mrsnu pitome
a ovdeka
ovi
lakovirni svit
vele ti je
za ve
svega proždro
navuka grij na se
i jopet
posran osta

ne udi

a kako ti prid izbore
nako lipo zbole
i oklen i pusto samo dovezu
izapiru ti pamet
potje se izmaknu
i di je u priliku
svrnu
izidu
izopijaju se
i vode
vliki svit
pravit bi red
a meni ga je
i onako
ža

DIOPEN

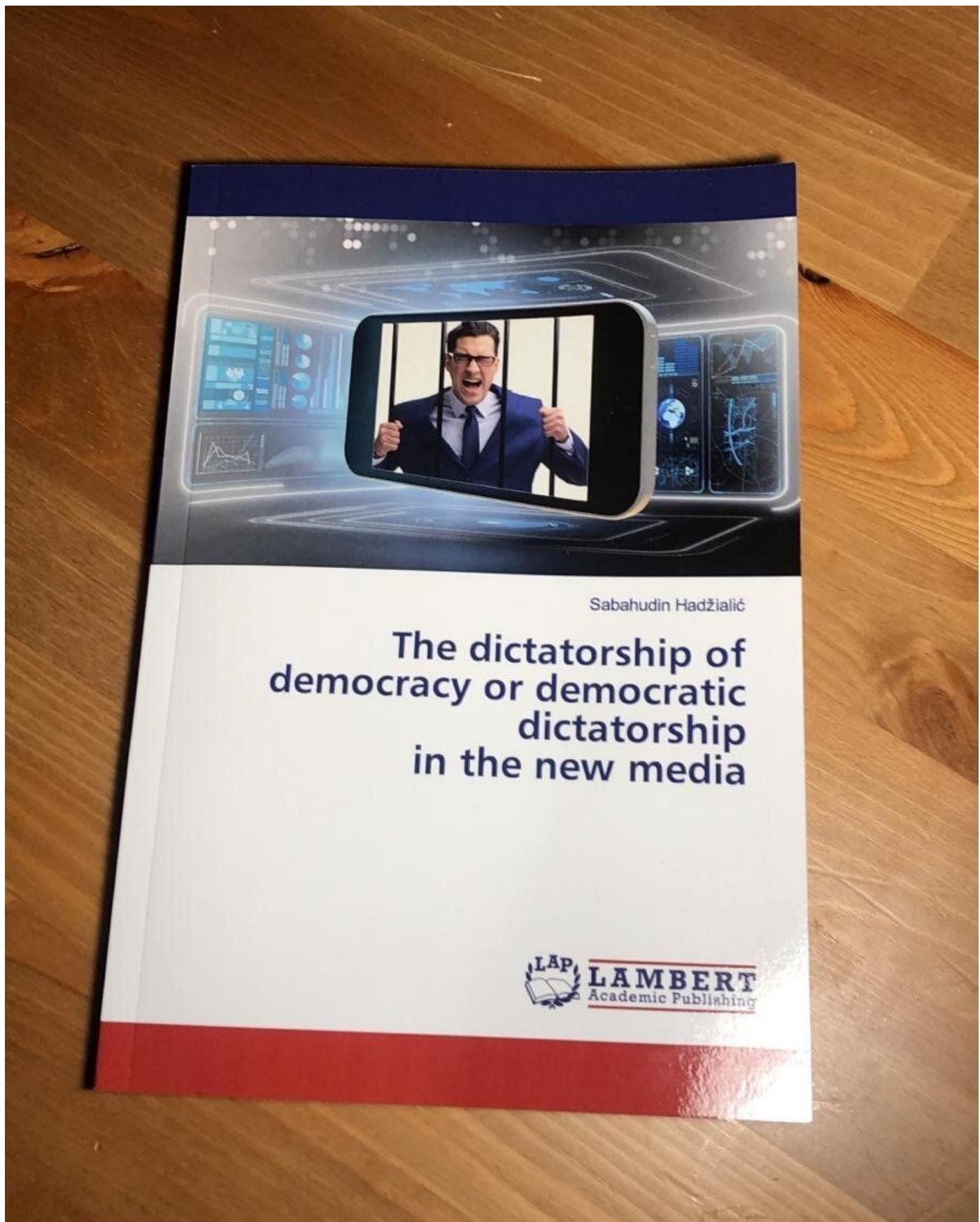
pro kultura magazin pro culture magazine

www.diopen.weebly.com Issue No.1 Godišnjak / Annual 01. 09. 2010

Iz posthumno objavljene priče **LAUTA I OŽILJCI** Danila Kiša (ex-Yu književnika): " Pisac treba da sagleda život u cjelini. Da nagovjesti veliku temu umiranja - kako bi čovjek bio manje gord, manje sebičan, manje zao - a, s druge strane, da osmišljava život. Umjetnost je ravnoteža te dvije protivrečne misli. Dužnost je čovjeka, pogotovo pisca, da ode sa ovog svijeta ostavivši za sobom ne djelo, djelo je sve, nego nešto od dobrote, nešto od saznanja. Svaka napisana riječ je kao postanje."

From the posthumously published story **LAUTA AND SCARS** from Danilo Kish (ex-Yu writer): "The writer needs to examine life in general. To suggest a great topic of dying - how a man would be less dignified, less selfish, less evil - and, on the other hand, to conceive life. Art is the balance of these two contradictory thoughts. It is the duty of man, particularly a writer, to go from this world leaving behind not a act/prelude/action, because the act/prelude/action is all, but something out of goodness, one of the findings. Each word is written as a posting. "

Publisher - Lambert Academic Publishing, Germany & Latvia, July 2019

More info about author here: <http://sabihadzi.weebly.com>

Order 1: https://www.amazon.com/dictatorship-democracy-democratic-new-media/dp/3659537071/ref=sr_1_1?keywords=9783659537073&qid=1563972489&s=gateway&sr=8-1

Order 2: <https://www.morebooks.de/store/gb/book/the-dictatorship-of-democracy-or-democratic-dictatorship-in-the-new-media/isbn/978-3-659-53707-3>

ISSN 2296-0937 (print)
 ISSN 2296-0929 (online)

DIOGEN

pro kultura magazin pro culture magazine

www.diogenpro.com

Broj 7. / Issue No 7.

Godišnjak/Annual - Autumn/Jesen 2017

World as Global Sin: Intermediaries lead down to dusk

If anybody ever was thinking within the last decade and a half that this World might have a chance for its bright future in regards to anything related to the benefit of all humankind, then he/she was wrong, despite the XXI Century being a century of promises, albeit 'fallen ones'. Most of the World's population follows some kind of religion devotion. Everybody knows who and where, and how many people are for this or that religion. Still, regardless that every religion in the world underlines peace and prosperity, we still have so many wars, corruption, poverty ... What is wrong, then? Maybe, the answer is within the issue that we are not following religion(s) properly and that we should obey the Holy Book(s) as it is written within. If that is case then we should erase our history since the first Holy Book(s) that have even been written up to present time, since the dawn of religion(s), has the same problem. Is then the problem in us, or in the Holy Book(s)? Without mentioning any one religion, I suggest that the intermediaries are the ones to blame. Yes, I love God, but without religion. Religion has been established by the side of intermediaries. Is it to follow the Holy Book(s) or to follow the intermediaries? That is the billion dollar question. Why is that? Descriptions of the obvious, explanations of the visible, misleading... If we just can compare the beliefs of each and every religion in the world through the past thousand years (at least) we will see a lot of adjustments of religion with respect to the current situation in the world related to the (non)freedom of humans. Every time was it not the religions that were leading towards the development of the world, but the opposite happened, with the result being the pulling down and holding the horses of development for the selfish reasons of the intermediaries.

Sabahudin Hadžalić

VIVA FILM FESTIVAL III 13-17TH SEPTEMBER 2017

Mur

Murat Yurdakul, was born in Adana on 01.01.1980. He completed his English Department at Anadolu University. He started his summer life with a story. His stories, poems and writings were published in Arıda, Kitab-I, Milliyet art, a literature, Yom literature, Ekin art literature and thought, Literatureist and Karakedi magazines.

MevzuEdebiyat.com literature analysis, poetry and novel criticism articles are published. Yurdakul's verbal ability, which also translates poetry into Italian, Spanish and English, consists of a wide range of languages. Murat yurdakul, Advanced Spanish, Italian and English he knows.

Poet / writer;

- International poetry competition "Ventuio socket" – XIII Edition - year 2018 ' la voce di mia madre was awarded the merit award in the "D peace weapons" section.

- "Espaco do ser" is a contemporary Turkish poet in a literary magazine published in Portugal he took part in it.

- "Opa anthology" took part in the selection of modern poet anthology.

Attached to the traditional modern Turkish poetry, we are faced with postmodernist Murat Yurdakul, who is, surprisingly good, swimming through the waves of the possible alternatives within the search for the answers, within the world of hope.

Editor in chief**Sabahudin Hadžalić****Assoc. Prof. Dr. & Dr. Honoris Causa****Jazz**

red loneliness next to my cardigan
 like the way I feel
 it's the insistent sea
 it takes my heart away from me and its hours
 I wake up in a language I don't know
 our beloved from the old rains
 the songs are innocent, mumbling outside
 I'm picking up the streets
 the lake is short, the words are changed, the leaves
 are yellow
 I bring myself from my hands that Defy silence
 the sun was biting his lips, I've seen it.
 my hands are crowded with birds!
 a wound in the evening
 The Seagull placed red on the curtains
 when we make love, we become Movers!

All. It's all in a dream
 running through your heart, running through your
 horses
 they're here. Most of all,

I love you and jazz...
 ley!

my mouth bleeding, my love, my friends
 every night that grows in the water, I bowed inside
 you
 I hide your ugliness in the mirrors

separation is a well water yet
 inside me is the wound of the sea covered in the
 evening
 I must find letters for the birds expelled from the sky
 dead Pigeon, bare footprints, lovemaking, winds...

let our faces run into the ground with sand and sulfur
 let love be called to life stubbornly
 the grave that you dug, the heart of the dead
 time taught to look at the horizon
 my shadow, the life of a goodbye

Red Song

dust accumulated with the old
whatever it may be.
we don't know, our mouths stink like suicide.
my sleep is in the city where I was born
before an erguvan distance
I'm not grieving the birds
these mountain villages where I'm scattered in their
skirts
a child is mingled with tiles with broken glass
moreover, before the time of the trains to get up.
my tickets are on fire;
let me through your door!
he died in the sea on the balcony, and then The
Seagull...

I'm in a hurry

bird parks take off from my purple dreams
dreams are long from sleep
one red song in cherry trees
thanks, that proves my lack of sleep to the wind.
a naked Angel

cello

in the evening, avunur among the dark Windows
the days are shaded
it's been a long time, took the load of fishing boats

as time goes by, morale
we cry in the gardens where the waters touch
the pain of the morning opening to the pier

I went through a mirror in the heart of a woman.
I don't know how to hold a shell

read the roses again in your garden!
goodbye follows me, doors close
the night of Solitude on the balcony

from the sound of my heart to the world
this razor is wrapped in love

now every touch of death with timid clicks

I'm a note for you from the wrong violinist!

lemon flowers

faster than the wind from the train
I found sadness in cities I don't know
a God dies on your face from boredom
the birds are closing your face, I'm lost!

all night long
if I burn away all the letters
who can I leave now
peace is as delicate as touching you,
you're never too late
the water was suicidal.

I raise the voice of lemon flowers
I've reached the blood sleep of a sweaty sky
born of a beautiful body, the world is poured from
the sounds of the fussy children of the pigeon
time was the birds ... waiting for the seasons...

Pain

birds meet the night with shadows from the autumn
I don't know how many full moon washed in the
courtyard of your voice.
I'm falling apart from my heart
I draw bird's sleep in children's dreams
I am accumulating in the voice of violets the wretch
of the world

first my grief fell to the heart of the water
the pigeons again
what's left of the season
waiting for the rest of the pain
every woman who is defeated in the womb of God

most secluded solitude of the night tied up in my
geography
I'm falling on the earth with pain from my mother's
tears

Diplomatic Mission of the
Republic of Azerbaijan,

Web: <http://sarajevo.mfa.gov.az>

Dzemala Bijedica 305,

71210, Ilidza, Sarajevo,

Bosnia and Herzegovina

running with scissors in hand

the night I died naked
 rain: your silence is the voice of your unrest
 he's telling you. a wind of nomadic
 I passed through the heart of pain by carrying the
 humming inside me,
 they counted me as a shiver in a mirror in a dream.
 but in his own hole, I understood the sorrow of the
 road, the water that holds the ice....

when the wall clock playing is ugly
 rooms, lamps forgotten...
 flowing through your hair
 I remember the morning I washed in the river.
 as long as you touch your skin, the knife back is in a
 breath, Susan.
 remember the words that are paralyzed! hiding the
 secret of the rain
 read the sky to the birds!

I'm walking two tickets in my back pocket
 one for life;
 they say the bags were mixed up.
 I can't go into the cities I love
 all trains are fast, derail and enter silence.
 I'm saving the sound of the cloud that keeps the rain
 oh one morning a coffin was lifted from his
 Mussolini: you!
 love seems like a Scissor in me clearly forgotten.

Wasted

and after I kissed the sun, my lips melted...
 the sea has no language to tell the sorrow,
 I fell, I shut up, I spent inside
 I'm home from the left side of a wounded snail
 and the neighbor of a pomegranate tree crying.

I write to the night of the trouble that grows inside of
 us
 I take that boredom and bury it next to me.,
 don't leave me in this black void,
 all over our hearts
 let the rain cry as shame in your eyes!

a night of carnations flowing from my body to my
 body
 send two pebbles from the road to the train, let it tell
 you about your tiredness
 my heart is like the dead seasons, my mind is
 plagued by water
 Iron table mold, broken glass heart,
 you know, it's over there, there's no other passenger.
 the birds mourn

Wasted

and after I kissed the sun, my lips melted...
 the sea has no language to tell the sorrow,
 I fell, I shut up, I spent inside
 I'm home from the left side of a wounded snail
 and the neighbor of a pomegranate tree crying.

I write to the night of the trouble that grows inside of
 us
 I take that boredom and bury it next to me.,
 don't leave me in this black void,
 all over our hearts
 let the rain cry as shame in your eyes!

a night of carnations flowing from my body to my
 body
 send two pebbles from the road to the train, let it tell
 you about your tiredness
 my heart is like the dead seasons, my mind is
 plagued by water
 Iron table mold, broken glass heart,
 you know, it's over there, there's no other passenger.
 the birds go to mourn.

water

I know lip permit deleted scars on my body
 I woke up dizzy in the blood of the world
 my heart that touches pain lies in the sunshine
 the fallen sky is on top of the earth

while the forest is gathering its own silence
 asthma alone in the spindles
 I've reached the evening of all the cities
 a wind shudder in a still water
 falling to the distance between us

now he's gone
 maybe somewhere in the water your Shadow is long
 now
 in the evening, understands me grief.

hide from the sound of water
 don't be cold stars, just fade your loneliness
 get the hell off of me, death will cleanse me...
 a god passes sorrow, abyss, sadness through a needle
 hole

winter

I write to the glass the sound of birds
 it's winter, the rails are piercing the night

the sound of dried Basil on the balcony
 I miss the courtyard you left like this

the angels have forgotten the city I grieve for both of
 us
 the blue woods, the old park, from the cold walls in
 a visible morning

the sound of a bird beating the tired sky
 I'm in a bad mood

life is as small as a bird
 naked, sand from your body, the letter of your
 mouth, goodbye

the wound flowing from the razor cut
 blood on my ankles winter
 she left her last colors in the evening

there were no wells left to cry
 the sound of a dog with a head on my face!

there are things I don't forget when I watch the rain
 when I was hit by a glass, the drops moved...

WORLD DOORS

I read a long rainstorm,
 I carried your long wet wind,
 super sweat, where the body meets the other body.
 how many times do you remember making love
 from those days. I shut up.

leafless tree stay

I saw the violence of the wind and what you did to
 both of them.

I will tell the noise that falls on the streets of the
 falling leaves.

Your hands, night and sorrow.

it will still be yours if it's still flowing

I grew up to fall from the watershed.

... we were in a windy town starting with the sea
 ahead.

as if it had been for years. I stood there struggling to
 get there.

he was a watchman leaning on his rifle at night

Forget me now, darling.

you found me like a broken little wing of a wing, a
 long time ago

as if you were expecting someone to come in, in that
 dump

you find me, you see me grow up forget me.

Now this is not my pain, my bird as my heart, nor
 your rootstones.

the last time I slept in the last time I slept

I see guns in my dreams.

today is the first day of your departure. nothing will
 ever tire of anything

I am in a black bean.

I do not know what full moon and guns are.

in the old East everything is possible:

eternal love, eternal loyalty

sudden light, sudden separation.

DIOPEN

pro kultura magazin pro culture magazine

diopen.weebly.com Issue No.2 Godišnjak / Annual 21. 3. 2012

MI OBJEDINUJEMO RAZLIČITOSTI
WE ARE UNIFYING DIVERSITIES

Ivo Andrić - PISMO IZ 1920: U nekoj Mopasanovoj pripoveti ima jedan dionizijski opis proleća koji se završava rečima da bi u takve dane po svim uglovima trebalo izlepiti oglase: Gradanine francuski, proleće je, čuvaj se ljubavi! Možda bi u Bosni trebalo opominjati čoveka da se na svakom koraku, u svakoj misli i svakom, i najuzvišenijem čuva mržnje, urođene, nesvesne, endemične mržnje. Jer u toj zaostaloj i ubogoj zemlji, u kojoj žive zbijeno četiri razne vere, trebalo bi četiri puta više ljubavi, medusobnog razumevanja i snošljivosti nego drugim zemljama.

Ivo Andrić - LETTER FROM 1920.: In some Maupassant story there is a Dionysiac description of spring which ends with the remark that on such days, there should be a warning posted on every corner: "Citizens! This is spring-beware of love!" Perhaps in Bosnia men should be warned at every step in their every thought and their every feeling, even the most elevated, to be beware of hatred - of innate, unconscious, endemic hatred. Because this poor, backward country, in which four different faiths live cheek by jowl, needs four times as much love, mutual understanding and tolerance as other countries.

ISSN 2296-0937 (print)
ISSN 2296-0929 (online)

DIOPEN®

PRO KULTURA MAGAZIN
CULTURE MAGAZINE

www.diopenpro.com

Broj 8. / Issue No 8.

Godišnjak/Annual - Autumn/Jesen 2018

DIOPEN pro culture magazine
Media partner 2018

3rd uluslararası
AKDENİZ KENTLERİ
Kültür ve Sanat Buluşması
3rd International Mediterranean Cities Culture And Arts Meet

6 - II Kasım / 6 - II November 2018

Jadranka Varga, Zagreb, Croatia

BIOGRAFIJA

Moje ime je Jadranka Varga, rođena sam 5.5.1957. u Zagrebu, gdje sam završila osnovnu školu, gimnaziju općeg smjera i Ekonomski fakultet, stečena stručna sprema VŠS, ekonomista. Od 1976. do 31.12.2013. sam bila zaposlena, a sad sam u mirovini i živim u Zagrebu, udata, bez djece.

Poeziju pišem od 1969. godine, kad sam imala 12 godina i napisala svoje prve 3 pjesme i od tад se nisam zaustavila. Izdala sam 13 samostalnih zbirki poezije i 2 zajedničke sa grupom autora, u digitalnom i tiskanom obliku.

Sve izdane poetsko-prozne zbirke prožimaju cijeli moј život, okrećući me meni samoj u taj jedinstven izričaj refleksivno-duhovno-ljubavne poezije čije objavlјivanje je krenulo na portalu <http://www.blog.hr/> na mom blogu „SJENA DUŠE“ po kojem je i nazvana moja 1. samostalna zbirka poezije „Sjena duše“

<http://shadowofsoul.blog.hr>

da bi se nastavilo pisanjem i izvan gore navedene web-stranice.

Poezija Jadranke Varga je neprestana potraga za smislom, u i oko ljubavi, unutar životnih referentnih prekretница. Pitkost, izražajnost na granici naivnosti prezentacije, snagu dobija u alternativi viđenih mogućnosti sopstvene predanosti upravo...ljubavi.

Gl. i odg. urednik

Sabahudin Hadžalić

Assoc. Prof. Dr. & Dr. Honoris Causa

VIVA FILM FESTIVAL 5 18 - 22ND SEPTEMBER 2019

SARAJEVO . KAKANJ . VAREŠ . LUKAVAC . MOSTAR . BIJELJINA . LJUBUŠKI . VITEZ . BIHAĆ . PRIJEDOR . ORAŠJE . KREŠEVO . GORAŽDE . KLADANJ . VISOKO . BOSANSKI PETROVAC . JAJCE . BUSOVAČA ..

ONE FESTIVAL - ALL CITIES

Više / More: <http://diogenplus.weebly.com/jadranka-varga.html>

PREDVORJE BIJELE TIŠINE

Pitanja lome dan, prelama se sve i odlazim polako u san, jer negdje u iluziji iz duše izlazi proročanstvo satkano od zelene trave i uvelog lišća, da bi me sakrilo u ovim melankoličnim jesenskim danima.

U kasni sat ovog poslijepodneva, kad se ne čuje dah ocvale breze i kad me na pučini života nitko ne očekuje, crveno Sunce se užarilo, u daljinama se pokazalo i pitanje mi postavilo.

U toj poslijepodnevnoj kompoziciji melankolije i elegičnih slova, praznina se objavila u bjelini tišine, zauzela mjesto u kutu iza očiju pa me doziva svojim sablasnim zazivom.

Otići će opet putem Mjeseca, zatvorit će srce u predvorje bijele tišine i neće se bojati te istine, jer me srebrni Mjesec je sjaj vodi u apstraktnu stvarnost gdje se ne snalazim kao nekad, ali iz podzemlja mojih želja progovara Vestalka što se javlja uvijek kad sam najtiša i najčudnija.

Na raskrižju kod predvorja tišine i bijele neistine zaustaviti će se sa nemirom u duši i blagoslovom za tebe.

Nema me, opet me nema, odlutala sam u moju čudnu poeziju, zatvorila sam stari svijet, razvezala savez Neba i Zemlje i opet načinila gordijski čvor snova gdje na predvorju bijele tišine pokušavam odgonetnuti put za dalje.

NE...

Ne piši riječi u kojima se osjeća mač
što nemilosrdno tvoje riječi veže,
jer iz takvih riječi čuje se plač,
a ljute zvijeri iz njih samo reže.

Ne piši riječi koje imaju prizvuk tuge
što tako dugo u toj pjesmi cvjeta,
već izaberi vesele boje duge
i kreni putem leptirova leta.

Znaj, u tvom srcu ljubav traje
i koliko god će u njemu stanovati,
toliko više ćeš cuti te otkucaje
i životu oko sebe se radovati.

Zato, spremi daleko od sebe taj mač
što tako nemilosrdno tvoje riječi veže
pa nećeš cuti više nikad taj plać
ni ljute zvijeri što iz njih reže.

TAMNA STRANA SRCA

Voljela sam te tamnom stranom srca, zazivala sam te drugim glasom od glasa anđela kojeg si znao, dirala sam tvoju dušu nijemom željom, da se stopim u neki dio povratka na put bijelih snova gdje tonem i dalje i dalje, gdje me i dalje nema.

Ostalo mi je tek nebesko ništavilo koje ubija cvijet duše što se kao sjena sjene sakrio oko izvora života i završava jednu priču jedne Duše koja će se ponovo roditi i u bijelom miru krenuti ponovo na svoj davno određen put.

Napisano ostaje za spomen, drugi svijet nije za ove riječi, a kad potonem u bol i kad te zazovem bijelom tišinom, zastani kraj pustog groblja i vidi jednu sjenu, koja čeka sumrak pa da se stopi s njim i nestane zauvijek.

U DALJINAMA VJEĆNOSTI

Preruši me u nesveto trojstvo, odvedi me do zvijezde gdje se teško diše i ostavi me tamo.

Zaboravi me u pjesmi kad ti dotakne srce i neka bude čudo kad toneš u bol, kad se predaješ stihovima mojih pjesama i kad znaš, da me nikad nećeš zaboraviti, a u pjesmi me zaboravi i ostavi.

Sve što je doživljeno, ljubav je pozlatila svojim perom mladosti i ostavila nas, da se u bijelom miru duše nađemo jednog dana kad se opet sretнемo.

Oh, Nesveti, zaboravi me i ostavi, da skončam ovu turbulentnu dušu na obalama gdje se sprudovi ljube sa sutonom u daljinama i gdje me zavaravaju pjesme neljudske odvodeći me u tamnu bol, tamniju od noći.

Samo tako me ostavi i tako skončavajući, ponovo ću se roditi u neko drugo vrijeme, na nekom drugom mjestu i znam, Nesveti, pronaći ćeš opet ovu koprenu suza kako se vijori u daljinama vječnosti.

NA TRGU PTICA

‘Netko te voli’, šapće mi Vječnost, prerušila sam se u noć bez Zore, zatvorila sam srce u svjetlost trenutka i ujedinila sam se s igrom u pjesmi.

Spektar duginih boja baca pozitivno svjetlo na moje konsonante koji se i dalje žele dodvoriti ljubaznoj civiliziranosti amputirane duše.

Željela sam jutros na prozoru uhvatiti Zoru, ali je Sutan bio brži i odveo ju je tamo gdje se mnogi pretvaraju u lažne dijamante i gdje se bez riječi gutaju besmisla neke čudne ljudske smislenosti za što nema objašnjenja ni u svetim knjigama ni u ljubavnoj uzvišenosti.

U žurbi sam zaboravila iscijediti oči u tvoj poljubac, zavaravala sam se da to neće potrajati duže, nego će rana Zora zaboraviti moje ime i odvesti me putovima mirisa jorgovana koji uvijek cvjetaju u vrijeme mog rođendana.

Završavam danas ovaj serijal pjesama koje su se počele rojiti oko mirnog čela negdje u kasnu noć sinoćnjeg dana i naglas su se objasnile samo tebi, a ti znaš kako se šapće na Trgu ptica kad se otkida duša i šalje u hladnu zimu.

Na Trgu ptica dobio si moje srce, a Dušu ćeš sresti kad mi u sljedećoj inkarnaciji šapneš ono ime koje ću prepoznati kad te opet sretнем.

SPOMENDAN CRNE RUŽE

U vazi cvijet odavno stoji i kao da vrijeme ne broji, uz zid moje zgrade provlači se tamna noć očekujući svoje mjesto u kutu čekanja, ljudi prolaze kroz tamne ulice i nikuda ne stižu, a nove kiše opet sive dane nižu.

Mjesec opet skida svoju koprenu oblačnih trenutaka pa negdje tamo, u dalekoj noći povijesnog trenutka umiranja, sjeda uz bogato tijelo bludne žene i slavi taj spomendan crne ruže.

Odagvo već ne prolazim stazama crne ruže, ne slavim njen spomendan niti me ima u pjesmama njenim.

Odagvo već živim u dva svijeta gdje je Duša, na ovoj strani realnosti, a na Onoj strani, duhovi se ljube u ovoj noći, koja još uvijek čeka.

HVALA

Astral se zabijelio od snova, Božja pisma stižu, slutnje loše mi se nižu, ali vjerujem u anđela čuvara.

Nisam tako prokleta kako su mi namijenili, a u ponoćnoj gužvi oko razbacanih misli, zatravam onu lošu, tešku smrtnu misao kojoj još vrijeme nije.

Ima li me?

Razasuta sam zbog riječi koje me guše, a ispod praznog neba gutam svoj život, razvlačim te riječi, moćne zavodnice, koje su me zavele u crni let teških slutnji.

Izabirem svjetlost, glas koji šapuće najtišu poruku anđela i zahvaljuem na toj milosti.

ARITMIJA

Nema mudrosti u kamenju Zemlje,
tek tragovi mrtvih kostiju
i nekih drugih živih života
koji hodaju po njenoj kori
pa se kao prvi grijeh
opet javljaju u snovima grešnika.

Oblak me zagrljio
u tišini svjedočenja ovog trena,
srce se odvojilo na tren
i nepostojano zadrhtalo
poznatim ritmovima aritmičnog
liječničkog nalaza.

ZAUStAVLjENE MISLI

Nebo u "škorpionu" sakrilo je svjetlost, obuklo se u neku svoju svetost, a cvijeće smrti je procvjetalo crnim sjajem iz srca tame.

U meni je podijeljeno vrijeme, zaustavilo se na rubovima vjetra i kiše ne pokazujući mi svoje znakove gdje bih mogla kroz to nebo pogledati u zaustavljene misli što se ne predaju, već me kao tama obavijaju i znakovito se oko mene savijaju.

Postoji li svijet na kraju duge ili je to tek priča zaspalog Sna pred zoru?

Na duši nema tragova, tek jedan rub prošlosti polako umire pod zvijezdama noći, tek jedan tren i znam, više izdržati neću moći.

Sve se zauvijek mimoilazi u prolazu ljudskog govora, sve se zauvijek otuđilo i život mi preokrenulo.

KAMEN NIJE SAM

Bijeli san prostire svoje magle iznad zelenih očiju mojih koje su u tamnicama tuge beskrajno zaplovile čudnim snovima i zaustavile se pred oblikom anđela što ga je mudrac nacrtao u svom zagonetnom stihu.

Svjetlost male svijeće ne vjeruje u moje molitve, lelujavo me zavodi i putem snova odvodi u nepoznate staze između breza koje spavaju ove hladne noći i zaboravljuju te stazice gdje je jedna mala duša šetala.

Kamen nije sam, riječ se pretvara u bol, a čovjek se pita, otkud mu hrabrost, da iz gorke šifre ljudskog grča ne zna pročitati poruku iz davnina.

Ne, neću ovih dana ići pokraj bijele crkve, jer se molitva u srcu rađa i beskrajno se nada uslišenju od Glasa Božjega.

Neka je tako ... svako vrijeme svoje nosi, svaka noć snove ne donosi, a kad ukrotim ove pramenove tuge, koji su se svili oko mene, znat ću da na nekom tihom mjestu čovjek nikad neće biti sam, jer sklopljeni savez između Neba i Zemlje ne raskida se tako lako.

NEMA UKLETIH

Nema ukletih...
tek poneka sjena
proleprša životima,
zaustavi se kraj druge sjene
pa zajedno nestanu
u sivim oblacima
žudnje za životom.

Sve su to lažne opsjene,
a živi pogled vatre nog srca
ocrtava kreaturu moje zablude
koja se tako živo ogleda
u nečijem pogledu.

Nema ukletih.

Claudia Piccinno, Italy

Više / More: <http://diogenplus.weebly.com/claudia-piccinno.html>

Biography claudiapiccinno.weebly.com

Claudia Piccinno was born in the south of Italy in 1970, but she moved very young in the north of Italy where she currently lives and where she teaches in a primary school, she is **scholastic referent land for education at reading**.

Operating in more than eighty anthologies, even abroad (India, Malesia, Singapore, Turkey, China) she's a former member of the jury in many national and international literary prizes.

She has published

"La sfinge e il pierrot", Aletti Editore, 2011
 "Potando l'euforbia" in Transiti Diversi, Rupe Mutevole Edizioni, 2012
 "Il soffitto, cortometraggi d'altrove", La Lettera Scarlatta Edizioni, 2013
 Ragnatele Cremisi"- La Lettera Scarlatta Edizioni, settembre 2015
 "Ipotetico approdo" versione bilingue italiano-inglese Mediagraph edizioni, ottobre 2017
 With english version also "Il soffitto, cortometraggi d'altrove" La Lettera Scarlatta Edizioni maggio 2014

- in serbian language "Tabahnha" ed. Majdah luglio 2014.

In turkish & english language **Tavan Baska**

Yerlerdeki Kisa Filmier, Artshop, Istanbul 2016

In Serbian language "**Grimizna Paucina**" Alma editore, Belgrado, ottobre 2017

city, Nigeria, on April 2017." Winners at Naji Naaman's literary prizes 2018, Libano.

She was special guest for Europe at Feminin **Istanbul festival** in October 2017 .

She was **special guest at Belgrado Book Fair and** at Matica, 29 october 2017 .

She was special guest for Italy in Istanbul Unesco Poetry Festival, 20-23 march 2018.

Her poem "In Blue" is played on a majolica stele posted on the seafront in Santa Caterina di Nardo (Le).

On June 2016, she was art director in an art & poetry international exhibition called June in Italy

She is Italian editor for the international literary magazine Rosetta World Literatura in Turkey and for Atunis Magazine in Albania. She usually writes for Oup archives, Setu literature magazine She has also written numerous critical essays or prefaces about other poets' books.

She has translated from English into Italian language lots of authors.

She lately got a gold medal for poetry at Lunigiana Center of Study about Dante Alighieri.

She cooperates with her verses to some art catalogues.

Her poems have been translated into Arabic, Spanish, Turkish, Serbian, French, Chinese, Hindi, Greek, Polish languages.

XXX

In French language **Pourpre toile d'araignée"**

Edilivre, Paris 2018

In Turkish & English language **Karaya Cikma**

Hayali, Artshop, Istanbul 2018

She is author foreground with effect in June 2015 in the World Group Pentasi B, and In Oup archives international since May 2016, **she works to promote poetry based on respect and appreciation of differences, she fights to prevent gender prejudices**. She has received awards in major national and international competitions of poetry, including an honourable mention in the **Paris 1st Word Literary Prize and a 3rd prize in Lugano, Switzerland, 3rd prize in Albania**; She has been the first Italian poetess to be awarded with **The Stelae of Rosetta, World Literary Prize in Istanbul on November 2016**. She was conferred Pentasi awards in Ghana, and in India.

Since February 2018 she was conferred **honour acknowledgement** as editorial member of Indian cultural centre **Sahitya Anand ISSN2320-5075/UGC APPROVAL NO.64372 RNI REGISTRATION Mahmud2014/49894**

She was conferred with the most prestigious award "**World icon for peace**" for Wip in Ondo

only daughter
of the same God...

Figli di un dio minore

Dio minore...
 Chiamiamolo così
 o forse despota del mare
 suona meglio?
 Vite mandate al macello.
 Sogni che non sapevano
 nuotare,
 paure ataviche incatenate
 ai piedi spinsero a fondo
 l'acceleratore
 sull'infausto fato
 e una zavorra antica.
 Alla miseria e alla fame
 si unì il tradimento
 che vi lasciò orfani
 a centinaia
 in un risucchiato gorgo
 di putrido blu.
 Orfana anche io
 di 900 fratelli,
 figlia unica
 di quello stesso Dio...

Sons of a Minor God

Minor god...
 Let's call Him so
 Or perhaps *despot of the sea*
 It sounds better?
 Screw sent to the slaughterhouse.
 Dreams that cannot swim,
 Chained atavistic fears
 to his feet pushed deeply
 on the accelerator
 On the unfair fate
 And on the ancient ballast.
 The betrayal joined
 To poverty and hunger
 and it left you orphans
 in a hundred
 Into a sucked vortex
 Of blue-tailed.
 Orphan me too
 without 900 brothers,

Fantinoso erede di Pitagora

La vita mi tatuò dei numeri
 sulla parte sinistra del cuore.
 Li riprenderò per farne puro canto
 che annulli i calcoli del dare e avere
 e cancelli le divisioni col resto di tre.
 Fu il tre a rimanere illeso
 da somme e sottrazioni.
 Quel tre che non volle
 concedere parità
 nel confronto delle altrui opinioni.
 Aridità prevalse nel conteggio
 e l'ira del per si scatenò.
 Io sono il per
 fantasioso erede di Pitagora,
 non amo gli utili, né il dividendo,
 fui brevettato per divulgare
 multipli d'amore.

Imaginative heir of Pythagoras

Life tattooed me with numbers
 On the left side of the heart.
 I will resume them to make pure singing
 Which cancels the calculations of giving and having
 And cancel the divisions with the rest of three.
 It was the third to be unharmed
 By sums and subtractions.
 Those three who did not want to
 Grant equality
 In the comparison of other opinions.
 Aridity prevailed in counting
 And the wrath of the multiplication sign
 was kindled.
 I am the multiplication sign
 imaginative heir of Pythagoras,
 I do not like the profits, nor the dividend,
 I was patented to increase
 Love multiples.

L'urlo silente

Brucia questo male atavico, immetitato, duole l'animo di madre nell'urlo silente, vacilla la pazienza, risorge dalle ceneri la sua forza.
 Siamo insieme una volta ancora, premio scontato per i più, non per noi che dopo il buio sognavamo la luce. E siamo qui nel cono d'ombra delle mie paure, nella scia luminosa di una nuova aurora... ad aspettare
 che si esprima il giorno.

The silent scream

Burns this atavic, undeserved evil, the soul of a mother is suffering in the silent scream, her patience wavers, her strength rises from the ashes.
 We are together once again, an obvious fact for the majority, not for us we who after the dark dreamed of light.
 And we are here In the shadow cone of my fears, in the bright wake of a new aurora... waiting the day to develop.

Lande desolate

Lande desolate nella taciuta decisione, distese affollate nell'esibita derisione. Diffida delle affettuose esternazioni. Inchinati alle mie farneticazioni. Leggi ogni accento come fosse vangelo e non spaventarti dell'ira funesta perché essa è più onesta dell'adulazione ripetuta, del silenzio che cala al tuo comparire, dell'insano desiderio di apparire. Lande desolate invocano l'oblio. Possa una sorgente zampillare gocce di assenzio misto a morfina e addormentare i venti che scuotono memorie. Si plachi la brezza o si desti il tornado, ma si prepari il sole a riscaldare queste terre debordate queste distese provate dalla bufera della follia dall'ignavia della razionalità dall'invidia dei perdenti. All'alba di un nuovo giorno ti aspetterò ma il sentiero sarà già colmo di germogli freschi a profumare queste mie lande desolate che sbocceranno in verdi prati dentro me.

Wastelands

Wastelands in the unspoken decision, in the crowded expanses in the shown derision. Be aware of the loving utterances. Bow down to my ravings. Read every accent as if it was gospel and do not be afraid of the baleful wrath because it is more honest than the repeated flattery, than the silence that falls when you arrive,

than the unsafe desire to appear.
 Wastelands invoke oblivion.
 Could a source gushing
 absinthe drops mixed with morphine
 and could lull the winds that shake memories.
 A breeze that calms or a tornado that awake itself
 however the sun is ready to heat
 these debordate lands
 these expanses stressed
 by the storm of madness
 by the indolence of rationality
 by the envy of the losers.
 At the dawn of a new day
 I will wait for you
 but the path will already be filled
 with fresh sprouts to perfume
 these my wastelands
 that will bloom in green meadows inside me.

di una serata estiva
 spazzata dalle spire di Narciso?
 O fu il frutto di allucinazioni
 di un'Eva bambina?
 Dimmelo Adamo, dimmelo tu.

Adam, Eve and their poetry

Is your poem lost forever?
 the only nod of a likely happiness,
 Fleeting forgetfulness of pain,
 Suspended dimension of the impossible.
 Incredible anger
 devastated the geography of a soul,
 When the silence sank the blade
 In the signs of loneliness.
 She... threatening
 Prey of an atavistic fear,
 Unconscious victim of a bond
 Which could not exist.
 A poem without verses or stanzas
 A poem without students
 That they learn it by heart,
 An unrecognized poem
 from Unesco.
 Eve looked for it in doubt
 In the journey and in her guilt,
 In the excuses sent and never delivered,
 Eve has looked for it in Adam's threats,
 In the voices of the Sibylites and in a day
 Of the calendar.
 Maybe was it lost with that red rose
 Of a summer evening
 swept by windings of Narcissus?
 Or it was the fruit of hallucinations
 Of a little Eve?
 Tell me Adam, tell me.

Foto: campagnola - www.delcampagne.net

Adam, Eva e la loro poesia

Si smarri per sempre quella vostra poesia?
 unico cenno di una felicità probabile,
 fugace dimenticanza del dolore,
 sospesa dimensione dell'impossibile.
 Incredula rabbia
 devastò la geografia di un'anima,
 quando il silenzio affondò la lama
 nelle stimmate dell'abbandono.
 Lei... minacciosa
 preda di una paura atavica,
 vittima incosciente di un legame
 che non poteva esistere.
 Una poesia senza versi né strofe
 una poesia senza studenti
 che la imparano a memoria,
 una poesia non riconosciuta
 dall'Unesco.
 Eva l'ha cercata nel dubbio
 nel viaggio e nelle sue colpe,
 nelle scuse inviate e mai recapitate,
 Eva l'ha cercata nelle minacce di Adamo,
 nelle voci delle Sibille e in un giorno
 del calendario.
 Si smarri forse con quella rosa rossa

NEW WORLD INSIGHT

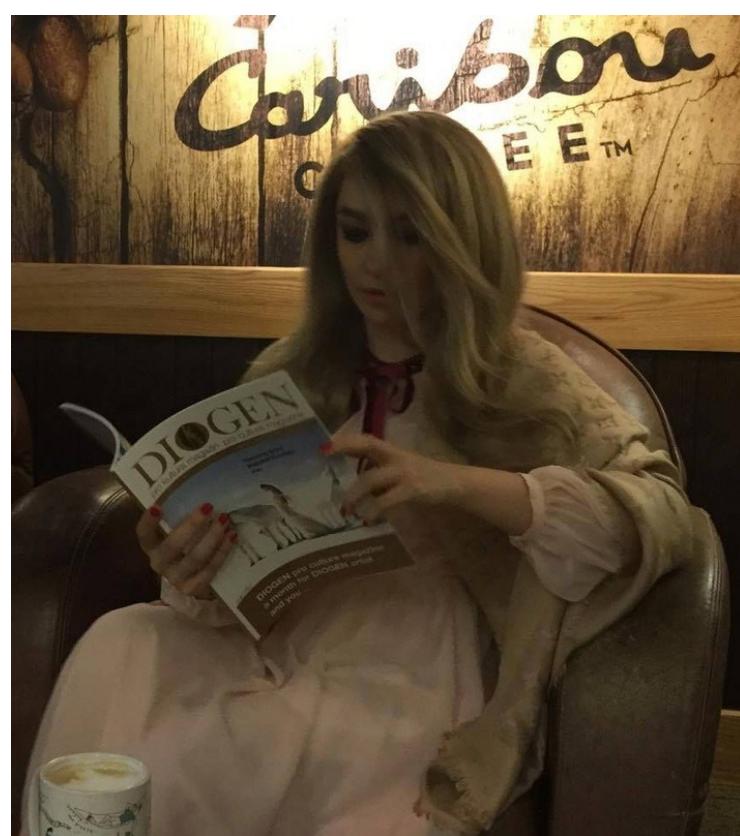
We are the first **growth strategies** consultancy in business that focuses on empowering, equipping, optimizing and improving the **competitive advantages** of our clients based on technological developments and models of financial return on their core competencies.

México | Londres | Helsinki | Budapest

Garden Studios, 71-75 Sheldon Street,
Covent Garden, London WC2H 9JQ

+44 (0) 7577760204

<https://www.newworldinsight.com/>

Aydan Yalçın, Mersin, Turkey

Biography

She was born in 1964 in Silifke, Mersin. She graduated from Economics Department of Gazi University. She started to write poems in her 20's. She continues to live in Mersin with a great passion for poetry and literature. Her writings and poems have been published in poetry and literary newspapers and magazines such as Varlık-Existence, in poetry and literary newspapers and magazines such as Varlık-Existence, Yasakmeyve-Forbiddenfruit, Sincan İstasyonu- Sincan Station, Kurşunkalem-Pencil, Mühür-Stamp, Karşın-Despite. She has 3 books.

Her first poetry book called "Aşkence-Lovetorture" was out by Kül Art Publishing in 2007 and its second edition was published by Ürün Publishing House in 2010.

Her second poetry collection named "Ay Konuşsun-Let the Moon Talk" was introduced to the readers by Hayal Publishing House in 2010.

Her third book which is named as "Gül Makası- Rose

Scissors" was published in 2013 by Yazılı kâğıt Publishing House and its second edition was published in 2017.

Her fourth poetry book called "Kırbaç Düğümü- Whip Loop" was published in 2017 by Yasakmeyve Publishing House.

ÖZGEÇMİŞ (TURKISH)

Aydan Yalçın, günümüz Türk şairlerinden. (1964, Mersin/ Silifke doğumlu.) İlk ve Orta öğrenimini Silifke'de, Lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Yükseköğrenimini Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonomi Bölümünde yaptı. Tarım ve Köyişleri Bakanlığında idareci olarak görev yapmaktadırken 2005 yılında emekliye ayrıldı. Bir kız evlada sahip, şire ve edebiyata olan tutkulu yaşamını Mersin'de sürdürmektedir.

Şiir ve yazıları; Varlık, Hayal, Yasakmeyve, Sincan İstasyonu, Kurşunkalem, Patika gibi birçok şiir ve edebiyat dergilerinde yayımlandı. Şiirleri; Fransızca, İngilizce ve Romence'ye çevrildi. Ayrıca şair, çocuk şiirleri, düşünce yazıları, denemeler ve öyküler de yazmaktadır. Bir dönem Karşın adlı edebiyat ve sanat dergisinin yazı işleri müdürlüğünü de yapan şair, Çağdaş Şair ve Yazarlar Derneği kurucu üyesidir.

Şiir kitapları: Aşkence (2007, Kül Sanat Yay.)

Ay Konuşsun (2010, Hayal Yay.)

Gül Makası (2013,Yazılı Kâğıt Yay.)

Kırbaç Düğümü (2017,Yasakmeyve Yay.)

Like a caged bird while hopelessly waiting the clowns to die, in front of us Aydan Yalçın is trying, through the poetry steps, to wake up the hope for love and trust. For whom? For us, humans, above all.

Editor in chief

Sabahudin Hadžalić

Assoc. Prof. Dr. & Dr. Honoris Causa

1.

son söz

*üzüncün acı kokusu var şimdi burada, soluduğum havada...
Baudelaire*

tepeme de bakır çalığı gök
yüzümde düşünceli bir zaman

dilimin arsız kuşları bunlar yalnızlığım değil
her şiir mavisini sürüklüyor ardından

eros'un meşalesi sönmüş çoktan
çıkmiş civisi tutkunun

daldığım düşler bunlar uzayan saatler değil
ellerimde eriyor yapışkan yoksulluğun

zamanı kaybettim ve buldum
sarsak ve çipil gözlü bir kentte

öptüğüm aşklar bunlar gittiğim göçler değil
çoğalıyor yalnızlığım bir saatin dilinde

● suyun kanı çekilmiş belli ki ateşin gözü kör
kim derdi ki bu düş burada biter

● yine bir aşk ısırığı, aldatmış beni her şey
ne baktığım göz olacaksın ne tuttuğum el

oysa konuşan sözlerdik ve hiç susmayan deniz
simdi dalgın sokaklarda

yiten ayak sesiyiz...

1.

the last word

there is now the bitter smell of sadness here, in the air I breath...

Baudelaire

the bluish green sky above me
a thoughtful time in my face

the cheeky birds of my tongue are these not my loneliness
every poem trails its blue

eros' torch has already gone out
passion has been out of joint

the reveries I have fallen into are these not the growing hours
your sticky poverty is melting in my hands

i have lost the time and then found
in a shaky and bleary-eyed city

the loves i have kissed are these not my migrations
my loneliness is increasing on the tongue of an hour

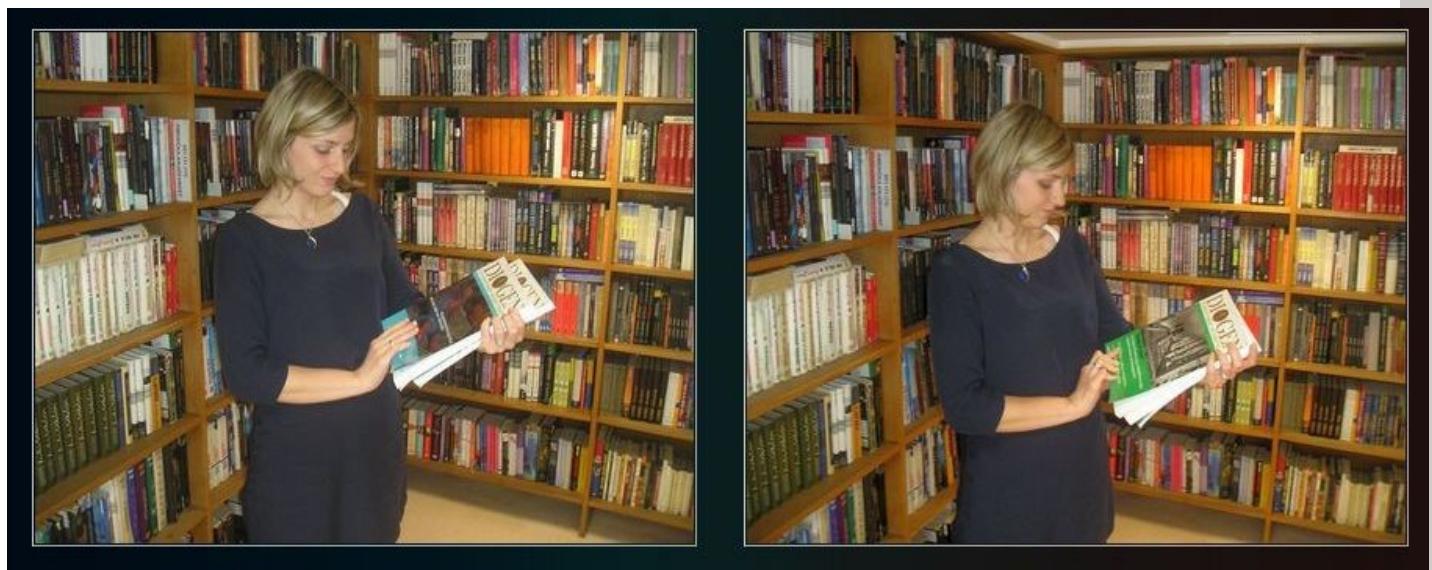
the water has been drained of its blood the eyes of the fire are obviously blind
who would have said that this dream would end here

again a love bite, everything has deceived me
you will be neither the eyes i look at nor the hand i hold

whereas we were the talking words and the never-quieting sea
now in the pensive streets

we are the lost footsteps...

Translated by Baki Yiğit

Više / More: <http://diogenplus.weebly.com/aydan-yalcin.html>

2.

kelebek tozu

sonra sen gittin
tozlar topladı
kelebek ezberi dilim

biriktirdim kendimi
bir mendilin içinde

uzadım düne
cebim ne çok kelebek tozu

bahçem yıkık
kesik başlı bir çeşme

renkler konuşmuyor
susuyor taş evlerde

kaçak bir gölgeyim
anılarım yok artık

çözmeli dedim düğümünü geçmişin
dolamalı bu güne

aşk rüzgârmış bildim ben
tutundum zirvesine

olacaksa senle olsun
ama olsun

gitme...

2.

butterfly dust

then you have gone
my butterfly-memorizing tongue
has gathered dust

i have saved myself
in a handkerchief

i went back to yesterday
so much butterfly dust in my pocket

my garden is ruined
a beheaded fountain

colors do not tell
they are quiet in stone houses

i am a fugitive shade
i have no memories anymore

i said i must untie the knot of the past
and walk about today

i have realized that love is a wind
i have clung to its summit

whatever will be let it will be with you
but let it will be

do not go...

Translated by Baki Yiğit

3.

kambur palyaço

ama palyaçolar hiç ağlamaz ki dedi
iliklemezler ceketlerini ekşiyen yağmurlara
savaşçıdırular
kemirip dururlar hayatı
dillerinde öte gecelerden sarkan
sabıkalı bir şarap tadı

hem palyaçolar hiç durmaz ki dedi
eşelerler dağın karnını karınca gibi
yorgundurlar
dökülüverirler akşamın orta yerine
yüzleri donuk beyaz
zamanın tuvalinde

zaten palyaçolar hiç ölmez ki dedi
ay tüyü ile sobelerler sabahı
ağaçtırlar kuşların şarkısını giyinen
yorgun düdüğünü susarak
geçip giden bir tren

aslında palyaçolar hiç sevmez ki dedi
aşınadırlar kokusundan tanırlar aşkı
dağıdırlar çırlıçiplak güneşe baktımlı
yeryüzüne resmedilmiş
bir sefil tanrı

dedim kim bu şaşkın palyaço
yağı bitmiş bu lamba?
dedim de çöktü duvar
kırılıverdi ayna

ışığını hayatın bırakarak ardında
darmadağın bir palyaço
yürüdüm kamburuma...

3.

the hunchbacked clown

but clowns do not cry at all he said
 they do not fasten their jackets with soured rains
 they are warriors
 they keep gnawing life
 on their tongues a recidivous taste of wine
 dangling from the far nights

also clowns never stop he said
 they grub in the belly of the mountain like ants
 they are tired
 they happen to pour on the middle of the evening
 their faces are dull-white
 on the canvas of time

anyway clowns never die he said
 with moon feathers they reach base before mornings
 they are trees wearing the songs of birds
 trains that pass by
 keeping their tired air whistles silent

- indeed clowns do not love at all he said
 they are conversant with love they can tell it by its smell
- they are mountains across the bare-naked sun they and it look so deeply
 at each other
- a miserable god
 depicted on the earth

i said who is this confused clown
 this lamp whose oil is finished?
 I said and then the wall collapsed
 the mirror was broken

leaving the light of life behind me
 a crabbed clown

i walked toward my hunchback . . .

Translated by Baki Yiğit

DIOGEN

pro kultura magazin pro culture magazine

www.diogenpro.com

Issue No 3.

Godišnjak/Annual 21.3.2013

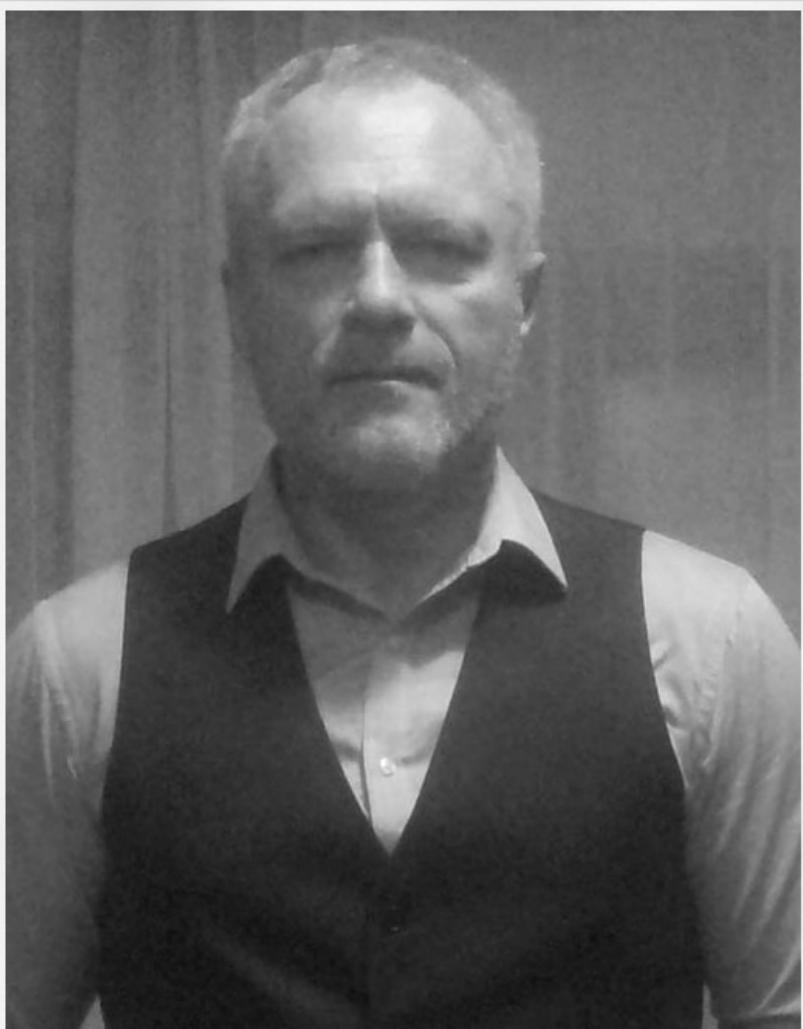
"Mislio sam da sam zaboravio, ali ništa se izgleda ne zaboravlja, sve se vraća iz zaključanih pretinaca, iz mraka tobožnjeg zaborava, i sve je naše što smo mislili da je već ničije, ne treba nam, a stoji pred nama, svjetluca svojim bivšim postojanjem, podsjećajući nas i ranjavajući. I sveteći se zbog izdaje. Kasno je, sjećanja, uzalud se javljate, beskorisne su vaše nemoćne utjehe i podsjećanja na ono što je moglo da bude, jer što nije bilo, nije ni moglo da bude. A uvijek izgleda lijepo ono što se nije ostvarilo. Vi ste varka koja rada nezadovoljstvo, varka koju ne mogu i ne želim da otjeram, jer me razoružava i tihom tugom brani od patnje."

Meša Selimović, Derviš i smrt

"I thought I had forgotten, but nothing seems to be forgotten, everything is coming back from locked compartments, from the darkness of alleged oblivions, and all belongs to us what we thought that belongs to nobody, and we do not need it, and stands in front of us, flashing with its former existence, reminding and wounding us. And through the revenge for treason. It's late, memories, vain to answer, useless are your weak consolations and reminders on what could be, because what have not been, it could not be. And always looks nice what did not happen. You are a delusion that generates dissatisfaction, delusion which I can not and I do not want to send away, because it disarms me and with quiet sadness defend from suffering."

Meša Selimović, Death and the Dervish

Grigorije Gavranov, Melbourne, Australia

O pesniku

Grigorije Gavranov se bavi poezijom još od svoga adolescentskog perioda. Do sada nije objavljivao. Zbirku poezije pod nazivom "Kletve paganske ljubavi" sačinio je od pesama napisanih u dva perioda njegovog života. U njoj se dakle nalaze pesme pisane pre dvadeset i nešto godina, dok su one pesme koje su prožimane ljubavnim temama pisane u poslednjih desetak godina.

About the Author

Grigorije Gavranov has been writing poetry since his adolescent period. His work has not been published yet. So far his collated opus "The curses of the pagan love" consist of poems from the two most productive periods; the period from about 20 years ago to the romantic/love themed poems in the collection written during the last decade.

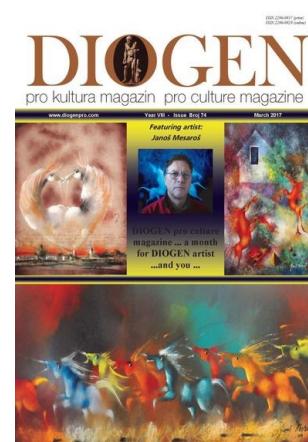
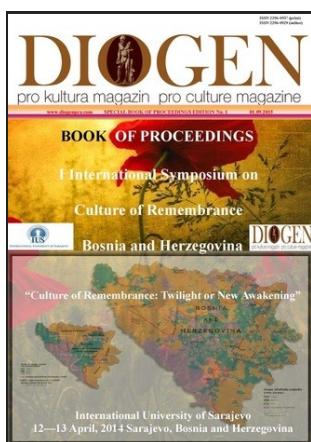
<https://brutalpoetry.blogspot.com/>

Softly, although eagerly, Grigorije Gavranov presents reflections of life within the soul of seeking of the truth. The truth of love, *eo ipso* humanity.

Editor in chief

Sabahudin Hadžalić

Assoc. Prof. Dr. & Dr. Honoris Causa

Više / More: <http://diogenplus.weebly.com/grigorije-gavranov.html>

Kome drugom

Da se kunem molitvom da mnem o tebi,
da mi izliha nije poljupce ti slati,
da na mesecu obasjan zracima zemljine,
zavijam na plavičastu svetlost koja ti je dom,
da me osvetnički ožežu ako te ikad hulim,
da me navek smrti ovaj grom.

Da spustim smelu suzu da skonča na mojoj mi rizi,
da ti povedam u sred tme dušino mi hotenje,
jestastva mi moga u ovom lirskom zdanju,
dok me bogopisni osećaji prožimaju,
žldeh da ti kondake spevam,
povinan ja nisam znajuć da sam sad u raju.

Devojačka lepoto, noći mi krasivaš,
dane mi vedriš pa dobrodetelj bivam,
uz tebe samo da mi je više života,
jere ljubav tvoja sve može da ih ljubi,
svetu dajem na znanje koliko te volim,
a sebi priznajem da mi od te' trnu zubi.

Aleksandrija

Otključavši veština vrata na terasi sa neba
Prelep i pun kao naramk pogleda,
Stajao je njoj u čast Faros.
U glas, kao da seče živote,
Pevao joj je o biserima,
O ogoljenim oblinama dalekih pučina,
Jarkom magnovenju,
Uzavrelom kao gejzir strasti,
Virtuelno slikajuci još nenaslikano,
Želji kao nebula dalekoj,
Bože moj, kakve li časti!
Most koji Faros spoji,
Ne beše kolevka ni protokol neki,
Nego li tangom isprepletен zov,
Mnogomilostiv, privržen,
Ovozemaljski svat,
Prosto prstenom i krunom vezan,
Milan, u pričama sročen,
A nevin i beo kao da je brat.
Ne belite mi uspomene moje,
Jer vas nesoh voljom,
Kosmopolitski se izgubih u perlama
Gde joj vrat ljubim
Perčin slatko čupkam,
Milosti nadaleko dajem,
Na sedmo čudo, svetionik života,

Ja bih sad da lupam.
Svetlost njegova da je noćima greje,
Ko sveditelj nad njom da bdi,
I da negda silna energija
Postojna kao hram
Izlesti na istočnik zna,
Ne dajući joj daha
Aleksandriju sazda maštom,
Da mu bude sva.

Epitaf ljubavi i o sebi

Preda mnom,
Jasan kao novi dan,
Korak koji treba da postane moja platforma,
U jednoj ruci sam držao đerdan,
U drugoj, mesečinom obasjanu brojanicu.
Moja patnja su reči ove,
Jer bolje bih mrmljao u muku svome,
U čutnji svojoj,
Nego da padam kroz provaliju ovu
Duboku bez dna,
Želeći da je ona upravo planina mog života.
Bez iluzije sa infernom u srcu,
Izmucavam mučnu neizrecivost
Rasvetljenu,
Ovim suncem koje se u prozoru diže,
Radi gole žedi za istinom,
Bez diktata i korisnosti
A dahom boli
Skačem u vatru koja će da me izgori.
Korak je vreme koje mi je jedina garancija
Da njime bez broja sve greške pobrojim,
Te koračajući neumitno kao sudba
Oblagotvaram vlastite promašaje u tmaci ovog
bezdana,
Kako bi sa mnom bez nade padali.
Hudo je što se ne strojih plamenom srca svog
Každo mnogi drugi bi,
Hudo je što hromim nad dušom
Ispuštajući iz ruke taj, mesečinom obasjanu dar.
Ovi istočnici vatre što se vinu iz božanskog plama
Konačnica moja behu,
U nekom boljem životu,
U viđenijem vremenu od ovog što jeste,
U kom se obrenusmo
Skoro samonikli a posve retki.

La Sayone

Niz stepenište astečkog hrama
 Ko da je pisao Goethe
 Poteckla je Aguapanela.
 Korakom njenim
 Aure je odmicala
 Nečujno i posve sama
 U noći raspletenih kosa
 Poput La Sayone
 Rusalski je bila spremna da mre
 Za onaj ideal bez obmane
 Kome laktovi ne trebaju.
 Lišćem odagna maglu
 Bodež zari u slepe posmatrače
 Te naredi
 Da je na njima nose
 Dok njene kose
 Stepenište milovati stadoše.
 Poluzatvorenih očiju
 Zabačene glave
 Ponosito uz osmeh
 Sa modrih visina
 Pogled baca na mase pred sobom.
 U ruci držeći Iratusa
 Poslednjeg živog
 Njime
 Još ovaj put
 Buktinju htede da zapali
 I time ga za se osvoji.
 Unutar sebe
 Kao iz holografske perspektive
 Gorele su one vatre
 Koje kosmos bruse
 Galaksije spajaju
 Izbor čine
 Ličnost vagabundsku rađaju.
 Iza leđa hram ostavlјajući
 Glavu nije okrenula
 Ni tad kad su pali andeli
 Pokušali ucenom
 Da medotočje gorčinom preliju
 Srce je pelin odbilo
 Košulju odenulo
 U ruho nit zlaćanu tkati stalo.
 Hemingvejski rečeno:
 Tim glasom da je samo htela
 Srdca je lomiti mogla.
 Manje kreolski, više klezmerski
 Oko sebe je miris širila
 Onaj koji se gleda
 Udiše
 Instinktivno čuje
 Vrteći skoro funky stilom
 Korak tanga
 Da kolena namerno slabi
 I da pred njom ona podrhtavaju

Stepenik niže
 Na Plato stiže,
 Bez da se seti,
 Ili o tome misli,
 Spontano kao soprano,
 Subliminalnu poruku izabranom je slala.
 Oprosti mojim usnama
 Što se suzdržati nisu mogle
 Spremna za Maroko,
 Sangaj ekspresom,
 Đavo od žene
 Da životni vek ceo
 Uđe u svoj hram
 Na svoj izvor.

Buđenje

Kako je dobrovati kad zaluđen vratare gaziš,
 U odaje čuvane kad koračiš,
 Čas zdraviš, čas deliš.
 Da kameniš i kulučiš ne bi znati stao,
 Brojanički čerečiš,
 Čas projiciraš, čas paradiraš.
 Da li sebe pitaš:
 Koja je tvoja riznica i šta li sadrži?
 Ništi, čuduji, nemi
 Zviždukom svoje gnezdi,
 Kad glasom ne umeš,
 Perom zaderi,
 Voljom obeleži,
 Čijuke ozvaniči,
 Na mestu da ti svaka stoji
 Založena, ispunjena
 Da te zvrkanom kojim nepoistovete.
 Ima ih zasmejanih i previše,
 Doterivanih koje iskazuju,
 Onih koji nad usijanim željama noćivaju,
 Čeknuti kao da želete,
 Dok leškuju sve ponositi,
 Ne daju ti piti,
 Ni živim biti.
 Recipročno mrzan, milostiv sam katkad
 Da ne znam bolje smejavao bih se sam sebi,
 Bajatan i bojan,
 Kratkoročno bezuman
 Valjda sam sebi dovoljan
 Najmanje svetu nezamenjiv.
 Kakav li sam da znam?
 Jarko pitak,
 Žedno nedostižan,
 Židak kao vrag,
 Samoneodmazdiv,
 Miholjski nedočekiv,
 Za uzdah tesan,
 I studan i mitološki bezobrazan,
 Goleme čudi,
 Kakav god da sam
 Vreme je da se budi.

Čudo

Neartikulisano kao na audiciji zbivanja
Dokrao sam se na ivičnjak,
Sa Bizmarka sam gledao brodolomlja koja i ranije
videh
Pitajući se samo kako tako uspešno mogu
Na licitaciji živote da važu kao lihvom da se bave.
Pesma sigurno nije taj kamenčić što se niz potok ko-
trlja
Već je to jedan dugi instrumental,
Adagio sa dopuštenim nastavkom, čini mi se.
Ne bi mi verovali ni slični slučajevi
Da im se obratim u meditacijama za pravdom,
Jer osobine bez određenog smisla
Napasno se kolebaju kao da sobom nose siročad,
Koju za života ostavljaju oni koji u mladosti čine
greške.
Briga koja se stara kao jutarnja rumen,
U srži me oslobađa tog siromaštva
Jer osobinu neodređenog svojom utehom gladim
Paradoksalno zorom tonući u beskonačan san
Koji bi me nosio kao Halejeva kometa,
Maštam o uravnoteženosti kao da sam slep,
- I njen rep.
Iznenada kao grom
Nađoh se na sudu,
Treba da postanem ili heroj ili bog,
Bez da vaskrsnem u čudu.

Salute

Salute!
Dozvoli mi da se zahvalim na opstojateljstvu
da mi budeš uvod bez prestanka,
da te osetim svakodnevno kao misao,
blaženu svest, krotku želju nikad naviku.

Najpotajenije me shvati kao slobodu našeg sveta,
te ako imaš potrebu ustavotvoriti celinu i njome kreni.
Hoćeš me jer ti se dajem,
uzmi me jer me nema mnogo.
Mene je ko od iskona oplemenjenog a sveprisutnog
u tebi,
kad si sama i kad ti je potrebna energija,
kad ne znaš šta bi i kojim putem bi da kreneš,
a ti ono, pronađi me u mraku da ti luča budem.
Dozvoliću ti da me epistemološki kusneš,
ako ti je od volje,
da ogledaš temelje, opipavaš stube.
Da bacaš lavandu čini na koje mirišem
pa da te go do pasa u bazenu ljubavi čekam,
misleći da ćeš doći bliže kukove da mi diraš.
Neka mi ljubav otkriva epitom žene
koja bi radoznalim okom zavirila u me
ne bi li sebe pronašla.

Blagopotrebo moja, postojna a medna,
postani manifestacija apsolutna poput nje,
da tobom bivam ko interval zabavan
nepredvidiv a zreo, smrtan ko istina.
Vreme s tobom je festival svih proslava,
uzdam se ko nikad pre,
nit' se dvojim, nit' slutim,
no metamorfozom onog što ljubovlju zovem
pletelem, kujem, povazda delam, ponajviše snujem.
Ako li ti se nađu misli u kojima bih ja tema bio,
utešen ču pristati sladnja da sam,
oštromno da ti smeh bivam,
a krotko da te mladom činim.
Nepremostivo za te premostivam,
svaku tvoju reč jevandželjem smatram,
ničim dugo do volenjem ja sad baratam.

Diotima

U planini akvarelnih boja, zavejanoj snegom
Strmoj, svetoj, kao mojoj,
Diotima jedna živi,
Vriskom smelim, hukom dugim,
Razborito vije zovom ljupkim.
Mesto beše kao vučje
Tamo gde je gnezdo splela,
Mesec se digao, čutljivo i mučje
O živote, kao vortex me je htela.
Vredno, radoznalo, logičnog duha
Ne znadoh u nedru duše ove
Da postoji rascvetala kao ljubav
Želja da prolećem s planine potriči
Da je moja, da je njena,
Plavom kosom kao nebom ovijena.
Tako beše, kao da je san,
Blažena a skočna
Pod kestenom i na njemu,
Prismotrivam je rado dok grguta,
To je andeo moga sveta
Negovanu kao ružik beli koji stalno cveta.
Da li beše polza tad u planini,
Polza il' istinoljublje
Da je suđeno, više milo,
Više milo, tako bilo.
Zato predvečerjem na zvezdanom nebu
U celoj tajni ove vasione
Za mene zvezdi samo jedna,
Ko od svile meka,
Na krv miriše,
Željna novog boja
Diotima moja.
Njene atavističke manire
Zavoleh oduvek
Pa zanavek
Da je rukom hranim,
Mesečinom milujem,
Otvorenih oka s njom sad da snujem.

Crvene cipelice

Ugledah, simultano i obuzet srećom,
Otelotvorenje sna, strasti i ljubavi,
Dozvolivši im da razbukte naslage uskladištenih
Uspomena i naslada,
Koje u sebi, od kada je znam, gomilah.
Istovremeno od nesnosne sladostrasti i želje
Da budem njen Protej, njen najprvi, najjedini,
Zamračiše mi zlosti, oivičenom mrklinom vid.
Od rečitosti i ljubavi postade mucavost i nesigurnost,
Od jasnosti voljenja izatkani spleti okrutnosti,
Od srećnog bića rezonator mračnosti i ljubomore.
Tada nastade gubitak sopstva,
Lišen ostah od bilo koje oduhovljenosti i mere,
Postah neman i usijanje,
Nepromišljena mnogostrukost, nagona zla,
Mehanizam strepnje i osvetoljubivosti.
Gonjen sopstvenim demonom unutrašnjeg neuspeća,
Izgubih u sebi ljubav kakvu sam želeo i sanjao.
Strastvenost i jedinstvo s njom u ljubavi
Kao pahulja obasjana suncem istopi se.
Strah joj postadoh,
Zlo bez metafore,
Nepročišćena i mutna egzistencijalnost nepoverenja
i боли,
Od ponosa, prezir,
Od slave,jad,
Od umnog blaga, žaoka reptila,
Od čoveka, smrad.
Želja moja od početka osta nepromenjiva,
Ista,
Ona osta jedina posve čista,
Njen božanstveni osmeh što joj krasi prelepo lice,
Ona i njene crvene cipelice.

Biser

Ležim sad
Čuvstva otovorenog,
Na obali mora gde snovi horizont spajaju,
Prepušten moćnim talasima,
Lica ozarenog,
Kao što stenje svakodnevno svedoči
Silinu kojom šamara ocean,
Tako i ja postojan stojim,
U veri svojoj,
Da mi je pred noge isplivao,
Neočekivano lep biser,
Visokog mora,
Dubokog okeana,
Ravno sa dna,
Gde je bio kovan,
Iz školjke rođen,
Belinom odevan,

Sjajem oblichen,
Iz vrtloga dignut,
Kroz košmare nošen,
Plimom isplivan,
Pod noge mi prošen.
Milinom okupan,
Mojom nadom tražen,
Čežnjom dozvan,
Da bude moj,
Da bude mažen.
Na obali sam pronašao odgovor
Od hiljada njih,
Samo njime bi hteo da se kitim.
Krasivajući mi život i stih.

Jagoda

Doneo bih ti sada jednu svežu jagodu,
da mi je iz ruke jedeš,
čistu za tebe ko poštenje,
bez gromoglasnih reči,
neočekivano a željno pažnje.

*

Doneo bih ti sada jednu sveu jagodu,
da ti pogled ukradem
čekajući ga kao iskupljenje,
treptajem kao narkotik
tanane poljupce njome da ti dajem.

*

Doneo bih ti sada jednu svežu jagodu,
sveslasnu kao moja simpatija
što je volenjem zovem.
Uzmi je obmotavajući me srcem svojim
da u njemu iščeznem.

*

Doneo bih ti sada jednu svežu jagodu,
duboko iz guste šume,
da mi ko pagansko luče iz one bajke
s drveta skočiš i raspleteneh kosa
osmehom jednim svojiš.

*

Doneo bih ti sada jednu svežu jagodu,
iz sestrinstva njenog,
da ujednačim balans sveta našeg,
pa da njom kao oktavom
kako umem i znam,
tebi ljubav ispevam.

DIOGEN

pro kultura magazin pro culture magazine

www.diogenpro.com

Broj 4. / Issue No 4.

Godišnjak/Annual 21.3.2014

SLOBODA

Kažu da pretjerujem. Da ne mogu ništa promijeniti. Da će uvijek biti vlasta i vladanih. A ja odgovaram kako znam da apsolutna sloboda ne postoji. No, nema ništa ljepše od borbe i težnje ka slobodi. O apsolutu je sve već rečeno. I napisano. O slobodi? Pišemo mi!

FREEDOM

They say that I am exaggerating. That I can not change anything. That there will always be rulers and the ruled ones. And I answer that I know that there is no absolute freedom. But there is nothing more beautiful than the struggles and aspirations for freedom. About the Absolute already all have been said. And written. About Freedom? We are writing!

Sabahudin Hadžialić

Marija Dragičević, Montenegro

An irascible memory, superciliously bordered, dominates within the poetry of Marija Dragičević. The blandness of love encompasses the essence of seeking of the truth. Of her own, first and foremost.

Editor in chief

Sabahudin Hadžialić

Assoc. Prof. Dr. & Dr. Honoris Causa

Ime i prezime: **Marija Dragičević**

Rođena: 07.02.1990. Kotor, Crna Gora

Adresa: ul. Braće Grbić, 14/15 Herceg Novi

Tel. 063 201 672

E-mail: marijadragicevic50@yahoo.com

Državljanstvo: crnogorsko

Obrazovanje: Pohađala sam **Osnovnu školu** "

Dašo Pavičić" koju završavam 2004. godine kao nosilac diplome "Luča".

Srednju školu—

gimnaziju u J.U.S.M.Š. "Ivan Goran Kovačić" u Herceg Novom, (društveno-jezički smjer) sam pohađala od školske 2004/2005.god.

do 2007/2008.god. Gdje

sam takođe nosilac diplome "Luča" kao i "Učenik generacije". Završila sam i **Nižu muzičku školu** u Herceg Novom i u tom periodu bavila sam se horskim pjevanjem. Tokom školovanja bila sam veoma angažovana i u vannastavnim aktivnostima od kojih bih izdvojila angažman u Centru za monitoring. U okviru Cemijevih projekata "**Upoznaj Evropsku uniju**" (februar-jun 2006.god.) i "**Upoznaj sistem da bi ga mijenjao**" (septembar 2006 - jun

2007.god.) organizovani su republički debatni turniri i to u Ulcinju (17-21.jun 2006.god.) i na Cetinju (25-29.jun 2007.god.) na kojima sam oba puta osvojila II mjesto-ekipno. U okviru već pomenutih projekata organizovane su i posjete institucijama sistema- Skupštini Crne Gore i poslaničkim klubovima. Takođe sam učesnik brojnih seminara i tribina o evropskim i evroatlanskim integracijama. Ove aktivnosti su me umnogome i opredjelile u izboru fakulteta. **Fakultet političkih nauka** u Podgorici sam upisala 2008.

godine, **smjer međunarodni odnosi**. Osnovne studije završila sam 2011. godine a diplomirala sam 2012.godine kod prof.dr Predra ga Simića (predmet spoljna politika, tema "**Odnosi EU i zemalja Zapadnog Balkana u 2011. godini**") sa ocjenom A nakon završenih specijalističkih studija na istom fakultetu.

Magistarsku tezu "Odnosi Crne Gore i EU od 2006. do 2016. godine i perspektive članstva" odbranila sam 18. jula 2017. godine pod mentorstvom prof.dr Gordane Đurović sa ocjenom 10. Za potrebe izrade magistarske teze bavila sam se istraživačkim radom u okviru koga sam u periodu februar- mart 2017. uradila intervju sa šefom Delegacije EU u Crnoj Gori - ambasadorom Aivom Oravom.

U međuvremenu bih istakla učešće u projektu „**Diplomatski kurs**“ održanom 20- 30. aprila 2015.godine u Podgorici u organizaciji Udruženja studenata političkih nauka i uz podršku Ministarstava poslova i evropskih integracija, učešće u istoimenom projektu u maju 2017. godine kao i učešće

u projektu „**Ambasadorski dani**“ u periodu mart - maj 2017. godine takođe u organizaciji MAPSS-a (Udruženja studenata političkih nauka). Učešće na sminaru: „**Berlinski proces: jačanje regionalne saradnje i integraciona perspektiva panevropskih društava Zapadnog Balkana**,“ u organizaciji Crnogorske panevropske unije i Fondacije Hanns Seidel,20-22.aprila 2018.godine.

Član sam **Crnogorske panevropske unije**, **Matrice crnogorske** (ogranak Herceg Novi) i **Fondacije Petar Lubarda**.

O sposobljavanje: *Pripravnički staž* obavila sam u periodu januar-oktobar 2013. u Državnom arhivu Crne Gore (Arhivski odsjek Podgorica).

U oktobru 2013. upisujem magistarske studije na matičnom fakultetu (ponovo smjer međunarodni odnosi) i završavam sa ispitnim obavezama u junu 2014. godine. **Lične sposobnosti i kompetencije:**

Maternji jezik: Crnogorski

Drugi jezici: Služim se engleskim i italijanskim jezikom, a posjedujem i sertifikat o položenom ispitu iz italijanskog jezika za nivo Dante B1 u organizaciji Societa' Dante Alighieri, La Sapienza, Universita' degli studi di Roma.

Oblasti za koje imam poseban afinitet su: međunarodni odnosi, spoljna politika, evropske integracije i kulturna diplomacija.

Završila sam i Nižu muzičku školu u Herceg Novom –odsijek: klavir, i u tom periodu bavila sam se horskim pjevanjem. U nutar oblasti poezije i proze sarađujem sa portalima **Public figure** (koji objavljuje moju autorskou poeziju, fotografije i tekstove iz oblasti kulture), **Art mozaik** – u čijoj organizaciji sam bila učesnik dvije pjesničke večeri gdje sam predstavila svoju autorskou poeziju (april-Galeria Modigliani i novembar 2018. godine- KIC „Budo Tomović“) kao i nekim regionalnim portalima posvećenim kulturi. Na

prošlogodišnjem **Podgorica Art festivalu** (septembar 2018.) dvije autorske pjesme su mi odabrane za predstavljanje u okviru selekcije „**Literarni pločnik**“.

U pripremi je moja prva knjiga poezije.

Krivica ili usud

Dah sjevernog vjetra

Koliko još puta
treba da se sastaviš
tako slomljena na hiljade komadića
da bi radost konačno stigla
i ostala

Ili si jednostavno
od pogrešnog kova
i zato ne uspjevaš naći put

jednom davno
nijesi ovako zamišljala
buduće dane

i svaki korak prokletno pogrešan

u riječima i tonovima
uspjevaš naći lijek i utočište
nikad te nijesu izdali
i zato im se iznova vraćaš:

radost i spokoj
ozdravljaš

još kad bi i On bio tu
onaj koji donosi
Dah sjevernog vjetra
sa olovom u očima
kome ne umiješ otkriti Uzrok

neodređen i dalek
a opet blizak

kad bi bio tu
da mu pjevaš
pišeš

umalo da zaboraviš
da je to zabluda

varljivi san
koji se ponavlja

maštanje je
opasna igra
Ali ipak to i dalje činiš.

Ona koja živi od osjećaja.

Za osjećaj.

Da se naježi, da utrne, da se ozari.

Kako da opstane među bezdušnima?

Ljubav koja raste u njoj biva potisnuta i ne
preliva se u novi okean.

Zar je njen najveći grijeh što tako silno osjeća
sve?

Ne zna ništa o svijetu laktanja, podmuklosti i
guljenja kože.

U kom se ne preza ni od čega.

Još jednom bježi od njega.

Vraća se u svoj, satkan od drugačijih boja i
tonova.

LUČA LJUBAVI

Tek probuđena nježnost
gasi se u Tebi

imaš dar
da obasipaš radošću
čak i kad je u tebi beskrajna tuga

ali i dalje si Svjetlost
unutrašnji sjaj te nosi i štiti
daje ti snagu da ideš u nove zore

ipak
tu je i strah
da nećeš uspjeti podijeliti
najljepše cvjetove
sa onima koji ti sliče

sve ostalo će biti
tek blijedi trag u vremenu

a ti ćeš sijati još jače
prkosnije
obasjan lučom ljubavi

O JEDNOJ ZABLUDI

Voljela bih
da umijem tumačiti snove
kao i mnogo puta dosad
i ovaj san mi je slao
neku poruku
samo kad se u SNOVIMA srećemo
tada je sve
tako prokletno jednostavno
i moguće
da čuješ bar neki
od mojih stihova
da me držiš za ruku
baš kao u ovom snu
da čutimo
i samo postojimo
DIJELEĆI TIŠINU
konačno
da dočekamo zoru zajedno
i da onda poželiš
da PODIJELIŠ jedan zalazak sunca
sa mnom
da TE konačno pitam
ono što već odavno želim
a ni sama sebi
ne umijem objasniti
koja me tajna sila vuče Tebi
i šta me obuzme
kad ti ugledam OČI
da li priželjkujem neki odgovor?
naravno
upravo onakav
poslije koga čemo oboje
poželjeti da OSTANEŠ
do nove zore
i tako u nedogled
java će me ubrzo uvjeriti
da je bilo koji san
sa tobom Neostvariv
nisi imao hrabrosti
ni da pokušaš
a ja sada znam
šta mi je to posljednji san
„pokušavao“ reći
večeras
ipak nastavljam da sanjam
jer u snovima je sve dostižno
bar na kratko mi je lijepo
i čini mi se

da ču se uvijek pitati
da li si i ti Mene sanjao
onih dana i mjeseci
kad je SVE djelovalo tako blizu i moguće
sad je i u meni
i oko Mene
samo led i praznina
posvud rasute krhotine stakla
koje zadaju bol
a tako sam željela
da Ti pjevam onu divnu
koju znam da Voliš
čini se da nikad neću dobiti priliku
ta je pjesma
sad u meni ugasnula
a možda ipak
nekad
tamo gdje
poslije mnogo godina
sudbina udesi SVE
a tada ćeš čuti
i pjesmu
i onaj Davni san
zamišljam ti oči
u tim trenucima
i pitam se bi li imale onaj Sjaj
koji ostaje urezan
u sjećanju

15/16. 10. 2017.

ΠΡΟΩΘΕΙ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΔΡΑΣΗΣ ΣΕ ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ "ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ"

- Επιστήμη, Τεχνολογία, Ρομποτική
- Παιχνίδι και Περιβάλλον
- Φυσική αγωγή, Judo
- Τέχνη (Μουσική, Εικαστικά, Θέατρο)

Συμβουλευτική *

Επιμόρφωση *

Ανάπτυξη Ερευνητικού Έργου *

Ενημέρωση τοπικής και ευρύτερης κοινότητας *

"ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ": Αβέντη 2, Τριαντόπολη, Θεσσαλονίκη, tel/fax: 2315 555 706, email: include.edu@gmail.com, blog: http://include-edu.blogspot.gr/

Poziv za spas

Pozvaću stanicu policije.
Ne javljaju mi se danima.
A ja imam podstanara -*prestupnika*.
Ime mu je *Sjećanje na Tebe*.

Muči me,
Ne dozvoljava ikome da ga nadjača i
istisne.

Svakodnevno me *truje*,
Isrcpljena liježem i ustajem.
Magli mi Jutra
i jedva razaznajem razliku između *sna i jave*.

Moram biti uporna.
Zvaću ih danas ponovo.
Obratiću im se najčudnijom molbom ikad
upućenom:
„Uhapsite *Sjećanje na Njega*“

Ne tražim *saslušanje i kratkotrajni pritvor*.
Već **doživotnu robiju**.

Samicu,
U koju sunce *rijetko* ulazi,
Da *sagnjije u prašini*,
Da ga *nagriza vлага i memla*
Da ne ostane nijedna njegova čestica .
Nek *iščezne* do zadnjeg atoma .
Ni **prah** ne smije postati.

Tog jutra ču se probuditi
Svježa i vedra.
Ponovo rođena.

Telefon mi zvoni .
Nadam se da su Oni.
Prestupnik je spremam,
Spakovala sam kofere.

Vrijeme između nas

18-21. oktobar 2018.

Jedino ostaje tišina.
Roj neizgovorenih riječi.
Gdje ču s njima?

Kome da uputim sve što sam htjela , smjela
Tebi- samo *jednom*
A željela *nebrojeno* puta?

I kad ponestane snage, vazduha, smisla
Još **uvijek** postojiš Ti.
Vrijeme prošlo- samo kroz maglu vidljivo.
Ipak daje mi neopisivu radost.

Izvor je sa kojeg pijem
U ovoj praznini i pustoši koja nas nagriza .
Zrak **svjetlosti** , pokretač i motiv za novo sjutra.

Te mi se neizgovorene riječi kao *echo* vraćaju još
snažnije.
Krik u tami. **Bujica** toliko jaka da prijeti da me
preplavi.

Zato mi nemoj dati ni trunku nade, pogotovo ne
lažne.
Ponijeće me val a dobro znaš da mi ne treba puno-
Da **Sve** izmaštam. **Pretočim** u stih.

Kad zamislim Tebe, Sebe *kraj* Tebe
i pustim : „**I'll stand by you**“ Pretenedersa i „
Stay“- Shakespears sisters nastupice suština.
Onog što je unutra .

Sa zadnjim taktovima realnost je još više
zaboljela.

Tom Veber, Slovenia

ŽIVLJENJE/PIS

Tom Veber rojen 2. 6. 1995 v Mariboru je v času izobraževanja na Srednji šoli za Gostinstvo in Turizem Maribor začel z ustvarjanjem na umetniškem področju. Bil je član ansambla gledaliških skupin Gnosis in English Student Theatre, pel pa je tudi v Akademskem pevskem zboru Maribor. Po zaključku srednje šole sodeluje v gledaliških predstavah v gledališču Glej, klubu Tiffany in v Plesnem teatru Ljubljana. Predvsem pa se v zadnjem času posveča literarni dejavnosti. Pesmi

objavlja v revijah: Mentor, Dialogi, Poetikon, Apokalipsa, Literatura in aktivno sodeluje na Pesniških slamih in Mladih rimah. Je regionalni nominiranec za literarni natečaj Urška 2017 in zmagovalec Pesniške olimpijade 2018. Po Sloveniji gostuje s poetično monodramo Realizem je rezerviran za klovne, osnovano na avtorski poeziji s katero je nastopil na festivalih Poleti v Nuk in na Trnfestu. V sklopu festivala Slovenski dnevi knjige je organiziral prvi LGBT literarni večer v Mariboru z naslovom Mlada slovenska lezbična in gejevska literatura z gostjo Suzano Tratnik. Marca izide njegov pesniški prvenec Točka preloma pri Literarni hiši Maribor.

Devoted towards love within its core, encircling a reflections of the own sorrow, he seeks for the rescue. Tom Veber is a poet who is not afraid to strive towards the Sun, although if he catch the Moon, he is more than...satisfied.

Editor in chief

Sabahudin Hadžalić

Assoc. Prof. Dr. & Dr. Honoris Causa

ČAJ

Čaj,
božja tekućina.

Nešto najbolje što ti se može dogoditi u lajfu.
To smiruje, živne.

Tekućina bez mrvice kalorija.

Ali što kad tako dugo traje,
tako prokletno dugo dok se ohladi.
Pušeš, čekaš, uzdišeš.

Staviš ga u hladnjak,
na balkon,
razdjevičiš ga metalnom žlicom,
ali on je i dalje tako vruć.

Vruć, vruć, vruć.

I gledaš ga kao božje biće,
čekajući mirno,
strpljivo.

U međuvremenu već ti je pobjegao bus,
a ti još uvijek čekaš.

I kad popiješ prvi gutljaj,
kad ti po jeziku klizne prva kap te božje tekućine
koja nije prokletno vruća,
sav izvan sebe ustanoviš da je gorka u tri pičke
materine,

The website for New World Insight features a dark blue header with the logo 'NEW WORLD INSIGHT'. Below the header is a navigation menu with links to 'HOME', 'INTERNATIONAL ALLIANCE', 'EVENTS', and 'TEAM'. The main content area has a dark background showing a night view of a city skyline with illuminated buildings. Overlaid on this image is the text 'Create Change through the Power of Connection' in white. At the very bottom of the page, there is a thin white footer bar.

VLAK

Volim se voziti vlakom,
 prožima me osjećaj protočnosti.
 Slike, koje se jedna po jedna slivaju u mene,
 bistre me, popravljaju i na novo sastavljaju.
 Svaka u meni ostavlja djelić sebe, ostavštinu,
 i uzima djelić mene za popudbinu.
 Nije važno kamo se krećem,
 što ostavljam iza sebe.
 Kao nekakva veza između dva svijeta,
 mjesto neodređenog karaktera.
 Osjećaj kada ti se svijet svaku sekundu, uvijek iznova i iznova,
 otkriva u novom obliku, boji, ljepoti.
 Tek što poželiš odmoriti umorno oko
 pojavi se nova pojava.
 Točno znaš da je bila tamo.
 Tamo, stajala je upravo na onome mjestu.
 A onda je već nema.
 Sa svakim novim dojmom, pogledom,
 po mom tijelu krene kemijska reakcija.
 Samo zbog jedne grančice, vrapca,
 opustjеле kuće na rubu uzbrdice,
 za mene svijet nikada više neće biti onaj isti.
 Sljedeća postaja – Maribor!

RUMENIH OBRAZA

Želim da bih opet mogao napisati sretnu pjesmu,
 laganu, ljubavnu, slobodnu.
 Onako bezbrižnu i bez mračnih strana.
 Želim da bih mogao ventilatorom otpuhnuti svu maglu iz svoje glave.
 Zaronio bih do dna mora
 i tamo ostavio sve čudne predodžbe, nejasne poglede, proklete uspomene.
 Opet bih se volio igrati žandara i lopova.
 Dozvoliti sebi biti stoposto ja.
 Osjećati punu paletu osjećaja koje mi daje tu i sada.
 Volio bih pojesti, udahnuti, čuti, vidjeti sve što je bilo, jeste i bude.
 Volio bih biti ja i ti,
 stablo i mali mrav,
 lahor života i plima modrine,
 zraka sreće i kapljica bistrine.
 Volio bih biti ja,
 bez cenzure,
 bez uljepšavanja,
 bez pitanja.

PORED VODE

I meni treba
 istina na prazan želudac
 daj mi još malo
 uspjeha u žilu sreće u pluća
 čistost je najbolja droga
 trijeznost najveća omama
 ja vječni učenik
 ja mali bog
 na putu i na cilju
 tu sam vječno
 tamo smo samo za tren.

***

Tvoje more
 sada je i moje
 čuješ li tišinu
 kako se pretače?

MALI PROSTOR

Mali prostor usred grada,
 za mene i tebe,
 gdje možemo biti istinski nas dva.
 Mali prostor
 gdje se možeš sakriti
 kada more postane previše uzburkano,
 kada morski psi plivaju preblizu tvoje glave.
 Mali prostor u obliku otoka ili gejzira.
 Ljupka dnevna soba s puno pijeska.
 Tamo bismo bili nas dvojica
 takvi kao u ono davno vrijeme.
 Na bijele bismo zidove slikali svoje gradove, svoje
 ulice i ceste.
 Izmišljali bismo vlastita pravila i zakone.
 Tamo bismo bili nas dvojica,
 čisti, mali i nestrašni.
 Radili bismo i osjećali baš sve što bismo željeli.
 Sasvim slobodni i neustrašivi.
 Taj bismo balončić nosili sa sobom.
 I uvijek kada bude preglasno, preteško ili preo-
 zbiljno
 prizvat ćemo ga i opet biti tamo.
 Zajedno.

DO TU DOPIRE ŠUMA

Bio si moj prvi,
 iako to nikada nisi znao.
 Moj savršeni Dorian Gray,
 U svilenoj košulji s paunovim perom u džepu.

Bio si mi tako sličan,
 crnokos, suhonjav,
 humanist iskrivljena humora.

Nakon onoga kad si me ostavio da sam čekao
 pred kazalištem, nismo govorili
 približno godinu dana.
 U sebi sam osjećao električno strujanje
 kad smo poslije išli na isti faks.

Na ekskurziji na Hvaru spavali smo krevet uz kre-
 vet,
 to je bilo najintimnije dokle smo došli.

Dobio sam zadovoljštinu.
 Idejni mjeđurić o tome da ćemo jednom biti zajed-
 no
 rasplinuo sam za desetku.

Ne govorimo više istim jezikom.
 Antropologija te je pretvorila
 u aktivističku gejšu s hitlerovskim mustačem.
 Nisi više Dorian Gray,
 postao si samo slikar,
 mjesto modela zauzeo sam ja.

CIKLUS O SREĆI

I

Sreća je
kad prvu noć
prespavaš kod dečka
bez pidžame
bez pokrivača
i ljeto je
crveno darežljivo
i naše.

II

Sreća smo
ja i ti
nedjeljom
na tvom balkonu
nad Ljubljanicom
kad je sunce
iste boje
kao tvoje usne.

III

Sreća smo mi
mali pizduni
na autostopu
do Beča
ili u kadi
kad si ližemo rane
sreća sam ja i ti
stablo i mali mrav
sreća smo svi.

SMRAČILO SE

Kuće čuče na tamnim uglovima,
s prozora se naginju iste prilike,
stabla padaju ukoso na rijeku.

Volio bih se tu ustaliti,
možda za nekoliko mjeseci.
Ne smeta mi što se keramika više ne bliješti
i oko prozora zapuhuje oistar zrak.

Volio bih se tu ustaliti,
ako nema više zrakoplova,
ako nema više vlakova,
ako nema više postaja,
ako čak nema više putovanja.

Volio bih se tu ustaliti,

onda bih zaključao ulazna vrata
prije nego noć dosegne živu ogradu.

IRSKI MOMCI

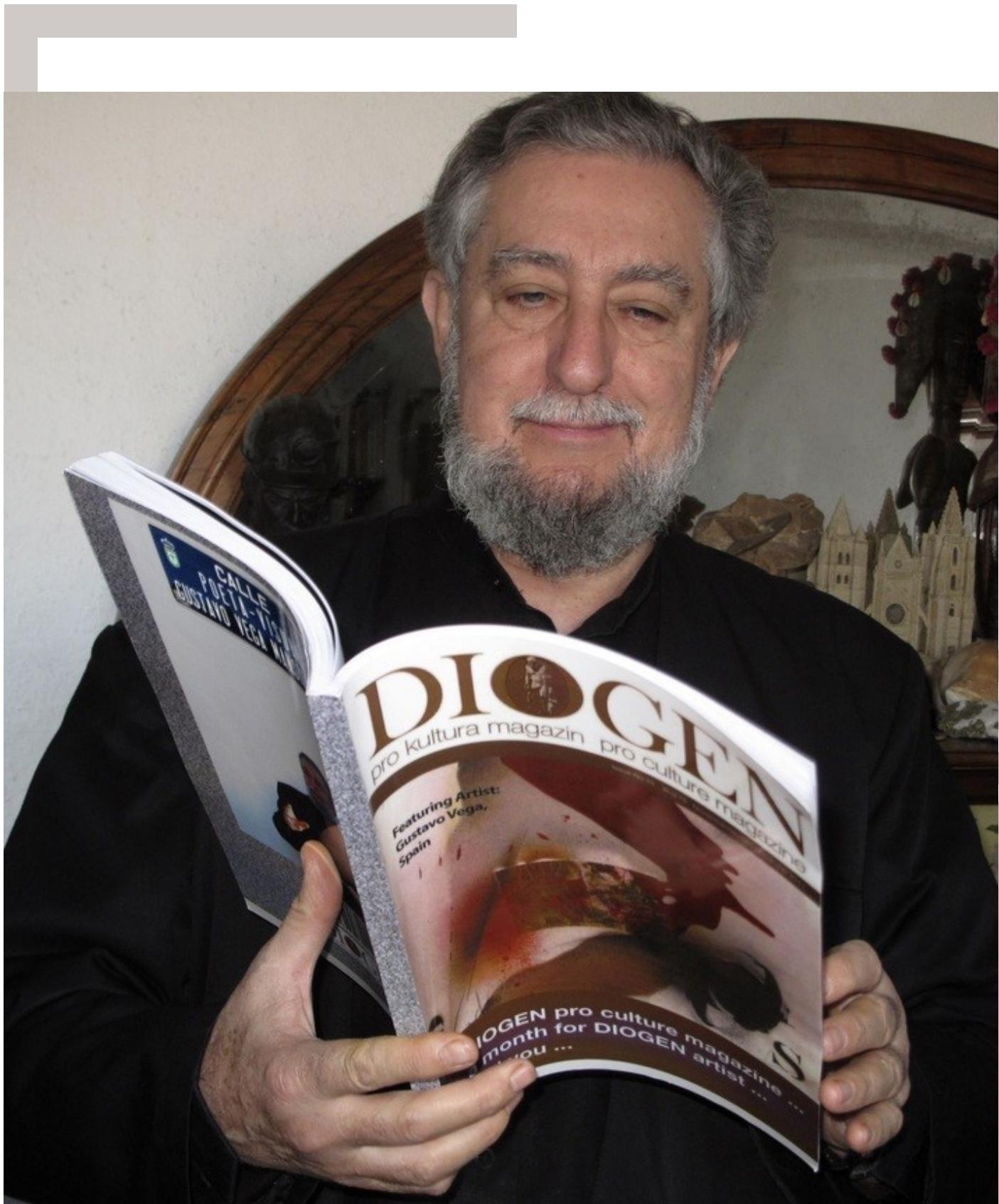
Irski se momci seksaju
mnogo i grubo,
imaju dlakave pazuhe
i cijelo se vrijeme
hvataju za kurce!

Irski momci pišaju
po zidovima i parkovima,
nabijaju na koš,
upotrebljavaju Old spice
i jedu hamburgere bez pribora.

Irski momci rješavaju svoje probleme sami
ispred televizora,
navijajući za najdražu nogometnu momčad
i ispijajući limenke Guinnessa,
koje zatim
onako muški zgužvaju.

Irski momci ne plaču,
nego su samo prehladjeni!

Emir Sokolović, Bosnia and Herzegovina

Sokolović Emir was born in 1961. His works have been translated into Italian, Polish, English, French... He has been published in many anthologies and collections. He is the creator and director of the prestigious international literary festival "Pero Živodraga Živković". So far he published:

- „Dove e perche/ Gdje i zašto“ – Edizione Foreman, Bergamo 1983.
- „Apokalipsa“ – intermedijalni projekat TV Zetel, 1994.
- „Una era canna allora/ Bio je tada trska“ – autorsko izdanje 1998.
- „Paris – ili zalud je razapinjeti Krista“ – autorsko izdanje 1999.
- „Oslobađanje“ – autorsko izdanje 2003.
- „Lako je jurišati na nebo koje čuti...“ – autorsko izdanje 2011.
- „Una era canna allora“ – Casa Editrice „Rocco Carabba“ 2013.
- „Poetica demonica“ – „Kultura snova“ 2014.
- „Ples među podsjenama“ – autorsko izdanje 2015.
- “Paris – ili zalud je razapinjati Krista/ Paride - È inutile crocifiggere Cristo” - „Providenca“ 2015 i
- „Ogledi“ – „Providenca“ 2016,
- “Banka” – “Narodno pozorište RS” – 2017 i
- “Vjetrovi/ I Venti” – “Providenca” – 2017

It is difficult to say something about colleague's and, especially, friend's literature - even poetry. Would be subjective, although subjectivity was a DIOGENES course. And yes, I am subjective: *Emir Sokolović is a trustfull poet, whose words coming out from the living truth and expression of devoted, truthfull visions. True, sincere and honest visions of the future person, who was born too early for the country of corruption, nepotism and exclusivity in which he is living now - Bosnia and Herzegovina. Nevertheless, the time will come in BiH as well - time of the recognition. Soon.*

Editor in chief

Sabahudin Hadžalić

Assoc. Prof. Dr. & Dr. Honoris Causa

ALASI

Alasi

pređom od sna nesmotrenijom
podoste krivotvoriti u šumama
kao blagodet što ih izrodiste

Alasi

potkom neobuzdanijom od sna
podoste krivotvoriti u šumama si
neznanim i uvidjevši oplošja sva
kako uđa si rastakaju uploviste
u talase što imenom vas dozivahu

Alasi

ponikoste predanja pogubivši sebe
ili zaptivši si oči dok stvaraste
i brodiste

“Fisher”

Fishermen

led by the threads more unwary than your
dreams
you set sail to poach in the woods
which you gave birth to as if it were a
blessing

Fishermen

led by knotted threads vaster than your
dreams
you set sail to poach in the woods
not having known them well and seeing the
surface
dissolve your rods you sailed into
the waves calling you by your names

Fishermen

you conceived your myth by putting
yourselves to death
or was it by sealing your eyes while
creating it
and so you went adrift

IME

Stopa. Stopa. I još jedna. I još, još...
109.573 i lica nigdje

Pijesak. Zrno. Plam i prah
111.716 I lica nigdje a žica je sve
A zna se da je Demon naš
i nama što hodi Glas božiji na lavež što
svodi
Mi oči imamo da nerosile bi

Stopa. Stopa. I još jedna. I još, još...
118.714 I lica nigdje

Pijesak. Zrno. Zorno. Plam i prah
119.242 i lica nigdje a lavež je sve
A oči nebesne kiklopske oči urokljive
Ispred Glasa našeg hode
Dok mi zjene imamo samo da molile bi

Stopa s osmijehom, stopa nesputana
Azur u dupljama a bol u prsim
Samo s pjesmom mrijet se može
174.816

186.914

194.219

I, nasuprot svega, lica nigdje...

SKELARI

Skelari
dubinama vam brode
tihe i smirene
O, moji klesari
da znate,
samo da znate,
koliko je nepomičnost
orobila čuvstva
ne biste lovili
Skelari,
sutan je već,
posljednja trezvenost
napušta krovišta
Zakoracite Bjelinom
O klesari
i kada uplovite
znaćete da nije
da duše će govoriti Jedno
Skelari, moji sutoni...

“Ferrymen”

Ferrymen
the depths beneath you sail
silent and at peace
Oh, my masons
if you knew,
if you could only know,
how immovability
has enslaved the senses
you needn’t hunt again
Ferrymen,
the dusk’s already there,
the last ray of soberness
‘s leaving its hiding place
Take a step through the Whiteness
Oh, my masons
right after you’ve docked
you’ll know ‘tis not so
for the souls’ll have the Oneness on tongue
Ferrymen, my dusks...

ZAVJEŠTENJE

U trunu
Nit što sročit’ će stazu
U sapi
Trak što zagubiti se neće
I tišina...
Spokoj koji put zače
Mada kam,
Ili plam,
Imena mnogih ne izgovori...

“Legacy”

In a mote
A thread that’ll word a trail
In a croup bound
A strap that won’t be misplaced
And silence...
Serenity that begot the road
Although a stone,
Or a flame,
Many a name’s never uttered...

KADA

Kada se san rasturi
I iznjedri dvije guje
Želju da krhko tijelo vije
I Moći o kojima će da se snije
Put tad krhkom biva

Kada se voda rastoči
I iznjedri dvije guje
Želju da krhko tijelo vije
I Moći da oba rukavca snom mijе
Put tad krhkim joj biva

A biće kada se rastoči
I iznjedri dvije guje
Želju krhko tijelo će da vije
O Moći uvijek će da snije
A mač će skriven da bije
Jer odavno nije, odavno nije...

“When”

When a vision bursts asunder
And brings forth two adders
The hope to coil the frail shape
And the Wisdom to be dreamed of
Then the tissue becomes fissured

When the water overflows
And two serpents spring forth
The thirst to drape the frail flesh
And the Power to bathe both its rills with
the dream
Then its face grows cracked

And when a self becomes torn
And two snakes are born
The hunger will by the body be coiled
It’ll dream of Valor evermore
And the sword will cut forth forlorn
For it’s been long since it has done so, it
did so long time ago...

SANJAR NOTHING MORE (E. A. Poe)

Put nije put
Niti prut
Na kom zipka
Za pero bi

A put kao put
Što nije prut
O okno ozar svi
Dublji no svi sni

I zavjetno nothing more
Ne bi pijevni zor
Bi prorokov glas
Dušu što zauzda za tas
Bi sam crni vrag
Nagnavši mastilo na izgubljeni trag
Zbog kog se ču nebesni kor
Dok izgovara zavjetno nothing more...

SVAKA RIJEKA ISTIČE IZ SVOG SJEMENA

Svaku rijeku što
Iz svog sjemena ističe
Vjetar ju lomi
Dok mirisom nas dariva
Voda ju poji
Dok snena nam izrasta
Kam ju zari
Dok u bosa stopala mu se zariva...

A rak, ponekad,
Dok opaki ples k izvoru hodi
Granicu briše
Jer u vodi ili na kopnu
Sunce mu odslik riše
Odveć tiho, najtiše...

“The Dreamer of Nevermore”

A path wasn't the path
Nor was a shaft
A cradle
For the quill

And the path like the one
Unlike the shaft
Twined the daybreak deeper than the sleep
Round the window pane

And the votive “nothing more”
Wasn't the call's brawn
'twas the prophet's voice
Binding the soul to the scales' pans
'twas the morning's son
Pressing the ink atop the waning mark
Due to whom the hosts of heaven burst into
song
While he averred “nothing more”...

“Every river sprouts from its own seed”

Every river that
Sprouts from its own seed
The wind prunes it back
While it gifts us with fragrance
The water nurses it
While it buds sleepily
The stone pushes it back
While it pierces its bare feet

And the crab, at times,
When it does its backward dance toward
the river mouth
Removes the bound
Whether in water or ashore
The sun draws its shadow round
Silently, in utmost silence...

NEMIRI XL

Oboružano
Krililo k
Ishodu...

Nit otrglo
Sjen oslobođilo
Ni sunce izulo

A posljednje pero
Znak skriliše
Daleko, ponad oblaka, -
Predanje koje opominje...

“Temptations XL”

Under arms/Armed well
It winged its way to
The outcome/end...

ogrlica od lopoča
cvatnog)

“Kali Ma”

Do the arms
of your devotees
call upon you while you sleep
Dark Mother
or is it woe that interlocks
their overwrought fingers
(You blow voice into them
- their pain)
Scions – a bridle for You
by dawn should you in quietude exult
the ripening of skies
in you
(Your core is your dome;
white water rose
your garland)

- It ripped out the rope
Set the shadow free
- No sooner had it cast its feet off the sun
- Than the last of the feathers
pinioned the sign/symbol...
Far up, above the clouds, -
A cautionary tale...

KALI MA

Da li te ruke
poklonika
zazivaju iz snova
majko crna
ili beznađe ispliće
očajne prsti
(Glas im udahnjuješ
-bol njihov)
Ogranci- obol Ti
od zore zar da
očutiš ushit
dozrevši nebo
u sebi
(Lik ti je svod;

ISSN 2296-0937 (print)
 ISSN 2296-0929 (online)

DIOGEN

pro kultura magazin pro culture magazine

www.diogenpro.com

Broj 5. / Issue No 5.

Godišnjak/Annual 21.3.2015

Multi-identitet kao nadgradnja mono-identiteta

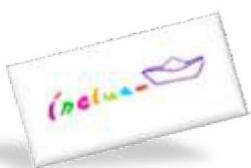
Obzirom da se u demokratskim društvima vlast može definisati kao „vladavina slobodno izabranih predstavnika naroda“, u tom slučaju građani, kao osnovni dio pretpostavki kreacije naroda države sekularnih težnji i uobličavanja jesu i moraju biti činilac integracije unutar interaktivnog oblika mogućih alternativa svijesti. Angažirani umjetnik-građanin u sebi sadrži multi-identitet kao nadgradnju mono-identiteta koji dobija pripadnošću ovoj ili onoj naciji, vjeri, rasi, genderu. To je za angažiranog umjetnika jedini i nadasve inspirativni cilj-pomoći građaninu, kako bi, unutar totalne kreacije sopstvenog bića, stvorio društvo dobrih namjera.

Multi-identity as an upgrade of the mono-identity

Given that in democratic societies, power can be defined as a "rule of freely elected representatives of the people", in this case, the citizens, as a basic part of the assumptions of creations of nations of the state with secular aspirations and shaping up are and should be a factor in the integration of interactive forms of possible alternative to the consciousness. Engaged artist-citizen incorporates multi-identity as upgrade of mono-identity which gets through belonging to this or that nation, religion, race, and gender. It is for engaged artist only and the very inspirational goal-to help citizen in order, within the total creation of its own being, to create the society of good intentions.

Sabahudin Hadžalić

Interdisciplinary Network for Special and Intercultural Education <https://www.include.edu.gr/>

Create Solidarity memories in Balkans "CSMinBalkans Project"

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ)

ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ

Προάγουμε τον πολιτισμό
Προστατεύουμε το περιβάλλον

Επιχορήγηση και Προβολή Δράσεων
για την Προστασία του Περιβάλλοντος και
την Προώθηση της Πολιτιστικής Δημιουργίας
στη Μακεδονία και στη Θράκη

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
(ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ)

The value of solidarity between people and peoples is one of the most basic principles in the development of an inclusive community.

Include, in collaboration with Balkan actors from Bosnia, Bulgaria and Northern Macedonia and Albania, has been investigating and highlighting moments of solidarity with fellow human beings at risk of overcoming ethnic, racial, or other discrimination.

INCLUDE utilizes journalistic and historical research in collaboration with journalists, historians and ethnologists. It follows the avalanche method to highlight moments of solidarity in the Balkans. Collaborates with the Prosotsani Folklore Museum with clubs and organizations from VIHREN from SADANSKY, Sofia and Sarajevo, Bosnia and Herzegovina.

The CSMinBalkans project, which is in progress under the Greek Ministry of Interior, by the Scientific Association "Interdisciplinary Network of Special and Intercultural Education, INCLUDE" aims a) at collecting and displaying historical events, life stories or oral narrations that show the solidarity's value between the Balkans and b) at publishing the findings in Balkans languages so that they can be disseminated in Balkan cultures.

Solidarity testimonies of the Balkan peoples will mark the historic solidarity and self-sacrifice event of the unknown Japanese captain of the TOKEI MARU merchant ship that rescued Greek refugees from the Smyrna disaster.

Interdisciplinary Network for Special and Intercultural Education <https://www.include.edu.gr/>

ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΜΝΗΜΕΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΛΑΩΝ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ

Προάγουμε τον πολιτισμό
Προστατεύουμε το περιβάλλον

Επιχορήγηση και Προβολή Δράσεων για την Προστασία του Περιβάλλοντος και την Προώθηση της Πολιτιστικής Δημιουργίας στη Μακεδονία και στη Θράκη

Η αλληλεγγύη αποτελεί μια σημαντική αξία για τη δημιουργία μιας συμπεριληπτικής κοινότητας.

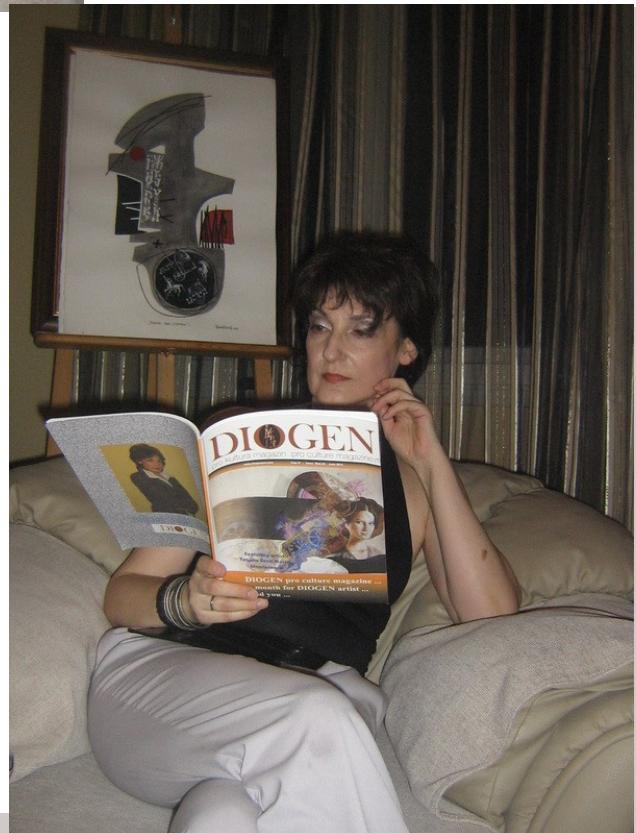
Το INCLUDE σε συνεργασία με φορείς των Βαλκανίων, από χώρες της Βοσνίας, της Βουλγαρίας και της Βόρειας Μακεδονίας και της Αλβανίας διερεύνα και αναδεικνύει στιγμές αλληλεγγύης απέναντι σε συνανθρώπους που βρίσκονται σε κίνδυνο ξεπερνώντας εθνικές, φυλετικές, ή άλλες διακρίσεις στην περιοχή των Βαλκανίων.

Το INCLUDE αξιοποιεί δημοσιογραφική και ιστορική έρευνα με τη συνεργασία δημοσιογράφων, ιστορικών και εθνολόγων. Ακολουθεί τη μέθοδο της χιονοστιβάδας για να αναδείξει ιστορίες αλληλεγγύης στα Βαλκάνια. Η Δράση Δημιουργώ μνήμες αλληλεγγύης μεταξύ των βαλκανικών λαών υλοποιείται από το INCLUDE με την υποστήριξη του ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ.

Οι μαρτυρίες αλληλεγγύης των βαλκανικών λαών θα πλαισιώσουν το ιστορικό γεγονός αλληλεγγύης και αυτοθυσίας του άγνωστου Ιάπωνα καπετάνιου του εμπορικού πλοίου ΤΟΚΕΙ MARU που διέσωσε έλληνες πρόσφυγες από την καταστροφή της Σμύρνης.

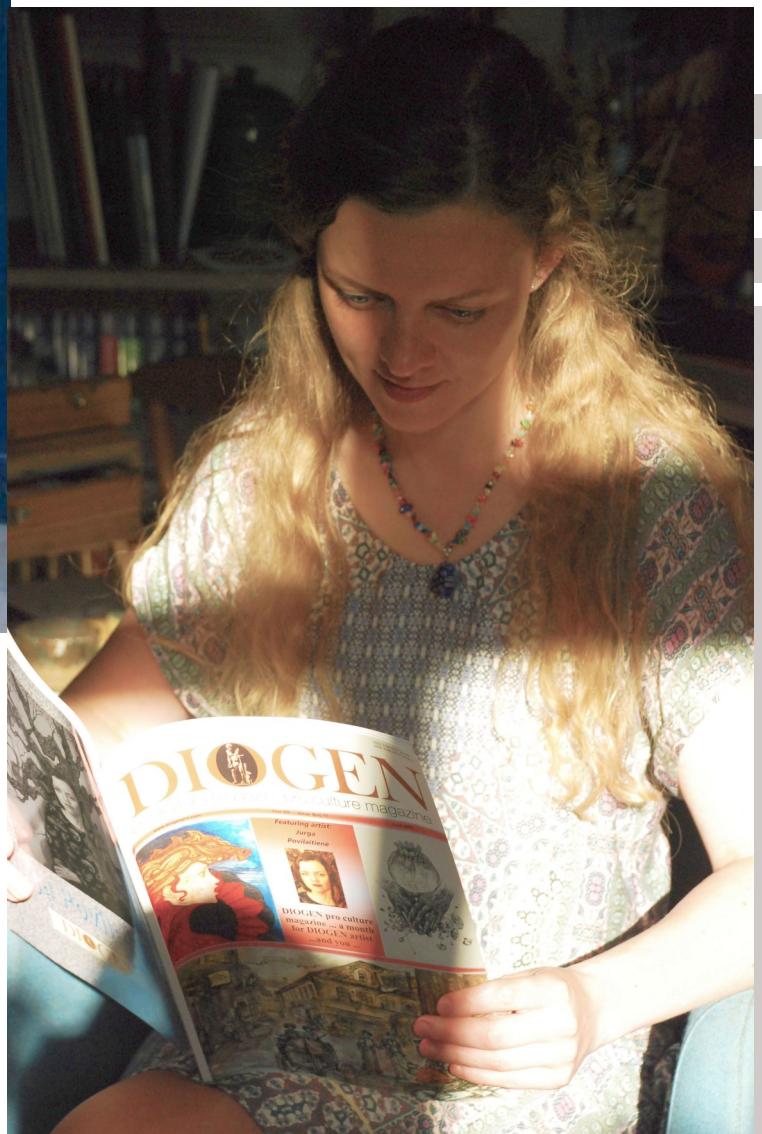
CLICK ON ANY OF THE PHOTO TO READ....IN ENGLISH LANGUAGE

CLICK ON ANY OF THE PHOTO TO READ....IN *GREEK LANGUAGE*

<http://www.diopenpro.com/jurga-povilaitiene.html>

CLICK ON ANY OF THE PHOTO TO READ....IN *BULGARIAN LANGUAGE*

CLICK ON ANY OF THE PHOTO TO READ....IN ALBANIAN LANGUAGE

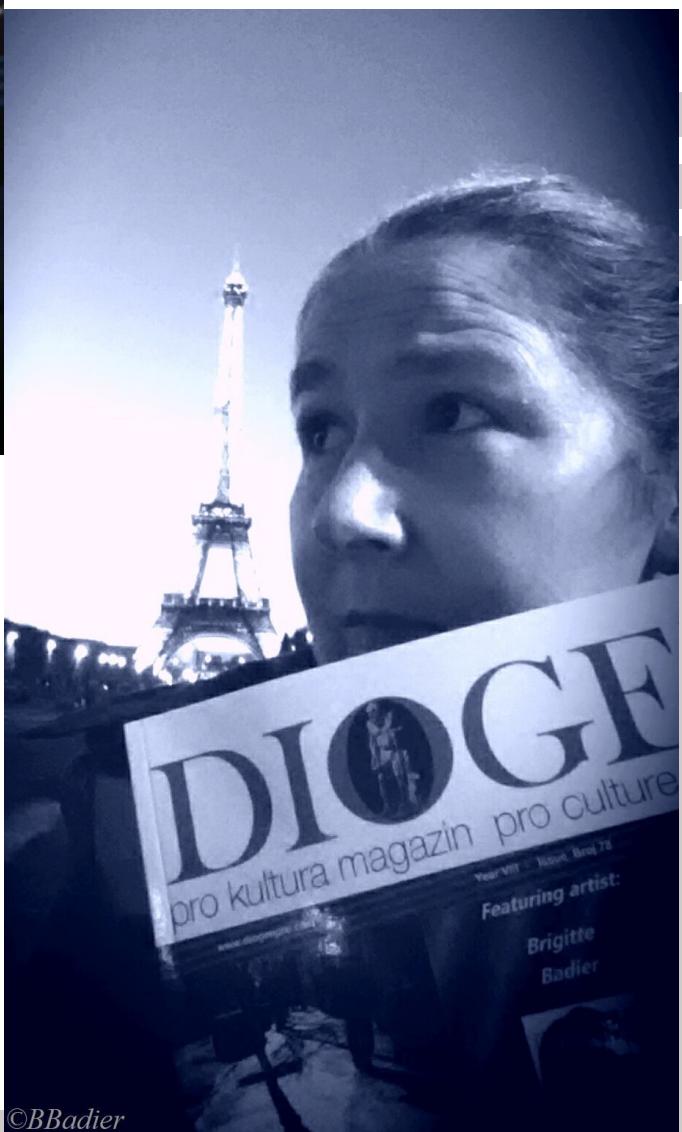

***CLICK ON ANY OF THE PHOTO TO READ....IN
BHSC (JOINT) LANGUAGE***
Bosnian, Serbian, Croatian and Montenegrin

©BBadier

©BBadier

<http://www.diogenpro.com/brigitte-badier.html>

MEDIJSKI
SPONZORI

Medijski sponzori - Media Support

Art direktor VIVA FILM
FESTIVALA, Ratko Orozović i
naš urednik,
Sabahudin Hadžialić

Kolumnne // eseji DIOGEN pro kultura magazina

Dilanje „opijuma za narod“

Niz društvenih pojava širom svijeta mnogi, nesposobni uči u njihove dublje uzroke, tumače „teorijom zavjera“, tako da čim se spomene ta sintagma čovjek postaje objekt posprdnog podsmijeha. No, kako god se smijali, činjenica je da „otkad je svijeta i vijeka“ zavjere predstavljaju sastavni dio društvenih odnosa. Urote protiv *Cezara*, *Lincolna*, jugoslavenskog *kralja Aleksandra*, *Hitlera*, *Pavelića*, *Kenedyja*,..., samo neke su od nama poznatih, jer u osnovi – da bi uopće imale prepostavki za uspjeh - moraju biti tajne prije no se provedu u djelo. Veliki interes javnosti predstavlja tzv. „grupa Bilderberg“, koju neki optužuju „da potajno vlada i upravlja svijetom preko EU, G8, WTO, Svjetskog ekonomskog foruma itd. Članovi skupine su predsjednici država, ministri, vlasnici korporacija, bankari, industrijalci, predstavnici medijskog kartela itd.“, što je dakako nedokazano, a članovi grupe se oštro distanciraju od takvih tvrdnji. Jasno, kad bi i bila riječ o zavjeri, sasvim sigurno ne bi javnost o tome bila obaviještena, ali – s druge strane – razmisli li se tko upravlja najvećim svjetskim korporacijama, nisu daleke sumnje o tome da odabrana kapitalistička elita upravlja svijetom u kojem se uspostavlja globalizirana prevlast kapitala. Jasno, planirati ubojstvo *Kenedyjevo* ili upravljati svijetom stvari su sasvim drukčijih razina, koje zahtijevaju posve različite metode djelovanja, i učešće neusporedivog broja sudionika, kao i njihovog obrazovanja, imovinske potkoženosti i socijalnog statusa. Rekli bismo, prema tome, kako su urote globalnog tipa, kao i ona najglobalnijeg koja obuhvaća cijelo čovječanstvo, prilično nevjerojatne. No, nikad ne treba reći nikad, jer bi se moglo obiti o glavu. Sama zavjera predstavlja tajni plan „da se počini zločin ili napravi šteta“, a opće je poznato da na ruke počinitelja ide naivnost ljudi protiv kojih je usmjerena rabota, pa se lako desi da principom povratne sprege (veze) oni sami – i ne znajući to – učestvuju u uroti kao njeni nesvjesni podržavatelji i najzagriženiji promicatelji.

I tako smo se našli na području o kojem želim govoriti, da „Biblija nije sveta knjiga“, kao što tvrdi Mauro Biglino u knjizi spomenutog naslova. Biglino nije samouki autor denikenovskog tipa, već – kako govorи njegova kratka biografija:

„...talijanski je eseist, istraživač povijesti religija i prevoditelj sa starog hebrejskog. Radio je kao prevoditelj sa starog hebrejskog jezika za vatikansku izdavačku kuću Edizioni San Paolo. Za njih je, iz masoretskih tekstova, preveo sedamnaest izvornih knjiga Biblije: dvanaest objavljenih u knjizi 'Manji proroci', a ostatak u 'Pet Meghillota'. Suradnja je završena (izgubio je posao u 24 sata) nakon što je 2010. objavio 'Knjigu koja će promijeniti vaše mišljenje o Bibliji'.“

Prije no se ponešto detaljnije osvrnem na tvrdnje koje iznosi, valja spomenuti da on termin *Biblija* ustvari koristi za „*Stari zavjet*“, temelj na kojemu se grade novozavjetne tvrdnje. Ali, kako nijedna (monoteistička) religija nije nezavisna od ostalih (da ne odemo predaleko u prošlost, kršćanstvo počiva na tvrdnjama judaizma, islam pak na kršćanskim temeljima), jer mora preuzimati raniji diskurs kako u očima vjernika ne bi lebdjela u zrakopraznom prostoru, istovremeno mijenjajući niz prijašnjih tvrdnji u prilično neznatnom obliku kako bi se legitimirala kao autohtona, razlikujuća se od svojih prethodnica i stvarnih uzora, to ustvari tvrdnje *Maura Biglina* (u većini slučajeva veoma racionalne, a i u onim spekulativnima racionalnije od biblijskih interpretacija) zahvaćaju sve monoteističke religije. Naime, neke spekulacije su podložne dokazivanju i opovrgavanju, dok druge sve sile svemira (sem lične, iracionalne vjere) ne mogu potvrditi niti oboriti. Iako, da budem precizan, teret dokazivanja uvijek mora biti na strani onoga koji tvrdnju iznosi, i nemoralno je od drugih tražiti da je opovrgnu.

Teologija kao „*ukupnost učenja o bogu i vjeri*“, jednako je znanstveno zasnovana kao „*nesilogija*“ iliti „*ukupnost učenja o Nessie*“ – čudovištu iz *Loch Nessa*. Kao što kaže Biglino:

„Teologija je naime posebna misaona forma - stvara ideju Boga, određuje mu moguće atribute i onda provodi stoljeća diskutirajući o onome što je ona sama zadala. Ona je u osnovi autoreferencijalna: budući da nema na raspolaganju konkretan predmet studija jer Bog to ne može biti, ne čini drugo nego da proučava samu sebe i ono što sama razrađuje.“, i prava je sramota za sva društva, sve države svijeta i cjelokupnu znanstvenu zajednicu što njen proučavanje legalizira kao sastavni dio programa sveučilišta, bez obzira koju vjeroispovijest terminom teologija obuhvatili. Prilično, predmet njenog proučavanja karakterizira pjesmica, pisana u drugom kontekstu:

*Kunjam za stolom, od dosade zijevam,
iz praznog u šuplje mis'o prelijevam.
Ako se pritom neka kaplja prospe,
ipak u šuplje još ponešto dosp'je.
A kad mi igra ta izgubi smis'o,
natrag u prazno ja prelijem mis'o.*

Bazirajući svoje tvrdnje temeljem vlastitog proučavanja „Starog zavjeta“, kao i niza naučnika širom svijeta, uvjerljivo nas upućuje na to da ovaj dio „knjige nad knjigama“ nipošto nije sveta knjiga, jer u njoj se bog uopće ne spominje već pojedinac nazivan *Jahve*, kojem su kasniji autori i prepisivači, svjesno ili nesvjesno - prepisujući tekstove ranijih vremena i praveći pritom prevodilačke greške - dali božanske attribute.

„Prisutna je samo poslušnost upućena pojedincu po imenu *Jahve* (*Yahweh*) koji pripada grupi pod nazivom *Elohim*, bićima od krvi i mesa koji nikad nisu nazvani 'bogovima' u duhovnom smislu.“ Svako drugo tumačenje „Starog zavjeta“ samo je mistifikacija bazirana na kombinaciji svjesne obmane (urote), krivih iščitavanja starih tekstova, prevodilačkih pogrešaka prevoditelja, arbitarnog ubacivanja ili izbacivanja starih tekstova koji jesu ili nisu odgovarali kršćanskim elitama (naročito poslije, do danas kontinuirane sprege s vlastima, nakon Konstantinovog priznavanja kršćanstva ozakonjenog Milanskim ediktom kao prihvачene religije *Rimskog carstva*, ali samo kao jedne od ravnopravnih ostalim, tada proširenim religijama) i naivnosti vjerničke pastve kojoj je sve to namijenjeno, te se gotovo poput mema – „virusa uma“ – poput pandemije proširilo širom nje.

„Ima međutim jedan temeljni element koji će nam zauvijek ostati nepoznat - vokalizacija biblijskih tekstova. Da pojasnimo: svi biblijski tekstovi pisani su samo suglasnicima u nizu, bez ikakvog razmaka između riječi. Zadatak masoreta (čuvara izraelitske tradicije) o kojima se govorilo ranije a čiji se posao odvijao od VI do IX stoljeća nove ere (dakle u relativno bliskom vremenu), sastojao se upravo u tome da prepoznaju riječi u tim nizovima i umetnu samoglasnike kako bi se mogli odrediti i prepoznati značenja i sadržaji. Biblija koju danas imamo dobila je svoje konačno značenje (nadahnuta Bogom?) u vrijeme Karla Velikog.“

Uzme li se rečeno u obzir (primjerice, riječ *ptc* može se vokalizacijom pretvoriti u *ptica* ili *petica*), te često mijenjanje ili ispuštanje pojedinih riječi, jasno je u kako izmjenjenom obliku su do nas mogli dolaziti originalni tekstovi. Tim prije što su „svi biblijski tekstovi pisani... samo suglasnicima u nizu, bez ikakvog razmaka između riječi“, što dodatno usložnjava njihovo tumačenje („dešifriranje“). Navedimo banalni, izmišljeni primjer teksta oblika *jsmbgtvjmjdrghbgvsmmn* koji se umetanjem vokala i razdvajanjem riječi može čitati kao *Ja sam bog tvoj, i nemaj drugih bogova osim mene!*, ali i kao *Ja sam beg tvoj, i nemaj drugih begova osim mene!* I tko zna na koliko još načina. Jasno da poslijednja interpretacija blage veze nema s bogom i religijom, jer se čita u smislu da sam ja jedini tvoj vladar, koji ti zabranjuje da imaš drugih vladara, jednak prateći kontekst nekog teksta iz kojeg je istrgnut, ali mu sasvim mijenjajući smisao.

Dodatna teškoća je, što između službeno prihvaćenih tekstova od crkve (službena prihvaćenost nikako ne garantira i istinitost. Primjerice, u *hrvatskom Saboru* službeno prihvaćena „*Deklaracija o domovinskom ratu*“ ne odgovara istini) i onih masoretskih, ima razlika u nekoliko stotina pa i tisuća varijanti.

Daklem, u izvjesnom, prilično arbitarnom smislu mogli bismo o svim religijama govoriti kao o obliku zavjere, ako već ne začetnika a ono širitelja (poznatih imena), uključivo do današnjeg pape i ostalih velikodostojanstvenika inih religija. Sam atribut svetosti tekstova koji dogmatski među ovacama šire njihovi pastiri je sasvim neprihvatljiv, jer ništa sem (moguće) ljudskog života ne može biti nedodirljivo sveto, nepodložno propitivanju, a i definicija tog pojma nigdje nije zapisana no samo čovjekovim obrazloženjem koje nema absolutnu valjanost. Apsolutizirajući svetost, čovjek - po tko zna koji put i na koji način - nastoji sebe staviti u centar svemira, što nije nego samo dokaz njegove samoživosti.

Ono osnovno što *Biglino* dokazuje nizom primjera iz svoje knjige, usporedbom originalnih starih tekstova s danas obaveznima, nastalima temeljem krivih prijevoda, pogrešnih tumačenja i namjernih falsifikata je:

„...kako 'božanstvo' shvaćeno u duhovnom smislu nije prisutno u Starom zavjetu. Posebice:

- nema Boga
- nema obožavanja upućenog Bogu.

Prisutna je samo poslušnost upućena pojedincu po imenu Jahve (Yahweh) koji pripada grupi pod nazivom Elohim, bićima od krvi i mesa koji nikad nisu nazvani 'bogovima' u duhovnom smislu. Propovjednik ne ostavlja mesta sumnji, već jasno tvrdi da čovjek nema ništa više 'dušu ili duh' u odnosu na životinje te kako nakon smrti ljudi i životinje odlaze na isto mjesto (Prop 3,19-20). Eto zašto naslov knjige kategorički tvrdi da Biblja nije sveta knjiga.“

U osnovi, „Biblja“ („Stari zavjet“) nije sveta knjiga na bilo koji način povezana s religijom, već:

„...nam zapravo pripovijeda priču o odnosu jednog kolonizatora/vladara imenom Jahve i više grupe ljudi koje je uz veliki trud pretvorio u narod stvorivši im identitet. Dio Biblije koji nam pripovijeda povjesno gledano najstarije događaje (koje su biblijski redaktori uzeli iz mnogo starijih sumersko-akadske pripovijesti) u osnovi je kronika koja opisuje korijene čovječanstva i stvaranje jedne posebne etničke grupe. Priča koja slijedi govori o jednom narodu koji je sklopio odnos/savez s jednim od Elohim, onoga kojeg poznajemo pod imenom Jahve.“

Nije mi namjera prepričavati *Biglinovu* knjigu koja vrvi primjerima i dokazima, nju valja pročitati. Samo će se još osvrnuti na marginalno spominjanje vanzemaljaca (njegov dokazni postupak ne temelji se na toj hipotezi), logički mnogo dosljednije i stvarnom svijetu primjerenije od hipoteze o bogu, s obzirom da prva raspolaže svojstvom provjerljivosti (prihvaćanja ili odbijanja), a druga ne – čime se automatski svrstava u neznanstvene.

Kako su teolozi zapeli pri opstojanju boga (neki tvrdeći da se on „*dokazuje*“ vjerom, drugi nudeći „*logičke*“ dokaze, treći pak tražeći od nevjernika da dokažu njegovo nepostojanje), prihvatili su se indirektnog puta njegovog dokazivanja, putem znanosti (za sada!) neobjasnivih pojava, gdje uglavnom zaboravljaju riječce *za sada*. Radi se o čudima. Nije čudo(!) kad to tvrde teolozi i vjeruju vjernici, ali gotovo u to spada kad se jedan filozof (*Sebastijan Ivasović*) u *radu* „*Cudo na epistemološkoj vagi*“ upeo pokazati da postojanje čuda nije moguće odbaciti u načelu, vodeći se logičkim „*dokazivanjem*“ i *testimonijskim razlozima* (generiranih množinom svjedočenja). Definirajući čudo kao „*svaki događaj koji narušava zakone prirode, upućuje na Boga i od religijske je važnosti*“, autor iscrpnim „*dokazivanjem*“ pokazuje kako postojanje čuda u načelu ne možemo isključiti. Logikom dokazujući kako se ne može induktivnim putem dokazati uzdizanje prirodnih zakon na razinu nužnosti, i uzimajući u obzir svjedočenja o čudima, kaže:

„*Međutim, kao što problem indukcije pokazuje, zakoni prirode formulirani su na temelju opažanja i ništa ne jamči njihovu metafizičku istinitost, što pak znači da čudo ne možemo isključiti a priori i da metodološki naturalizam možemo odbaciti. To ne podrazumijeva da su zakoni prirode nestabilni ili da ne uzrokuju učinke nomičkom nužnošću ili da su pak podložni promjenama. Sve što tvrdimo jest da ne možemo a priori isključiti nadnaravnu intervenciju iz gore navedenih razloga, pa prema tome možemo pitanje kauzalne zatvorenosti/otvorenosti svijeta ostaviti otvorenim. Kako stvari za sada stoje, da bi se čudo dogodilo nužno je da su uzroci i učinci u prirodi strogo uređeni, tj. da se odvijaju prema stanovitom redu koji opisujemo formulama – zakonima prirode prema kojima svemir kao da doista jest kauzalno zatvoren.*“

Što pak se tiče svjedočenja o čudima, tvrdi da se mora uzeti u obzir uzajamna podrška svjedočenja različitih osoba od povjerenja, na raznim mjestima i u razna vremena, što povećava njihovu vjerodostojnost:

„*Opravdanje za testimonijsko vjerovanje u čudo stječe se gomilanjem dokazne građe – svjedočanstvima koja zajedno tvore dovoljno koherentno opravdanje za čudo da opovrgavanje takvog opravdanja postaje podjednako zahtjevno kao i opovrgavanje prirodnog zakona koji je dotično čudo narušilo. Jednom kada svjedočanstva u prilog čudima steknu razinu koherencije koja je podjednako snažna kao i koherencija koja pruža opravdanje za vjerovanje u prirodne zakone, čudo kao teorijski pojam postaje jedini način objašnjenja nadnaravnih događaja.*“ Navodi slučaj nekog Španjolca iz 17. stoljeća, kojemu je amputirana noga zakopana, a nakon dvije i pol godine (sve moleći se *Majci božjoj* i mažući batrljak „*posvećenim uljem*“) pronađen je u krevetu sa ganc istom nogom, čak sa svim oziljcima na njoj koje je imao prije amputacije! Pa zaključuje:

„*Sudeći prema opisanom slučaju čuda, čini se da ovako bogata dokazna građa u obliku nekoliko desetaka svjedočanstava zaslužuje da je se stavi na vagu naspram zakona fizike, kemije i biologije, koji ne pružaju mogućnost objašnjenja reimplantacije istog uda istom čovjeku kojem je amputiran, i to dvije i pol godine nakon što je ud proveo u zemlji, a batrljak zarastao.*“

Da se „*dokazna građa*“ – kojoj autor bespogovorno vjeruje – stavi u isti rang kao „*nemogućnost nauke*“ da objasni „*pojavu*“ (i to skoro četiri vijeka nakon što se navodno zbila, uz kvalitet svjedočenja kakvim se služi katolička crkva i neponovljivost pojave širom svijeta i vremena), naprsto je skandal za jedan rad koji se predstavlja kao znanstveni.

Prvo ćemo se ukratko pozabaviti autorovim argumentima temeljem logike, za koju odmah moramo reći kako od *formalne*, *Aristotelove logike*, preko *dijalektike* do današnje *trovalentne (kvantne)* i inih *polivalentnih logika* (prema kojoj, primjerice, *Schrödingerova mačka može biti „ni živa niti mrtva“* – dakako, primjer koji samo mora pokazati postojanje dokazanih tzv. „*miješanih stanja*“ u kvantnim sistemima. Nešto slično dokazanoj sposobnosti kvantnih čestica da tuneliraju potencijalne barijere, ekvivalentno sposobnosti čovjeka da bez problema prolazi kroz zid, što se, naravno, u makrosvjetu ne zapaža.) postoji veliki skok. Pravila formalne logike predstavljaju „*mašinu*“ kojoj su potrebne „*sirovine*“ za rad (zaključivanje). Bilo da su to formalni iskazi, bilo znanstveni zaključci čiju ispravnost potom provjerava, u stvarnosti ne mogavši to učiniti, jer je formalna logika zatvoren sustav, za razliku od otvorenosti prirode i njenih zakona koji se vjerojatno još kriju od istraživača i cijelokupno dostupnog ljudskog iskustva. Na kvantnom nivou priroda se ponaša *probabilistički*, vjerojatnosno – što znači da izvjesni događaji ima više modusa ispoljavanja, ali s različitim vjerojatnostima.

Daklem, ako zapazimo da se neka nestabilna čestica raspada po nekom kanalu mnogo manje vjerojatnom od onog koji se nama čini uobičajenim, to nije nikakvo čudo izazvano božjom intervencijom, već normalna posljedica probabilističkih prirodnih zakona. Ukoliko nam se čini da neka pojava nije objašnjiva nama poznatim prirodnim zakonima, to nije čudo - jer se težište zaključka mora premjestiti na formulaciju „*nama poznatim prirodnim zakonima*“! Usput, čak i ako povjerujemo „*čudu*“ o nanovo izrasloj bogaljevoj nozi, na oprez bi nas već trebala uputiti općepoznata činjenica kako gušteru nanovo izrasta otkinuti rep, bez utjecaja *Majke božje* i mazanja batrljka „*posvećenim uljima*“. Zamijetimo da nijednom znanstvenom zaključivanju ne možemo garantirati apriornu absolutnu valjanost (a ponajmanje to omogućuje logika) već se ono potvrđuje praksom, sve do granice kada ga ista praksa moguće demantira. Kao što, primjerice, *Newtonovi zakoni* valjaju samo u određenom opsegu uslova valjanosti, nakon čega u pomoć moramo zvati *Einstaina*. Sada će netko ustvrditi da to isto valja i za nadnaravne intervencije metafizičkog entiteta, ali raspravljati o tome je sasvim bespredmetno jer nijedno čudo tijekom cijelokupne svjetske povijesti nije potvrđeno kao takvo.

Jeste da imamo „*svjedočenja*“ o neobjašnjenim pojavama (tipa *Isusovog uskrsnuća*, *pretvorbe vode u vino*, *uskrsnuća Lazarovog* ili *međugorskog pojavljivanja Majke božje*), ali samo svjedočenje pojavi nije i svjedočenje o čudu! Nije riječ o nepouzdanost ili čak tendencioznoj usmjerenošti svjedoka vlastitim ili tudim ciljevima.

Radi se naprosto o proizvoljnim interpretacijama događaja, kojih nadprirodnost, čudesnost, apriorno nije dokaziva ali je aposteriorno oboriva znanstvenim objašnjenjima. Primjerice, prazna pećina zatvorena nakon polaganja *Kristova tijela* u nju, koju čuva stražar – prirodnije se objašnjava potkupljivošću stražara ili čak relativističkim efektima kojima je iz nepoznatih uzroka bilo podvrgnuto njegovo tijelo koje je pritom završilo u nekoj drugoj točki prostor-vremena, negoli božanskom inervencijom – jasno, uz moguće očekivanje naivaca da je taj „*događaj*“ uopće moguće objasniti nakon više od dva milenija (recimo, privođenjem stražara kako bi nam priznao svoju potkupljenost?!). „*Čudo*“ u principu ne mora biti objašnjivo u času kad se desilo, niti mnogo vremena iza toga, ali je vjerojatnost njegove objašnjivosti prirodnim razlozima mnogo veća od njegove neobjašnjivosti. U sažetku svog diplomskog rada „*Čudo kao dokaz za Božju opstojnost*“, na kojem je zasnovan i tekst o kojem govorimo, autor tvrdi:

„Jednom kada pobijanje koherencnosti svjedočanstava u prilog čudu postane jednako zahtjevno kao i pobijanje iskustva koja svjedoče u prilog zakonima prirode, čuda postaju teorijski prihvatljivo objašnjenje za nadnaravne fenomene. Služeći se istom argumentacijskom logikom, jednom kada Bog postane najbolje objašnjenje za obilježja čuda, možemo zaključiti da u nedostatku boljeg objašnjenja, Bog doista i jest njihov autor. Logička implikacija tog zaključka je da Bog postoji.“,

● dok se u zaključku novijeg rada izražava nešto opreznije, ne spominjući više eksplicitno boga:

● „Jednom kada svjedočanstva u prilog čudima steknu razinu koherencije koja je podjednako snažna kao i koherencija koja pruža opravdanje za vjerovanje u prirodne zakone, čudo kao teorijski pojam postaje jedini način objašnjenja nadnaravnih događaja.“

Prisjetimo li se izreke poznatog SF pisca i vizionara (autora koncepta geostacionarnih satelita) Arthur Clarka: „*Svaka dovoljno napredna tehnologija ne može se razlikovati od magije.*“ - praktički od čuda - to je dovoljan komentar Biglinovih i Ivasovićevih, dijametralno suprotnih razmatranja

Sve u svemu, dotakli smo se dvije razine problema. U prvoj, *Mario Biglino* skida masku sa „*Starog zavjeta*“, argumentirajući da on nije sveta knjiga već naprosto – naknadno falsificirani – opis nekih zbivanja u ranoj povijesti dijela čovječanstva, koji je poslužio kao (krivotvoreni) temelj na koji se oslanja „*Novi zavjet*“ i cijela kršćanska teologija. U drugoj, svjedočimo upravo obrnutom pokušaju, pravdanju tvrdnji koje - sem falsifikatima - nastoje učvrstiti svoje usmjerene tlapnje uvođenjem koncepta čuda koje se filozofskom analizom nastoji donekle indirektno („da se *Vlasi ne dosjete*“) opravdati kao teorijsku mogućnost. Sasvim nova razina pak je praktični odziv vjerničkog puka na ova razmatranja (koja mu ne moraju ni biti poznata), iracionalnim opredjeljenjem za čuda namjesto za znanost. Tako smo se približili Marxu, kome se često prebacuje dio njegovovog stava o religiji kao „*uzdah(u) potlačenog stvorenja, duša svijeta bez srca, kao što je i duh prilika bez duha*. Ona je opijum za narod“, stav

(koji su, uostalom, prije njega upotrijebili i drugi autori, a i Freud je zastupao slične stavove, ali dezavuatorima Marxa izrazito odgovara pripisati ga isključivo njemu) koji indicira potrebu čovjeka da se radije neobavezno ispovijeda svećeniku negoli trpi sumnjičave poglede zarad posjeta psihologu. Obuzetost psihe davnom oduvijek je bila najgora ljudska mora, jer su i kazne bivale drastične. Poznati futurolog i pisac znanstvene fantastike Stanislav Lem kaže u svom kapitalnom djelu „*Suma tehnologije*“.

„*Nijedna religija ne može za čovečanstvo učiniti ništa, pošto ona nije empirijska nauka. Ona svakako smanjuje »bol postojanja« jedinki, a uzgred, pak, povećava sumu nesreća koje muče većinu, naročito svojom bespomoćnošću i neaktivnošću pred problemima zajednice. Tako je, dakle, religiju nemoguće odbraniti čak i s pragmatičke tačke gledišta, kao korisno oruđe, pošto je loše ono oruđe koje je bespomoćno pred ključnim problemima sveta...*“

...Često se čuje argument za račun metafizike koji njenu neophodnost svodi na davanje smisla našim beskrajnim slabostima, nesrećama, patnjama, lišenim zemaljske naplate. Prostor te solidarnosti ne obuhvata nikog sem čovjeka (u hrišćanstvu i njemu bliskim religijama). Za biologa, koji poznae neizmernost ovog okeana muka kakav predstavlja povest života na Zemlji, takvo stanovište je isto toliko smešno koliko i stravično. Tako milijardugodišnja istorija vrsta biva izbačena van granica naše mitotvoračke lojalnosti i ta lojalnost ima da obuhvata jedva mikroskopski delić, nekoliko hiljada godina jedne od Načelnih grana samo zato što tu granu mi reprezentujemo.“

U svakom slučaju, vezanost ljudi uz religiju svakako je odgovarala njenim promotorima, „urotnicima“ koji su oduvijek – kad su se jednom povezali – bivali bliski vladajućim slojevima. Zauzetost većine (koja u povjesnom vremenu sve više slabi) za religije različitog predznaka – uz zajedničku metafizičku usmjerenost – posljedica je nedovoljne i nejednolike socijalne evolucije pojedinaca i društava, uslovljene među inim povjesnim i kulturnim razlozima, kao i pritiskom sredine. Temeljem toga ipak ne smijemo suditi o globalnom pomanjkanju inteligencije vjernika, tim prije što postoje različiti oblici inteligencije, kao i činjenice da su mnogi od najintelligentnijih pripadnika ljudske vrste bili vjernici. Lično gajim poštovanje prema vjernicima kao ljudskim bićima, ali ne i za njihovu zauzetost vjerom, ka ni za nju samu. Kad Mircea Eliade, jedan od najznačajnijih kulturnih teoretičara, posebno u području religija, tvrdi kako je *sakralno bitna sastavnica ljudske svijesti*, ja to tumačim kao posljedicu nesvijesne projekcije straha od nepoznatog u iracionalnu, metafizičku sferu, te očajničku potrebu ljudi da za svojih kratkotrajnih života spoznaju cjelinu stvarnosti. Primitivni, napose neobrazovani dio ljudskog uma smiruje objašnjenje kako je „*dragi bogo*“ uzročnik svega i svačega, negoli svekolika skepsa u domete vlastitih spoznajnih mogućnosti koja ga povjesno prati unatoč povećanju količine znanja o svijetu, uz istovremene zahtjeve stupnja obrazovanosti koje većina ne može ispuniti. Kako je poznato ljudskom umu tek kap u oceanu nepoznatoga, možda je *Eliade* u tom smislu zaista u pravu, uz napomenu da se oblik religijskog (radije bih rekao – metafizičkog) ispoljavanja ljudske svijesti mijenja tijekom evolucije čovječanstva, i preko formi animizama, šamanizama, preko politeizama do panteizma i monoteističkih religija, svjedoči o povjesnom sazrijevanju ljudske svijesti.

Čovjek, utopljen u relativistički kosmos, sam relativistički u svojim djelovanjima, izmišlja absolut kojega nikada (sem u svojem umu) nije susreo, nesvijestan da je tako definirao biće bavljenje kojim samo koči njegove potencijale, jer je to ustvari bavljenje samim sobom na spoznajnoj stranputici. Nekome, tko će će ustvrditi da ako je u umu, mora biti i u stvarnosti, dovoljno je replicirati kako je i *Pajo Patak* samo u umu, odsutan u realnosti. Rezimirajući, možemo proširiti *Biglinovu* tvrdnju i reći kako sve moguće svjetske religije (posebno one danas prevladavajuće, monoteističke) nisu svete, a tvrdnja ne mora biti sablažnjiva shvati li se da pojам svetosti definira sam čovjek, te je kao takav podložan i ljudskoj prosudbi. Eventualno bismo svetim mogli proglašiti ljudski život, ali praksa svakodnevno pokazuje kako čovječanstvo „*pljuje*“ i po toj svetinji u beskrajnom nizu ratova ponavljavajućih se tijekom povijesti. Čak i ukidanje smrte kazne ne govori pretjerano o štovanju svetinje ljudskog života, jer kako se to poštuje cjelina ljudskog bića kojeg si pomilovao, istovremeno mu poklonivši negve koje desetljećima (ili cijeli ostatak života) mora vući sa sobom, oduzevši mu pride i niz drugih karakteristika ljudskosti? A vjernici koji statistički čine ogromnu većinu ljudskog roda, i kao takvi najbrojniji učesnici u svima zlima koja nas prate, prvo neka se zamisle nad samim sobom negoli da to vrijeme troše na isprazno klanjanje produktu vlastite mašte, alibiju za svoje ovozemaljske grijeha kojih očekuju oprost u izmaštanoj „*onostranosti*“.

DIOGEN pro culture magazine for the World peace

AUTHOR

Associate of DIOGEN pro culture magazine

Rokiah Hashim (Siti Ruqaiyah Hashim)

Malaysian Born freelance writer, poet, film and theatre critics

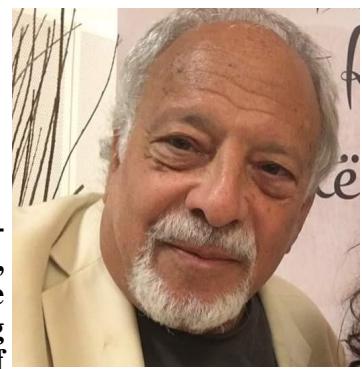
Peace and Human Rights Activist

Now residing in the Balkans, Europe.

AN INTERVIEW WITH GEORGE WALLACE

BIODATA.

George Wallace is writer in residence at the Walt Whitman Birthplace, editor of Poetrybay and co-editor of Great Weather for Media, editor of Long Island Quarterly, Walt's Corner and many others. He travels internationally to present his work, perform, lead writing workshops, and lecture on literary topics. A graduate of W.D.Snodgrass(BA Syracuse U) and Marvin Bell (MFA Pacific University). He taught writing at Pace University (NYC), Westchester Community College. Research resident at Harvard's Center for Hellenic Studies, Washington DC. He had worked as a Peace Corp Volunteer, health care administrator, community organizer, community journalist, active duty medical military officer and local historian and others. George Wallace is recent recipient of the Orpheus Prize (Plovdiv BG), Naim Frasher Laureateship (Tetovo MC), Corona d'oro First Prize (Korca AL) and the Alexander Gold Medal (UNESCO-Pireus GR), Centro Studii Archivio d'Occidente Award (CSAO, It) Blue Light Book Award, Laureate, National Beat Poetry Festival, First Poet Laureate, Suffolk County LI NY amongst others.

George Wallace published 35 chapbooks of poetry: I Feed the Flame and the Flame Feed Me, Sacred Language of Wine and Bread, One Hundred Years Among the Daisies, The Sulphur of Troy/ Lo Zolfo di Troia, Smashing Rock and Straight as Razors, A Simple Blue With A Few Intangibles, Drugged by Hollywood, Beauty Parlors, Trainyards and Everything in Between, Belt Buckles and Abductor of Men, Incident on the Orient Express, Sleeping Beauty's Revenge, The Hard Stuff, Jumping Over The Moon. He was in many anthologies, and journals.

Q. Tell me more about your childhood and early life, family, schooling and education background.

I'm from a working class 'ethnic-New York inner city' family, which migrated to suburban Long Island in the 1950s -- a family with perhaps a disproportionate number of artistically-minded individuals in it (read theatre, visual arts, music, haute couture). We were people who didn't fit in all that well with the old neighborhood, or with the middle class environs of the suburbs. Artists and divergent thinkers are so often outsiders in their communities, and it's up to them in adulthood to find like-minded people with whom they can confederate. That goes for family too -- there was a lot of tension between family members in my house -- so many strong personalities, impossible to hold them all in a cracked little bucket called family. We did the best we could.

As for the schooling and education bit, you can read the specifics on wikipedia or at Poets and Writers if you want -- but my real schooling came as I 'grew into' the loose association of artistically-minded poets and writers that are my community now.

Q. When and how did you start writing and going into literature?

When I realized that I would never make a Bach fugue truly sing, or compose music so moving - so architecturally magnificent or so perfectly attuned to the cosmic tick-tock.

Q. Your publications since beginning till now?

As one of the cadre of poets outside the mainstream, I think of publications as the offspring of relationships, with individuals and/or with communities of poets.

Here in New York, I was a Long Island poet first, and published a few books with David Axelrod Writers Ink), but in recent years my work has been more NYC-based, and some of my very finest recent publications have come through Kat Georges, Peter Carlaftes (Three Room Press).

In England, a number of publishing opportunities have developed through friends and colleagues of Geraldine Green. In Italy, I have a very good relationship with the poet Marco Albertazzi (La Finestra Editrice). And in Macedonia, the Tetova-based Shaip Emirlahu (Ditet e Naimit).

Other US vortices for poetry, and people in them who I've worked with on chapbooks, include Cleveland poets, particularly Bree Bodner (Green Panda), John Burroughs (Crisis Chronicles) and Diane Borsenik (NightBallet) California poets, including Diane Frank (Blue Lights) and Cathy Cusimano (Amethyst & Emerald);

KC poets, initially through my introduction to Prospero's Books by Eero Ruttilla but then with Jason Ryborg (Spartan Press) and Jeanette Powers (Stubborn Mule);

And a number of people, through those associated in some way with neo-Beat writing or other special communities, have been important to me, including David Greenspan (Butcher Shop), Shiv Mirabito (Shivastan), Michael Czarnecki (Foothills), Yuyutsu Sharma (Nirala), and James Wagner (Local Gems).

Q. What are the awards and achievements you had received from beginning till now?

I've received a number of literary awards and prizes, particularly in recent years in my visits to the Southern Balkans and the Mediterranean-- including the Naim Frasher Prize in Tetova, Korona d'Oro in Korca, Orpheus Prize in Plovdiv, Centro Studii Archivio d'Occidente Award in Trento, and Alexander Medal in Salonika. Here in the states I have been named Poet Laureate of Suffolk County, on Long Island, and the first laureate of the National Beat Poetry Conference. Won some poetry prizes (Blue Light Press, CW Post Poetry Prize), too. And of course to have served for nearly a decade as writer in residence at the Walt Whitman Birthplace has been a great honor.

Perhaps my most prized award was one I received from the little town of Faiston, NC, the Key to the City, for community service -- that was back in the 70s, when I was a rural health organizer. And I would be remiss if I failed to mention the medal of appreciation I received from Soong Ju Gun county in South Korea that same decade, as a Peace Corps volunteer.

Q. Future plans and projects?

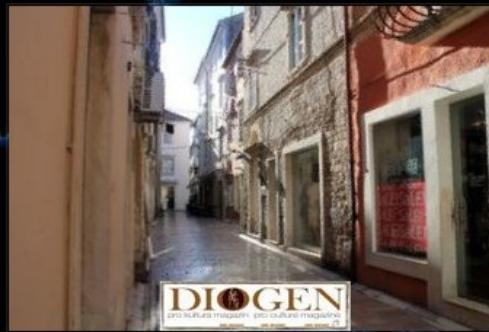
As I enter my 70s, it is time for me to tend my garden. I anticipate pulling back, at least temporarily, on long distance travel, and engage in a more intense focused way on my 'inner' work, and on my engagement with the NYC writing community. This will be a time of redirection, reflection -- a time to 'reap the whirlwind' of my travels.

DIOGEN pro kultura magazin vam predstavlja

Ulicom vlastite duše

Nikola Šimić Tonin,
Zadar, Hrvatska

OBITELJ U KOJOJ SE UMJETNOST ŽIVI

Pjesnik i slikar Zvonko Čulina je rođen 1956. godine u Pridragi kod Zadra gdje živi i umjetnički djeluje. Najprije je završio Osnovnu školu u rodnoj mu Pridrazi, pa srednju u Zadru, potom Pedagošku akademiju u Zagrebu, smjer Likovne umjetnosti, te Filozofski fakultet u Beogradu, smjer Povijest umjetnost gdje je studirao i sociologiju. Jednu godinu provodi i na postdiplomskog studiju (Moderna umjetnost) na Sveučilištu u Bochumu.

Od 1984. do 2007. godine živio je u Dortmundu u Njemačkoj. Osim što slika i bavi se karikaturom i novinarstvom, piše pjesme, priče, basne, humoreske i aforizme te članke o umjetnosti i umjetničke kritike. Urednik je, pisac predgovora ili recenzent više knjiga, poezije i romana, te također urednik i pisac mnogih predgovora umjetničkih kataloga. Dosad je sudjelovao na preko 130 izložbi slika, 90-ak recitala te 40-ak likovnih kolonija, stvaraonica i aukcija u Domovini i inozemstvu, često u humanitarne svrhe.

Osnivač je i voditelj nekoliko umjetničkih grupa, te 10-ak likovno-književnih radionica za djecu i mladež u Hrvatskoj i Njemačkoj. Član je Društva hrvatskih književnika (DHK HB) u Mostaru, Hrvatskog društva likovnih umjetnika (HDLU) u Zadru, a bio je i dugogodišnji član Saveznog udruženja likovnih umjetnika Njemačke (BBK), Udruženja njemačkih književnika (VS), Sindikata umjetnika i književnika Njemačke (IG Medien), te Internacionalne grupe književnika Rурсke oblasti. Osnovao je i vodio Umjetničku udrugu ART-TOTAL, projekt Internacional koja je okupljala 70-ak umjetnika i umjetnica sa svih šest kontinenata...

Ovo je samo djelić toga o Vama. Impresivno.

Ovo je samo djelić toga o Vama. Impresivno.

Ponovit ću naslov pjesme Bijelog dugmeta: - Dug je put... I od mene:- A godine se talože... Svega se nakupilo. Otkad znam za sebe slikam, a polaskom u srednju školu i doticaja s gradom i pišem... Dakle, pečati s obje strane – Slika i Riječi... I to me prati, to mi je životna poputbina... Slika do slike – opusi; Riječ do Riječi – zbirke... I moja, pogotovo u ranijoj fazi, nemirna priroda... Po prvom uzoru u poeziji Jesenjinu; ali ipak, kako reče, bar ranije po Turgenjevu – tiki bohem. – Inspiracije ključaju, naviru, ja prihvaćam, zapisujem, registriram i tako čitav ovaj „mali“ život. Propitujem, tražim svoje stvarnosti... Pa me neki njemački mediji usporediše s Kantom; dali je „ovo ovdje“ ili „ono ondje“ stvarno... Kao i svatko, tražim neke autentične, osobne, uz one „opće“ Istine...

Treba li ovome što dodati?

Život, kako se veli, piše romane i mnogo, mnogo priča i „crtica“ između. Netko taloži zapisujući, netko opet nosi u svom srcu. A nitko nije bez „poputbine“. Svatko nosi svoje; ožiljke, rane, ponore i skaline; balansirajući ovoživotno kako god se umije ili kako nam se nametne. Netko kuje svoju ali mnogi i tuđe sudbine. Životni moto mi je uvijek bio: - Ne diram te, ne diraj me! I: - Živi i pusti druge da žive! Koliko god je svijet „globalno selo“ ne dajte da nam bude tjesan...

Bavite se karikaturom i novinarstvom, pišete pjesme, priče, basne, humoreske i aforizme te članke o umjetnosti i umjetničke kritike.

Odmalena sam zadivljen životom, svime stvorenim, propitujući stalno ono – što dolazi; bio otvoren za sve opcije; uglavnom, prihvaćao

ljude i „igre“. Znao sam puno o mnogim ljudima... Nisam se petljao u osobnosti, privatne živote... Ako sam mogao surađivati ili pripomoći, pomogao sam. Ako ne, maknuo sam se... Ipak, istumbalo me, pa mi se čini da sam ostario kao naivna budala... Jer, „neki“ su petljali, i spetljali... A što se karikatura i aforizama tiče, da bih ublažio stvarnosti, okrećem i „bacam“ sve na veselje; ono crno humoriziram. Pa evo dva na vlastiti račun, mene karikaturista, aforističara i „apstraktnog“ umjetnika: - Toliko je apstraktno mislio, da ni sam sebe razumio nije! Ili: – Od svih karikatura, najuspjeliji su mu autoportreti!

Pjesama sam napisao „brdo“, duplo više od sačuvanog. Mnoge su nestale poklanjanjem u originalu, puno toga zbog čestog preseljavanja, rata, ili pak zbog „drugih nevera“ i okolnosti – o tom, potom. Ipak, „brdo“ je i ostalo jer sam „vulkanski“ stvarao pa sam često knjigu napisao za samo tri, četiri ili za tjedan dana. Od priča, najdraža mi je istinita – Ribolovac na suvom. Što se basni tiče, četvrta knjiga mi je u pripremi; novinarstva: više iz ljubavi prema pisanju i pisanoj Riječi.

Zvonko Čulina

Ne

Ne znam ni jednoga umjetnika gdje je uz njega cijela obitelj vezana uz umjetnost i živi umjetnost.

Da, vukla me nemirna umjetnička nota, nemjerljivi magneti Slika i Riječi. Pa, kad sam upoznao suprugu, osjetio sam da ima dara... Iako sasvim prizemnog, realističnog; dok joj nisam „približio“ nevjerljatne mogućnosti „eksperimenta“ u apstrakciji i drugim Kunstvarijacijama... I za divno čudo, redale su se i redaju predivne slike, tako da je bila pozivana na izložbe na koje sam i ja pozivan... A ilustracije su još posebnija priča... I dosad 90-ak izložbi u desetak zemalja... A znam da piše i lijepu poeziju, posebno dnevnik – priče... Ali, neće dalje... Jer, moramo „kravovo rovariti“ da bi opstali. U čitavom životnom kolopletu materijalnog i duhovnog, stalna je briga kako posložiti svakodnevni mozaik; uz usputnu samoutjehu: - Ja ne živim od umjetnosti; ja živim za umjetnost! Kasnije, kad nam se rodiše kćerkice Marija i Lucija, i one nastaviše našim putem. Tako, Marija sa šest a Lucija sa samo četiri godine i senzacija; prva izložba u Dortmundu; mediji se, naročito njemački, raspisali... Prava ilustracija nihova odrastanja je i prošlogodišnji naslov novinarke vašeg lista Hane Radulić kad je o Luciji pisala; - Već sa dvije godine umjesto igračke držala kist! Tako smo pošli zajedničkim putem (iako nikad nisam naročito forsirao), da se nakupilo puno raznih izložbi i prezentacija uz osnovanu Jedinstvenu obiteljsku umjetničku grupu „Family ART Group“. Također, izlažemo i s drugim Udrugama i Društvima, uglavnom u smislu prijateljskog potpomaganja. Ali, stalne, svakodnevne brige i borbe za najosnovniju egzistenciju svoje čine. Marija je skoro „digla sidro“ od umjetnosti i priklonila se praktičnoj svakodnevničici, a zbog slabe brige onih koji bi trebali malo brinuti, sve više dolazi do „zamora materijala“. Ipak, vrtim(o) svoju malu umjetničku sudbinu, kao mnogi iz ove branje, više povučeno, u tišini...

Slikarstvo, Vas je davnih dana spojilo, Vas i Vašu suprugu, i danas je nezaobilazni dio vašega života i života Vaše supruge i djece.

Kako prije reče, Slike i Riječi su naša životna orijentacija, drugačije, preokupacija, interesi i neka vrsta posvećenja... Darovi su neupitni, ali nevjerljatno puno toga (najviše zbog „Znakova pored puta“ – kako reče I. Andrić) treba posložiti da bi se koračalo u svakim pa i u ovim „vodama“. Vjerujem da će se Onaj tko je darove dao pobrinuti kada bude najpotrebnije. Ja, ili mi smo ionako samo sredstvo preko kojih se sve to manifestira... Nadahnuća / inspiracije dođu same i njih se ne može naručiti. Kao i u svemu, mudrost je znati pronaći „pravu“ estetiku i vrijednosti; odvojiti bitno od nebitnoga, žito od kukolja, jer za naše male, sitne umove sva ta prostranstva i obzori su često preširoki... Dok nas raduje, čini zadovoljstvo, dok nas umjetnička nadahnuća vode – tu smo. Ili se ima i dato je, ili ne; nema prisile i moranja. U zadnje vrijeme, povučeno u tišinu manje slikam a jako puno pišem, pečatim „ovozemne“ turbulencije tijela i duše; tapšanja i čestitke, pohvale, nagrade i priznanja ali i donove na putu... Volim plavo nebo i plavo more... Radujem se kad svaki put na kraju pobjedi vedrina...

Ipak, dajući se často do kraja, nesobično i bezuvjetno (i besplatno) „boreći se“ Don Kihotovski protiv mnogih vjetrenjača na Putu, dao sam najvrijednije – svoje zdravlje... Iako u čitavoj priči ima puno izuzetno dobrih i kvalitetnih kolega / kolegica, koji slično prolaze, za naše senzibilne i tanane poetsko-umjetničke duše dovoljno je „malo“ mulja da zagadi atmosferu. Inspiriran gorčinom upravo pišem „aforistički igrokaz“ – Humanizam i renesansa na brdovitom Balkanu“, gdje se glavna poanta manifestira u sljedećem aforizmu: - Da bi se na ovim (širim) prostorima bavili kulturom, najprije morate biti – ratnik!

Kako god bilo, sve mi je to pomoglo da rastem u vjeri da ništa nije veće od Ljubavi Božje iz koje je sve; i koja sve, ama baš sve natkriljuje...

U nazivima radova nastojite kako kažete, provući duhovitu notu, pa se tako, primjerice, jedan od Vaših radova zove "Otvoreno za prijatelje" ili "Dobrodošli", a drugi "Zatvoreno za neprijatelje ili daleko im kuća (od moje)." Jedan rad ima naziv "Nešto", drugi "Ništa", neki se zovu "Vrti(m) se u krug da se smanji dug", "Glava koja mašta i u koju stane svašta", itd.

Kako se narodski veli: - Smijeh je najbolji lijek!“, pa humorizirati i razne teme i dileme... Bez uvrede bilo koga i bilo čega; a inače, najrađe se šalim na vlastiti račun ili su to neka opća zapažanja; poneka „čitanja između redova“, razne simbolike i značenja, i nespretnе, usputne začkoljice / prolaznosti. Ono, „Vrti(m) se u krug da se smanji dug“ opet ima osobne i opće pečate. Svi smo nekako i nekom nešto dužni pa povremena mozganja i propitivanja nisu „kao višak“. Zato i trebamo razgovarati, razumijevati, opraštati, miriti se, poštivati koliko je moguće.

Drage su mi igre riječi, makar nekad bez zle namjere možda ponekad i ne ispadne sve korektno. U umjetnosti i kreaciji mogućnosti su neiscrpne... Opet, neka ide na radost i zdravlje a ne na tugu... Na bliskost i suradnju, zajedništvo i opće dobro... Svi s vremenom rastemo, bar pokušavamo, pa tako i ja... U naslovima su uglavnom znakoviti kontrasti; sjever – jug, toplo – hladno, naprijed – nazad, pozitivno – negativno, dobro – zlo... Naravno, po osobnoj procjeni naše kreativne malenkosti... Bitna je namjera a ona je: – Neka bude uvijek na dobrobit i dobro!

Za Vaš slikarski stil vole reći: - lirske konstruktivizam, ostvaruje na komplikirani način slikanja u jednoj mreži linija, mrlja i točaka, odnosno masi raznih mrlja i krivulja koje uokviruju određenu apstraktну figuraciju, a nju posjetitelji mogu promatrati s različitim udaljenosti od slike. Što biste na to dodali?

Da, dosad sam se i ostvario u autentičnom pravcu Lirskog konstruktivizma o kojem su uglavnom pisali njemački mediji i kritika i koji sam izlagao na reprezentativnim mjestima i za koji sam dobio mnoga priznanja. Izlagao sam na renomiranim mjestima kao što su Gradska galerija grada Dortmundu, Depot – Dortmund ili Institut za umjetnost i medije – kod Bielefelda te skupnim, u muzejima moderne umjetnosti Bochumu, Seulu i dr., što mi je donijelo priznanje uvrštenja od 1997. god. elitnog umjetnika grada Dortmundu (stranica u kulturnom vodiču). Međutim, skoro je nepoznato, da sam (bez pretencioznosti) teoretski postavio još tri pravca / koncepta kao što su Dinamička umjetnost, AS – Art i Magnetička umjetnost! Planiram, ako se sve posloži tiskati prikladnu knjižicu / brošuru, nešto poput manifesta autentičnih mi koncepata; da se bar teoretski pojasni ono što praktički nije do kraja realizirano. O Lirskom konstruktivizmu su uglavnom pisali Dr. Ursula Tjaden (Sveučilište Dortmund), Dr. Andreas Schoppe, Essen, Dr. Nicole Glocke, Bochum i Mr. Michael Kuhlemann, Andreas Schwabe, Rainer Wanzelius, te osvrte ovdje u Zadru Fabijan Lovrić, Boris Žuža i Šefik Nadarević, koji je po našem povratku tada prvi napisao opširni intervju u Zadarskom listu.

Kako rekoh, egzistirati i do kraja živjeti umjetnost, naročito biti sklon originalnoj ideji, zahtjeva i nije samo radost nego i trnje / muku stvaranja. Ipak, ponovo bih pošao istim putem. Jer, kako (uz sitne korekcije) rače Jesenjin: - Volim ja pjesnike (čitaj: umjetnike), u njih se uvijek nađe povijest srcu znana...

A što čovjeka najviše prema svijetu i univerzumu otvara nego radoznalost Duha, kroz estetsko i funkcionalno s težnjom etičkome, sve kroz širine Uma i Duše koji se počesto moraju hrvati s darovima i zadaćama, slavohodima i mukohodima, često i pustinjama kroz mnoge tako-reći džungle pojedinačnog i općeg bivstva.

Vi i supruga živjeli ste u Njemačkoj, gdje ste se i upoznali, a nakon višegodišnjeg života u Dortmundu, gdje su Vam se rodile kćeri, 2007. godine nastanili ste se u Pridrazi, rodnom Vašem mjestu. Kažu da neupitno mjesto bilježi čovjeka, čime Vas bilježi Vaše rodno mjesto?

Kad smo se u siječnju 2007. god. odlučili vratiti (iako ja osobno tada još ne sasvim), svi su se čudili i mnogi zajedljivo nabacivali; - mnogi odlaze, a vi!? Skoro pa nas žalili... Sjećam se, snijeg je padao kroz Liku, noć, led, ralica ide ispred nas; mi polako za njom. Idem tamo, izvoru, kojeg sam čitav život najčešće kao mnogi iseljenici bolno nosio, nostalgično opjevavao, s nadom da će ostatak ako Bog dade proživjeti u miru, surađujući (jer sam uvijek sa svima rado surađivao, nesebično dajući se); i teklo je jedno vrijeme tako. Osnovao sam i vodio Umjetničku udrugu ART – TOTAL, PUK – Pridraški umjetnički krug te pri našoj Župi dječju likovno-književnu radionicu za djecu i mladež „LIKRU“, kao i one u Novigradu, Obrovcu, Biogradu na Moru, Diklu – Kožinu i jedan projekt u Benkovcu; organizirao kulturne susrete; susrete pjesnika, slikara / slikearica kroz izložbe na kojima su nastupale klape i KUD-ovi; pa predavanja, itd...

Pridragu sam uzduž i poprijeko opjevao u nekoliko knjiga kao što su „Nostalgične sonate“, „Sjene iskona ili pečati modrine“ (dvojezične hrv. / njem.), u tisku je „Krši i (is) krčevine ili hvalospjevi rodnom grijezdu“, a u pripremi i dijalektalna, na izvornom pridraškom govoru zbirka „Isičci iz vrimena ili sićanja“. Gdje god sam bio s Pridragom sam disao, ljubio je i čutio, njoj se vraćao; i što god bilo, od njene ljepote; mnogih dobrih ljudi i prekrasnih krajolika ništa me odvojiti neće. Tu mi je ostalo djetinjstvo, nek tu koliko je moguće „cvita“ i starost. Iako, nisam poljoprivrednik, nemam puno zemlje, ipak (kojeg li umjetničkog paradoksa), osnovasmo i OPG.

U Pridrazi umjetnički stvarate i iza sebe imate na desetke izložbi, u Hrvatskoj, Njemačkoj, ali i mnogim drugim zemljama. Posebno o Karolininom slikarskom stvaralaštvu vrlo pohvalno pišu mnogi njemački mediji, uspoređujući je čak s Piccasom, a 2006. ste oboje s jedom grupom umjetnika / umjetnica proglašeni veleposlanicima umjetnosti u gradu Dortmundu. Također, oboje ste dobitnici mnogobrojnih priznanja i nagrada. Cijeni li to Vaša okolina?

Biti umjetnik u ruralnom području, još uz to – moderni, često je zaista na rubu pameti tj. neshvatljivo... Slušam i čujem: - Ti si za nas previše apstraktan! Ili: - Mogu misliti kako ti je ovdje... Ponavljam, iako pretežito u povučenosti i tišini, ipak, sreća je biti svoj na svome... Što sam, iako svačim pomalo načet, kako – tako živ... Jer, ovo je ne tako davno bilo područje spaljene zemlje... Mnogi su izgubilli živote, puno je stradalih, žrtava progonstva, rane su preduboke... Nemam nikakvo pravo da bilo što nesuvislo kažem. Tek da u šutnji čutim sve te rane i boli svojih bližnjih. Povukao sam se u tišinu, moj Dom, koji malo u šali malo u zbilji zovem svojim samostanom... I puno, puno pišem... Ovdje sam uredio i atelier pa kad osjetim potrebu stvaranja siđem koliko je dato u svoj mir. Mada, u ovom hektičnom vremenu, kad je sve „otvoreno“ teško da se može govoriti o miru; tj. tišini doma pa (opet malo na šalu) i „intimističkom slikarstvu“.

Svoj veliki umjetnički talent i ljubav za slikarstvo prenijeli ste na svoju djecu, posebno na mlađu kći Luciju, učenicu zadarske Gimnazije Vladimira Nazora koja je svoju prvu izložbu slika i crteža imala u Dortmundu, zajedno sa sestrom Marijom, kada su joj bile samo četiri godine. Talentirana Lucija do sada je sudjelovala na 45 izložba slika u Hrvatskoj i inozemstvu i dobila desetak priznanja. Posljednju nagradu Lucija je dobila prošle godine kada je osvojila 1. mjesto u kategoriji likovnog izričaja na međunarodnom i nacionalnom natjecanju koje je organizirao Europski dom Zagreb i Europski pokret Hrvatska, a povodom proslave Dana Europe.

„Rođeni“ umjetnik danonoćno diše, isijava i zrači umjetnošću... Za njega / nju se to naprsto „lijepi“; to su im prve misli i osjećaji, duh koji čezne i traži slične... U tom smjeru se uglavnom druži, okuplja, usmjeruje... Pa i geni svoje čine... Mariji i Luciji su kistovi i bojice poslije dudice, bili prve igračke. Bez previše fanatizma i svjesne orientacije... Jednostavno, posložilo se... Ja i supruga smo samo podržavali; pozitivno; da nebi sve to bio teret već radost kroz jednu lijepu, ugodnu igru. Izložbe su došle samo kao neminovnost, da se vidi dokle su došle, razvoj, uspjeh i zrenje... U međuvremenu se nakupilo puno toga... Usputna priznanja su bila dodatni poticaji da se ide dobrim putem... Najprije je sve nekako bilo i simpatično; sada je sve na dosljednosti i odgovornosti; dali ostati u svemu ili posložiti nove interese i ciljeve. U hodu, kako se kaže, samo će se reći... Za Mariju već prethodno reče; za Luciju, ako joj to dalje bude pričinjavalo zadovoljstvo... Zasad, nagrade se redaju; pored mnogih prijašnjih u Njemačkoj, sada (prošle godine) uz vodstvo mentorice prof. Ivanke Radulić iz gimnazije V. Nazor koju pohađa, i prva nagrada za likovnost za treće i četvrte razrede srednjih škola Zadarske županije te kako navedoste, opet prva nagrada na međunarodnom i nacionalnom natjecanju za likovnost srednjih škola Europskog doma Zagreb. Želio bih naglasiti i nedavnu podršku HDLU-a Zadar kad se je predstavila i samostalnom izložbom u galeriji Kapetanova kula u Zadru. Tu su i nekoliko skupnih izložbi pojedinaca, umjetnika i umjetnica te udruga koje organiziraju i potiču slikarske / umjetničke akcije i kulturu. Talent je neupitan; sada je sve na daljnjoj podršci, kako nas roditelja, tako i zajednice i društva u cjelini.

Dojma sam da ste se razočarali u mnogo toga?

Ponešto, iako uglavnom ne, jer sve je to – Život; a on nije jednosmjeran i jednoličan, već sinusoidno logičan... I što se više strši, umreženost je šira, dok i jači vjetri biju... A u spektru događanja, kada sanjarimo o „lizanju meda“ moramo biti spremni „nabasati i na draču“. Iako sam uvijek otvoren za suradnju i mnoge opcije, ipak sam u biti individualac, u šali „samohodka“ i kao takav pretežito „van grupe“, ali opet u šali, CEH-ovi (zanatlige iste struke) to dobro znaju pa u toj nezaštićenosti drmaju koliko mogu. Kolike su razine i granice nekih, neću previše o tome... Dišem, pišem, uzdišem... I arhiviram...

Čitav život sam u kulturi i s kulturom, upoznao sam puno ljudi iz svijeta kulture, različitih uvjerenja i opredjeljenja, pa i iz drugih zanimanja i sfera i tražio u svakome ono pedagoško, ljudsko i dobro... Ali... Sad mi je puno jasnija i bliža stara njemačka izreka:

Čitav život sam u kulturi i s kulturom, upoznao sam puno ljudi iz svijeta kulture, različitim uvjerenja i opredjeljenja, pa i iz drugih zanimanja i sfera i tražio u svakome ono pedagoško, ljudsko i dobro... Ali... Sad mi je puno jasnija i bliža stara njemačka izreka: - Tri prijatelja imati je nemoguće, dva teško a jednoga – sreća! Na kraju za utjehu napisah i sam izrek: - Ako me čitav svijet voli a dragi Bog me ostavi ja sam jadan čovjek. Ali, ako me svi napuste a Bog je uz mene, nitko sretniji od mene... Eto, u vjeri i nadi da je tu i da me trpi i ljubi ovakovog kakav jesam, pa i sa svom poputbinom i lutanjima, idemo koliko je dato, dalje... Zaključno; žalosno je da se bavim stvarima za koje sam mislio da se nikad neću baviti; ja ovakav, tanan i tankoćutan, sanjarske prirode koji sve opjevava i ovako: - Ja sam sanjar koji sanjat voli / u tom svijetu što prečesto boli / jer ja živim tek dok snovi teku / tako blažim realnosti rijeku.

Povučeni u gospodstvo stvaralačke tišine, stvarate. Obitelj. Duhovnost i vjera u Boga drže Vas. Dojma sam da je malo koja država nastupala okrutnije prema svojim umjetnicima. Mesta su zauzeli oni koji ih nezaslužuju i oni diktiraju tu okrutnost prema darovitim.

Možda je prepatetično, jer ni sam ne volim busanja, ali još davno proširih izreku: - Svoje volim do besvjести, tuđe poštujem do besvjesti! – Svoj Dom i Domovinu i sve ljude dobre volje željne mira, sigurnosti, ljubavi i suradnje u dobru... Svijet nam je zajednička domovina. Htjeli, ne htjeli, moramo ga zajednički graditi, svaki put na bolje; jer smo ovdje tek u prolazu. Naslijedili smo ga i predajemo onima koji dolaze... Neka to bude u slozi, toleranciji i razumijevanju, na slavu zdravijeg, radosnijeg i sretnijeg života... Istina je da su mnoge stvarnosti često drugačije; one koje bole i stvaraju gorčinu (uz oproštenje ako sam i ja dao svoj prilog); pa u tim i takvim trenutcima registrirajući i crnilo humoriziram, mada kako rekoh, često baš i nije do smijeha... Na kraju, tu je uvijek pjesma, tuge i vedrine, kako vremena i prostori uvjetuju, kako raspoloženja pa s tim i nadahnuća diktiraju... Iako često treba puno snage kako osobno tako i svakom individuumu uopće, naročito za ono najteže: - Najprije pobijediti i promijeniti sebe...

Ima li što da Vas nisam pitao a rado biste odgovorili na to?

Svi koji me bolje poznaju kažu da sam više pjesnik nego slikar. Možda... Makar su mi i jedno i drugo kao dva vesla kojima brodim (po nemirnim pučinama kreacije). Međutim, dok poeziju pišem s emocijama, refleksivno, bez nekih strožijih regula i normi tj. nužnih „ukočenosti“; u slikarstvu sam, s obzirom da sam studirao umjetnost (a diplomirao u Modernoj), puno „oprezniji“ tj „programiran“; odnosno, slikar racia i ideje. Od mnogih poetskih osvrta i recenzija me posebno vesele osvrti J. Ricova, N. Pomper i F. Lovrića.

Želio bih istaći, pogotovo u vremenu ove povučenosti, veliku suradnju s bratićem, poetskom dušom i prevoditeljem A. G. Čulinom koji živi u Lübecku (Njemačka), a koji mi je u zadnje vrijeme preveo i objelodanio dvije knjige basni (sada je u tisku i treća), i s kojim radim na dvojezičnoj antologiji našega kraja i koja je skoro pri kraju a u kojoj će biti zastupljeno 30-ak pisaca / spisateljica, prijatelja lijepe Riječi kojima se ovom prigodom sručno zahvaljujem za priloge i ustupljena djela.

Također, puno hvala žiriju Hrvatskog književnog društva Ogranak Zadar što su me se sjetili i uručili književnu nagradu „Donat“ za književni doprinos, te Vama, novinaru i Zadarskom listu na ustupljenom prostoru intervjeta, kao i našoj Općini Novigrad te Zadarskoj županiji koji su često naše projekte podržali koliko su bili u mogućnosti i koliko su mogli: našoj pridraškoj Župi s kojom sam intenzivno surađivao;

Nikola Šimić Tonin

svim dragim umjetnicima / umjetnicama koji su se rado odazivali, kao i svima ostalima koji su nas u pravom trenutku na bilo koji način podržali.

Na kraju, s tugom ali čašću, ponosom i zahvalnošću prisjećam se dragih ljudi i suradnika koji su nas napustili, s kojima sam bio u poznanstvu ili priateljevao te surađivao i dijelio mnoge izazove kulture i sve što oplemenjuje ljudsko Biće koje bratski ljubi, misli i osjeća, s kojima sam učio, napredovao i duhovno rastao... Thomasa, Waltera, Gorana, Stipe, don Nedjeljka ..., ..., Čudnovati su putevi Gospodnjii; mnoga su raskrižja, uzbrdice i nizbrdice, klizišta; usponi i padovi, u „dolini suza“. Ali do kraja (kao mogućnost) ostaje – nakon duge, poširoke ceste, gdje se nabijaju brzine, brzo poleti te najčešće padne, i jedan tih, uski put... Pa, kome je dato...

Stoga, osobno, za mene i sebi srodne, bližnje umjetničke duše kad me pitaju – kako sam; odgovor je kratak i jasan: - Kao vrijeme... Niti je svaki dan oblačno i kiša, niti je svaki dan sunce... U nadi i očekivanju da će „sutra“ biti vedrije i da će biti još dobrih i više vedrijih stihova i slika koji će bar na trenutak kod nekog stvoriti i „izmamiti“ dobra osjećanja i ugodu, kao i uz zahvalnost svima koji nas i nama slične podržavaju i potiču na daljnja nesebična stvaranja i davanja koja će biti više blagoslov nego negacija ili suprotnost; nek sve prate samo lijepe, uzvišene pjesme, note i spektri najljepših slika... Na zajedničko dobro i radost svima, a posebno zajednici u kojoj djelujemo i ostavljamo svoja dosegnuća i tragove. Svima na tom putu neka su dobra nadahnuća, bolje zdravlje, povoljni vjetri i što mirniji oceani...

INTERVJUI...DIOGEN pro kultura magazin...INTERVIEWS...DIOGEN pro culture magazine

autor/author: Tatjana Debeljački

2018-2019

Klik na fotku kako bi pročitali odabrani intervju /

Click on the photo to read chosen interview

<http://diogenpro.com/intervjuiinterviews.html>

The collage includes a woman reading a magazine on the left, a man in a cap and glasses on the right, and a world map graphic in the center. The map highlights regions with text: "Interview Tatjana Debeljački vs. Ali Al-Hazmi Kingdom of Saudi Arabia September 2019".

The collage includes a woman speaking at a microphone on the right, and a world map graphic on the left. The map highlights regions with text: "Interview Tatjana Debeljački vs. Milica Lilić Serbia August 2019".

ART - Magična projekcija 1980-83, Stane Jagodič, Ljubljana, Slovenia

DIOGEN pro culture magazine

Slovenski dih

by Jasmin Mrkalj Kadmus

Latuff...2012

Paraguay visions

ISSN 2296-0937 (print)
ISSN 2296-0929 (online)

DI GEN

pro kultura magazin pro culture magazine

www.diogenpro.com

Year IX - Issue Broj 84

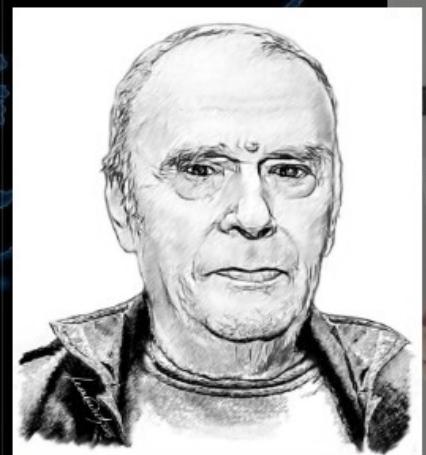
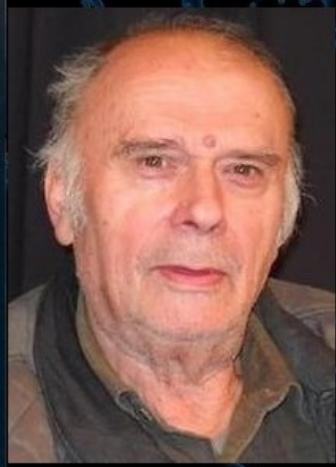
March 2018

*Featuring artist:***Meda****Norbutaitė**

**DI GEN pro culture
magazine ... a month for
DI GEN artist
... and you ...**

Više / More: <http://www.diogenpro.com/meda-norbutaite.html>

Piše/Writes: književnik
Radomir Mićunović, Beograd, Srbija
2011-2019

Autor crteža: D. Matic

GOST PISAC...GUEST WRITER

DIOPEN World focus

Edited by Peter Tase,

Deputy editor in chief of DIOPEN pro culture magazine for international art, culture and education

FOCUS

DIOPEN
pro kultura magazin pro culture magazine
Belgrade, Serbia, Amsterdam, Brussels, NY

Art: Hannelore Greinecker Morocutti, Austrija—Sarajevo, BiH 2013

<http://www.diogenpro.com/2132013---world-poetry-day.html>

Art: Hannelore Greinecker Morocutti, Austrija—Sarajevo, BiH 2013

<http://www.diogenpro.com/2132013---world-poetry-day.html>

ISSN 2296-0937 (print)
ISSN 2296-0929 (online)

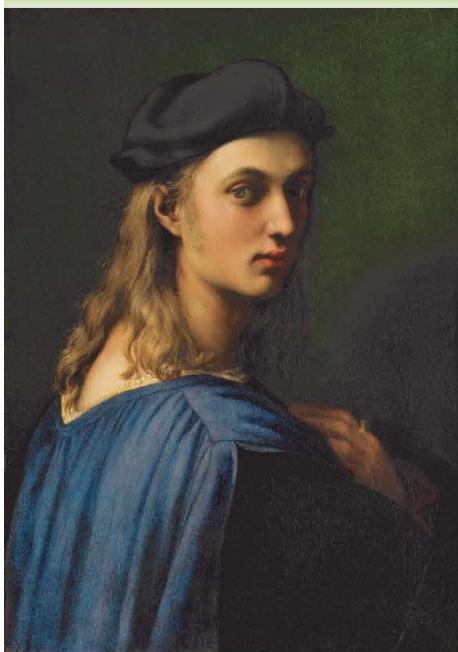
DIOPEN

pro kultura magazin pro culture magazine

www.diogenpro.com

Year VIII - Issue Broj 80

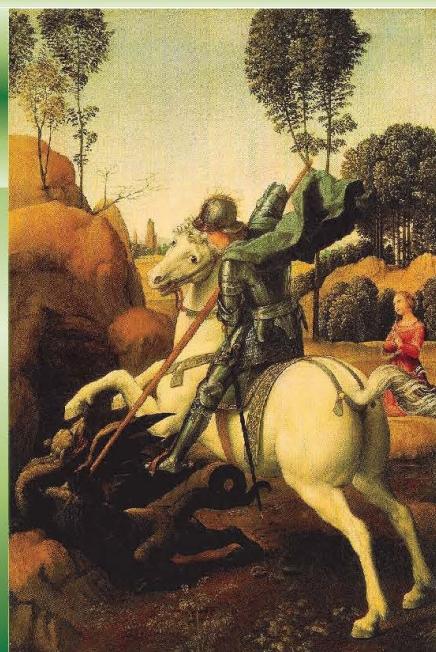
October 2017

*Featuring artist:***Raphael**

(Raffaello Sanzio da Urbino)

**DIOPEN pro culture
magazine ... a month
for DIOPEN artist
...and you ...**

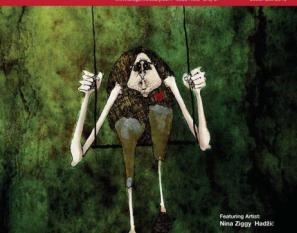

DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

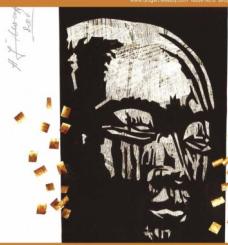
DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

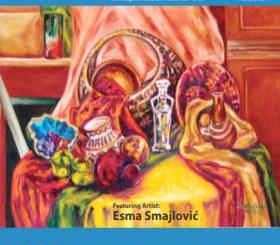
DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

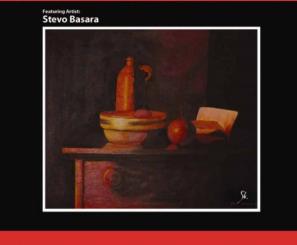
DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

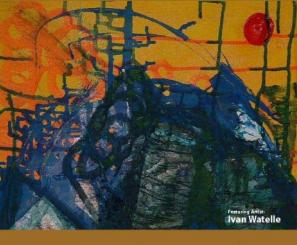
DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

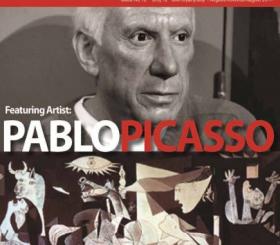
DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

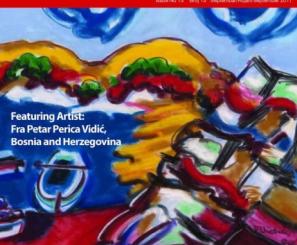
DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

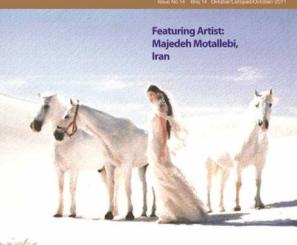
DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

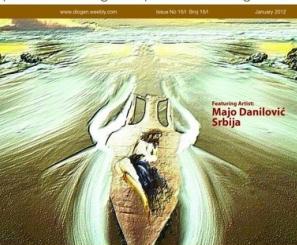
DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

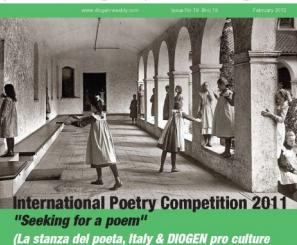
DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

/DIOPEN/
pro kultura magazin predstavlja
"DIOPENES POETES"

VI STE U ŽONI KREATIVNOG DUHALA!
YOU ARE IN THE ZONE OF CREATIVE SPIRIT!

International Poetry Competition 2011
"Seeking for a poem"
(La stanza del poeta, Italy & DIOPEN pro culture magazine, Bosnia and Herzegovina)

DIOPEN pro culture magazine ...
a month for DIOPEN artist ...
and you ...

Medijski partner

ISSN 2296-0929   ISSN 2296-0937
DIOPEN©
PRO KULTURA MAGAZIN
CULTURE MAGAZINE

Media partner

SARAJEVO . KAKANJ . VAREŠ . MOSTAR . PRIJEDOR . BIJELJINA
VISOKO . LJUBUŠKI . BIHAĆ . LUKAVAC . KLADANJ . GORAŽDE .
VIŠEGRAD . ORAŠJE . VITEZ . BOSANSKI PETROVAC . PRNJAVOR ...

JEDAN FESTIVAL – SVI GRADOVI!